

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE HUKUKİ SORUMLULUK ŞARTLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Yavuz KÜÇÜKER

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANKARA, 2023

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE HUKUKİ SORUMLULUK ŞARTLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammet Yavuz KÜÇÜKER

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Betül ÇAKIR ÇELEBİ

ANKARA, 2023

ONAY SAYFASI

Muhammet Yavuz KÜÇÜKER tarafından hazırlanan "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Ticaret Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk Şartları" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<table>
<tr><th colspan="2">Jüri Üyesi</th><th>Kurumu</th><th>İmza</th></tr>
<tr><td colspan="2">Dr. Öğr. Üyesi Fatma Betül ÇAKIR ÇELEBİ</td><td rowspan="2">AYBÜ / Hukuk Fakültesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Red ☐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Prof. Dr. Cafer EMİNOĞLU</td><td rowspan="2">AYBÜ / Hukuk Fakültesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Red ☐</td></tr>
<tr><td colspan="2">Dr. Öğr. Üyesi Nurdan ORBAY ORTAÇ</td><td rowspan="2">Kırıkkale Üniversitesi / Hukuk Fakültesi</td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>Kabul ☐</td><td>Red ☐</td></tr>
</table>

Tez Savunma Tarihi: 03/05/2023

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Yaşar YİĞİT

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim (03/05/2023).

Muhammet Yavuz KÜÇÜKER

TEŞEKKÜR

Bu tezi büyük bir sabırla, titizlik ve dikkatle inceleyen ve yapmış olduğu yönlendirmelerle tezin nihayete kavuşmasına vesile olan çok kıymetli tez danışmanım sayın hocam Dr. Öğr. Üyesi Fatma Betül ÇAKIR ÇELEBİ'ye şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Ticaret Kanununa Göre Hukuki Sorumluluk Şartları

Anonim şirket yönetim kurulu, şirket pay sahiplerinin sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır.

Yönetim kurulu, anonim şirketin kanunla öngörülmüş zorunlu bir organı olarak anonim şirketin tüzel kişiliği kazandığı andan, feshedilip tasfiyeye girdiği ana kadar, hatta sınırlı olmakla beraber tasfiye sürecinde de şirketi yönetir, temsil eder. *"Şirket alacaklılarının", "şirketin" ve "pay sahiplerinin"* hak ve çıkarları üzerinde etkili olur.

Yönetim kurulu üyeleri, *"görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmekle"* yükümlüdürler. Yönetim kurulu üyeleri temsil ve idare görevlerini kanun ve esas sözleşmeye uygun olarak yerine getirmekle sorumludurlar.

Bu çalışmamızda, anonim şirket yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki, hak ve yükümlülükleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa (TTK) göre sorumluluk halleri, üyelerin birlikte sorumlulukları durumunda aralarındaki teselsül ilişkisi yargı kararları ve doktrin görüşleri çerçevesinde ele alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, yönetim kurulu, hukuki sorumluluk,

ABSTRACT

Legal Responsibilities of Joint Stock Company Board Members According to Turkish Commercial Code

The board of directors of a joint stock company is a body authorized to manage and represent, where the shareholders of the company entrust the protection and evaluation of their capital, and the creditors of the company entrust their receivables.

The board of directors manages and represents the company, as a compulsory body stipulated by law, from the moment the joint stock company acquires its legal personality until the moment it is dissolved and goes into liquidation, and even in the liquidation process, albeit limited. It has an impact on the rights and interests of the company's creditors, the company and its shareholders.

Members of the board of directors are under the obligation to fulfill their duties with the care of a prudent manager and to observe the interests of the partnership by following the rules of honesty. Members of the board of directors are responsible for fulfilling their representation and administration duties in accordance with the law and the articles of association.

In this study, the structure of the joint stock company's board of directors, the duties, authorities and obligations of the members of the board of directors according to the Turkish Commercial Code (TTK), and their responsibilities, The firsts that dominate the responsibilities of the members of the board of directors, and especially in the case of the joint responsibilities of the members, the successive relationship between them are examined within the framework of judicial decisions and doctrinal views.

Keywords: Joint stock company, board of directors, legal liability.

İÇİNDEKİLER

ÖZET i

ABSTRACT ii

İÇİNDEKİLER iii

KISALTMALAR DİZİNİ vii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNA TABİ OLAN KİŞİLER

1. Genel Olarak 4

2. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kazanılması 5

3. Yönetim Kurulu Üyelerinde Aranılan Nitelikler 7

4. Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Şirketle İlişkilerinin Hukuki Niteliği 8

   4.1. Genel Olarak 8

   4.2. Vekâlet Akdi Görüşü 9

   4.3. Hizmet Akdi Görüşü 10

   4.4. Nevi Şahsına Münhasır Akit Görüşü 13

   4.5. Şirketler Hukuku ve Borçlar Hukukuna İlişkin Unsurları Birlikte Barındıran Sözleşme Görüşü 13

5. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Tabi Olan Kişiler 14

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GÖREV, YETKİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. Yönetim Kurulunun Üyelerinin Görev ve Yetkileri 18

   1.1. Genel Olarak 18

   1.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Devredilemez Görev ve Yetkileri 19

      1.2.1. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimatların Verilmesi 20

      1.2.2. Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi 20

1.2.3. Muhasebe, Finansal Planlama ve Finans Denetimi İçin Gerekli Organizasyonun Yapılması 21

1.2.4. Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişiler ile İmza Yetkisini Haiz Bulunanların Atanmaları ve Görevden Alınmaları 22

1.2.5. Yönetimle Görevlendirilenlerin Üst Gözetimi 23

1.2.6. Genel Kurulu Toplantılarına Hazırlanma, Genel Kurulda Alınan Kararların Uygulanması ve Defterlerinin Tutulması 24

1.2.7. Borca Batıklık Durumunun Varlığında Mahkemeye Bildirimde Bulunulması 25

2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri 25

2.1. Özen Yükümlülüğü 26

2.2. Sadakat Yükümlülüğü 30

2.3. Şirketle İşlem Yapma Yasağı 31

2.4. Şirkete Borçlanma Yasağı 33

2.5. Şirketle Rekabet Yasağı 35

2.6. Sır Saklama Yükümlülüğü 40

2.7. Görüşmelere Katılma Yasağı 40

2.8. Üyelik Görevinin Aslen Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü 42

2.9. Eşit İşlem Yükümlülüğü 42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE ŞARTLARI

1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği 46

1.1. Genel Olarak Sorumluluk 46

1.1.1. Sınırsız Malvarlığı Sorumluluğu 48

1.1.2. Sınırlı Malvarlığı Sorumluluğu 49

1.2. Yönetim Kurulu Üyesinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği 49

1.2.1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Hakim Olan Genel İlkeler 50

1.2.1.1. Kusura Dayanan Sorumluluk İlkesi 50

1.2.1.2. Kişisel Sorumluluk İlkesi 51

1.2.1.3. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi 52
1.2.1.3.1. 6102 Sayılı TTK'da Farklılaştırılmış Teselsül 55
1.2.1.3.2. Farklılaştırılmış Teselsülde Zarar Kavramı 58
1.2.1.3.3. Dış İlişkide Farklılaştırılmış Teselsül 60
1.2.1.3.4. İç İlişkide Farklılaştırılmış Teselsül 63
2. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Şartları .. 66
2.1. Genel Olarak 66
2.2. Kanun ve Esas Sözleşmedeki Yükümlülüklerin İhlali - Hukuka Aykırılık 68
2.2.1. Genel Olarak 68
2.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin TTK'da Özel Olarak Sayılan Sorumluluk Nedenleri 71
2.2.2.1. Belge ve Beyanların Doğru Olmaması Halinde Sorumluluk (m. 549) 71
2.2.2.2. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesinden Doğan Sorumluluk (m. 550) 74
2.2.2.3. Değer Biçilmesinde Yolsuzluktan Doğan Sorumluluk (m. 551) 76
2.2.2.4. Halktan Usulsüz Para Toplamaktan Doğan Sorumluluk (m. 552)..... 78
2.3. Zarar 80
2.3.1. Doğrudan Zarar 83
2.3.2. Dolaylı Zarar 85
2.3.2.1. Pay Sahiplerinin Dolayısıyla Zararları 86
2.3.2.2. Alacaklıların Dolayısıyla Zararları 89
2.4. Kusur 90
2.5. İlliyet (Nedensellik) Bağı 96
3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yönetim Yetkisinin Devrinden ve Gözetim Yükümlülüğünden Kaynaklanan Sorumluluğu 98
3.1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev ve Yetkilerinin Devri Halinde Sorumluluğu... 98
3.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Gözetim Yükümlülüğünden Kaynaklanan Sorumluluğu 102

SONUÇ..... 109
YARARLANILAN KAYNAKLAR..... 115

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş.	:	Anonim Şirket
AÜHFD	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYBÜ	:	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Batider	:	Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
C	:	Cilt
E	:	Esas Numarası
EBK	:	Eski Borçlar Kanunu
ETTK	:	6672 sayılı Eski Türk Ticaret Kanunu
HGK	:	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	:	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İHFM	:	İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası
İSV. BK	:	İsviçre Borçlar Kanunu
K	:	Karar Numarası
m	:	Madde
MÜHF-HAD	:	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
N	:	Numara
S	:	Sayı
s	:	Sayfa
S.K.	:	Sayılı Karar
SerPK	:	6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
T	:	Tarih
TBB	:	Türkiye Barolar Birliği
TBK	:	Türk Borçlar Kanunu
TTK	:	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd	:	ve devamı
vs	:	Vesaire
Y	:	Yargıtay
YHD	:	Yargıtay Hukuk Dairesi
YKD	:	Yargıtay Kararları Dergisi
YL	:	Yüksek Lisans

GİRİŞ

Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 329'da "anonim şirket" *"sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket"* olarak tanımlanmıştır. Anonim şirketler küçük sermayedarların tasarruflarının bir araya getirilmesi suretiyle büyük sermayelerin ortaya çıkmasını sağlayan, bu sermayelerle büyük ölçekli yatırım yapabilen tüzel kişiliğe sahip şirketlerdir[1]. Günümüzde ekonomik hayatta meydana gelen değişikliklerle beraber küçük ölçekli şirketler yerlerini daha büyük sermayeye sahip, büyük ölçekli işler yapabilen ulusal ve uluslararası şirketlere bırakmıştır. Sermaye piyasalarının gelişimine paralel olarak, halka açık anonim şirket sayısı artmış, bu şirketler çok ortaklı olarak faaliyetlerini yürütmeye başlamıştır. Bu durum, anonim şirketleri Türk ekonomisinin önemli aktörlerinden biri haline getirmiştir[2].

Ticari hayatın önemli aktörlerinden biri olan anonim şirketlerin yönetimi de son derece önem arz etmektedir. Anonim şirketlerin yönetimi ile sorumlu ve yetkili olan organ yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, şirket pay sahiplerinin sermaye paylarının değerlendirilmesini emanet ettikleri, şirketin idare (yönetim) ve temsil organıdır. Yönetim kurulu, TTK'ya göre anonim ortaklığın zorunlu bir organıdır.

Şirketin pay sahiplerinin tamamından oluşan genel kurul, şirketin en yetkili organı olmakla birlikte, yapısı gereği hızlı karar alma imkanı olmayan bir organdır. Bu noktada yönetim kurulu devreye girmektedir. Yönetim kurulu şirketin günlük işlerini yürütmek ve onu dışarıya karşı temsil etmek işlevini yerine getirir[3].

---

[1] **Başar, Mehmet / Çoşkun, Metin** (2006) Bankacılık Uygulamaları, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No:1711, s.14.

[2] **Ertaş, Çoşkun Fatih / Çetin, Ahmet** (2009) 'Türkiye'de Şirketleşme ve Ekonomik Değişkenlerle Olan Etkileşimi', 1995-2008 Muhasebe ve Finansman Dergisi, S: 43, s. 86.

[3] **Çamoğlu, Ersin** (2010) Anonim Ortalıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumlulukları, 3. Bası İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 1.

Anonim şirketi tüzel kişiliğini kazandığı tarihten, feshedilip tasfiyeye girdiği tarihe kadar geçen süre içinde, ayrıca sınırlı olmakla birlikte tasfiye sürecinde yönetim kurulu idare ve temsil eder. Anonim şirketlerde zorunlu organ olan yönetim kurulu, ortaklığın günlük işlerinin yürütülmesi, üçüncü kişilerle ilişkilerin sürdürülmesi açısından süreklilik arz eden, genel kurulda olduğu gibi belirli aralıklarda değil devamlı bir şekilde faaliyette bulunan bir veya birden fazla kişiden oluşan bir organdır[4].

Bu çerçevede yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini suiistimal etmeleri, şirketi basiretli bir şekilde yönetememeleri halinde şirket zarar edecek, şirketin zarar etmesi de pay sahiplerinin zarara uğramasına neden olacaktır[5]. Bu durum da sermaye sahiplerinin şirkete olan güvenini sarsacak, şirkete yatırım yapmamalarına neden olabilecektir. Gerek şirkete olan güvenin tesis edilmesi gerek şirketin etkin ve verimli bir şekilde yönetilerek pay sahiplerinin sermayelerinin korunması için yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarının açık bir şekilde belirlenmesi önem arz etmektedir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının kapsam ve sınırlarının belirlenmesi, onları işlerini yaparken dikkatli ve özenli davranmaya yöneltecek, bu durum da şirkete olan güvenin tesisine ve artmasına vesile olacaktır[6].

TTK m. 369 uyarınca yönetim kurulu üyeleri, görevlerini *"tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirket menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadır."* Bu bağlamda, yönetim kurulu üyeleri şirketin yönetiminde gerekli özeni ve dikkati göstermemeleri nedeniyle şirketin ve pay sahiplerinin uğradıkları zararlardan dolayı sorumlu olacak ve meydana gelen zararı tazmin etmek durumunda kalacaktır[7].

"Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Türk Ticaret Kanunu'na Göre Hukuki Sorumluluk Şartları" başlıklı tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde anonim şirketlerde genel olarak yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması, yönetim kurulu üyelerinde aranılan nitelikler, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketle ilişkilerinin hukuki niteliği ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna tabi

[4] **Akdağ Güney, Necla** (2016) Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 3,4.
[5] **Koç, Himmet** (2020) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış', Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD), C: 3, S: 1. s. 63.
[6] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 276.
[7] **Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın** (2013) Anonim Ortaklıklar Hukuku, Ankara, Adalet Yayınları, s. 490,491.

olan kişilerle ilgili hususlar incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının çerçevesini çizmek açısından yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve yükümlülükleri ana hatlarıyla incelenmiştir.

"Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği ve Şartları" başlıklı üçüncü bölümde ise yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun niteliği, sorumluluğuna hakim olan ilkeler ve bu ilkelerden özellikle 6102 TTK ile getirilen farklılaştırılmış teselsül ilkesi, yönetim kurulu üyelerinin TTK'ya göre sorumluluk şartları, yönetim kurulu üyelerinin TTK'da 549-552'nci maddeleri arasında düzenlenen özel sorumluluk nedenleri ve ayrıca yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkisinin devrinden ve gözetim yükümlülüğünden kaynaklanan sorumluluğu yargı kararları ve doktrindeki görüşler çerçevesinde incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNA TABİ OLAN KİŞİLER

1. Genel Olarak

Anonim şirketlerde yönetim kurulu, yürütme ve şirketi dışarıya karşı temsil etme yetkisine sahip zorunlu ve sürekli bir organdır[8]. Yönetim kurulu oldukça geniş yetkilerle donatılmıştır. Yönetim kurulu, sadece genel kurulun yetkisine bırakılmış işler dışında kalan, şirketin işlerinin yürütülmesi ve dışarıya karşı temsiline yönelik tüm iş ve işlemleri yürütmekle görevli ve yetkilidir[9].

Anonim şirketlerde hiyerarşik anlamda en üst organ, tüm pay sahiplerinin oluşturduğu genel kuruldur. Bununla birlikte, anonim şirketlerde tüm pay sahiplerinin sürekli toplanarak karar almalarının zor olması, toplantı sürecinin yavaş işlemesi gibi nedenlerle yürütme ve temsil yetkisi yasa ile yönetim kuruluna verilmiştir[10]. Verilen bu yetkinin doğal sonucu olarak yönetim kurulunun sorumlulukları da bulunmaktadır. Nitekim TTK m. 553 ile yönetim kurulu üyelerinin şirket işlerini yürütürken kanun ve esas sözleşmeye aykırı iş ve işlemlerinden dolayı şirketin veya pay sahiplerinin uğradığı zarardan sorumlu olacağı düzenlenmiştir.

Kurul organ olarak nitelendirilmekle birlikte yönetim kurulu, TTK m. 359 çerçevesinde tek kişiden oluşabilecektir[11]. Söz konusu düzenlemede yönetim kurulu üye sayısının üst sınırı ile ilgili olarak ise herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır[12]. Bununla birlikte, TTK m. 339/2-g hükmüne göre, yönetim kurulu üye sayısının esas sözleşme ile belirlenmesi gerekmektedir.

---

[8] **Yargıtay 21.HD.** E: 2017/ 464, K: 2017 / 9204, T: 13.11.2017: "… anonim şirketlerde şirketi yönetmek ve temsil etmek yönetim kuruluna aittir…", (https://mevzuat.kararara.com/viewtopic.php?t=69426 s.e.t. 19.03.2023)

[9] **Akdağ Güney** (2016), s. 3.

[10] **Çakır, Can Rasim** (2014) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu', İstanbul Barosu Dergisi, C:88, S: 5, 2014, s. 110.

[11] **Poroy Reha / Tekinalp Ünal / Çamoğlu Ersin** (2014) Anonim Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 441.

[12] **Üçışık / Çelik,** s. 377.

Sermaye piyasası mevzuatına tabi borsada işlem gören şirketlerde ise Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğin 4.3.1 maddesi gereği; *"Yönetim kurulu üye sayısı, her durumda 5 üyeden az olmamak koşulu ile, yönetim kurulu üyelerinin verimli ve yapıcı çalışmalar yapmalarına, hızlı ve rasyonel kararlar almalarına ve komitelerin oluşumuna ve çalışmalarını etkin bir şekilde organize etmelerine imkan sağlayacak şekilde belirlenir."* Buna göre SPK mevzuatına tabi şirketlerde yönetim kurulu üye sayısının en az 5 kişi olması gerekmektedir.

TTK'da yönetim kurulu ile ilgili hususlar esas itibariyle TTK m. 359 ile 397 arasında düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları ise TTK m. 549-562 arasında ayrı bir bölümde düzenleme altına alınmıştır[13]. Çalışmamızın bu bölümünde, yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması, üyelerde aranan nitelikler, üyeler ile şirket arasındaki ilişkinin hukuki niteliği, üyelerin hakları, görevleri ve yükümlülükleri ana hatları ile incelenmiştir.

2. Yönetim Kurulu Üyeliğinin Kazanılması

TTK m. 359 uyarınca, yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanır veya genel kurul kararı ile belirlenir. Şirketin kuruluşunda ilk yönetim kurulu üyelerinin esas sözleşme ile atanması gerekir. Bundan sonraki süreçte ise yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından belirlenmelidir[14].

Yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesinin temel yöntemi, üyelerin genel kurul tarafından seçilmesidir. Yönetim kurulu üyelerinin seçimi yetkisi genel kurulun münhasır ve devredilemez yetkileri arasındadır[15]. Bununla birlikte TTK m. 363/1'de, herhangi bir nedenle yönetim kurulu üyeliğinin boşalması halinde, kanunda belirtilen niteliklere sahip birinin yönetim kurulu tarafından geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçilebileceği ve bu hususun yapılacak ilk genel kurulun onayına sunulacağı yönünde istisnai bir düzenleme getirilmiştir[16].

TTK m. 359/2'ye göre, genel kurul tarafından tüzel kişiler de yönetim kurulu üyeliğine seçilebilecektir. Genel kurala uygun olarak diğer yönetim kurulu üyelerinde olduğu gibi

[13] **Karahan,** s. 390.
[14] **Üçışık / Çelik,** s. 379,380.
[15] **Pulaşlı, Hasan** (2016) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 423.
[16] **Üçışık / Çelik,** s. 381.

tüzel kişi yönetim kurulu üyeleri de genel kurul tarafından seçilir. Ancak tüzel kişiyi anonim şirkette temsil edecek, tüzel kişi adına tescil ve ilan edilecek kişiyi tüzel kişi belirler. Bu kişinin seçiminde genel kurulun yetkisi yoktur. Anonim şirkette kendisini temsil edecek kişiyi belirlemek veya değiştirmek yetkisi tüzel kişiye aittir. Ancak yönetim kuruluna seçilen tüzel kişiyi temsil edecek, tüzel kişi adına yönetim kurulunda görev alacak kişinin de tüzel kişi ile tescil ve ilan edilmesi gereklidir[17]. TTK m. 359/2 hükmü uyarınca yalnızca tescil edilmiş olan kişiler tüzel kişi adına toplantılara katılıp oy kullanma hakkına sahiptir. Seçilmiş tüzel kişinin yönetim kurulunun toplantılarına farklı kişileri göndermesinin yönetim kurulunun çalışmasının ve istikrarının bozulmasına neden olabileceği düşüncesiyle, bu düzenleme getirilmiştir[18].

Anonim şirket yönetim kurulu üyeliğine gerçek veya tüzel kişilerin seçilebilmesi TTK'nın kamu düzenine ilişkin emredici bir düzenlemesi olduğundan, esas sözleşmede aksi yönde bir düzenleme olamayacağı gibi genel kurul da, tüzel kişiliğe sahip olmayan toplulukları yönetim kurulu üyesi olarak seçemez[19].

Ayrıca TTK m. 334'te *"Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmak hakkı verilebilir. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir."* şeklinde düzenleme getirilerek, kamu tüzel kişilerine de anonim şirketlerde temsilci bulundurma hakkı verilmiştir. Yönetim kuruluna temsilci gönderme hakkına sahip olan tüzel kişilerin anonim şirkette pay sahibi olmaları şart değildir (TTK.334)[20].

Anonim şirketlerin ekonomideki önemli rolleri nedeniyle kamu yararı veya toplumun çıkarı ile şirket çıkarlarının ilişkilendirilmesi açısından kamu tüzel kişilerinin faaliyet konusu kamu hizmet olan şirketlerin yönetim kuruluna üye göndermesi önem arz etmektedir. Kamu tüzel kişileri tarafından bu şirketlere yönetim kurulu üyesi atanması suretiyle,

[17] **Eminoğlu, Cafer / Çelebi Çakır, Betül Fatma** (2014) 'Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: 18, S: 3, s. 277-298, s. 280.
[18] **Eminoğlu / Çakır Çelebi,** s. 281.
[19] **Develi, Emine,** (2016) 'Tüzel Kişilerin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği', (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özle Hukuk Anabilim Dalı, s. 14.
[20] **Develi,** s.37; **Eminoğlu / Çakır Çelebi,** s. 295.

şirketlerin yönetimine katılarak alınacak kararlarda kamu menfaatinin gözletilmesinin sağlanması amaçlanmıştır[21].

TTK m. 334'te kamu tüzel kişilerini temsil edecek kişilerde bulunması gereken niteliklerle ilgili bir hüküm getirilmemiştir. Ancak söz konusu düzenlemede kamu tüzel kişisini temsil eden gerçek kişi yönetim kurulu üyesi olacağı için yönetim kurulu üyeleri için aranan nitelikleri taşımalıdır. Buna göre, kamu tüzel kişisinin temsilcisi, gerçek kişi, tam ehliyetli olmalı ve yönetim kurulu üyeliğinin kaybına neden olan şartları taşımaması gerekmektedir[22].

TTK'nın 359/2'nci maddesinde düzenleme altına alınan özel hukuk tüzel kişilerinde olduğu gibi TTK'nın 334/3'üncü maddesi ile kamu tüzel kişilerinin temsilcilerinin fiillerinden doğan zararlardan dolayı kamu tüzel kişilerinin şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı sorumlu olacağı düzenlenmiştir. TTK'da kamu tüzel kişisini temsil eden yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunu ortadan kaldıracak bir düzenleme getirilmediğinden kamu tüzel kişisi ile birlikte temsilcinin sorumluluğuna gidilebilmesinde bir engel bulunmamaktadır[23].

3. Yönetim Kurulu Üyelerinde Aranılan Nitelikler

TTK m. 359/3 hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyeleri ve tüzel kişiler adına tescil edilen kişilerin tam ehliyetli olmaları şarttır. Şirketi temsil ve idare etmekle sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin bu sorumluluklarını yerine getirebilmeleri açısından bu gereklidir. Zira ehliyeti bulunmayan ve dolayısıyla kendisine yasal temsilci atanan kişinin anonim şirketi idare etmesi düşünülemeyecektir[24].

TTK m. 359/4'e göre, üyeliği sona erdiren nedenler, yönetim kurulu üyesi seçilmeye de engeldir. Üyeliği sona erdiren nedenler, TTK m. 363/2'de düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre iflas eden, ehliyeti kısıtlanan, üyelik için gerekli kanuni veya esas

[21] **Develi,** s. 41.
[22] **Eminoğlu / Çakır Çelebi,** s. 296.
[23] **Eminoğlu / Çakır Çelebi,** s. 296.
[24] **Teoman Ömer**, (2010) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerin Değerlendirilmesi', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 26, S: 3, s. 3.

sözleşmeye dayalı şartları kaybeden yönetim kurulu üyelerinin üyelikleri sona erer[25]. Dolayısıyla bu durumdaki kişiler yönetim kurulu üyesi seçilemezler.

Yönetim kurulu üyeliği için kanunla aranılan şartların yanında şirket esas sözleşmesi ile de bazı şartların varlığı gerekli kılınabilir. Bu durumda yönetim kurulu üyeliğine seçilebilmek için esas sözleşmede aranılan şartlara da sahip olunması gereklidir[26].

4. Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Şirketle İlişkilerinin Hukuki Niteliği

4.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişki, genel kurul tarafından seçilmeleri ve seçilenlerin de görevi kabul etmeleri ile başlar[27]. Azil veya istifa ile yönetim kurulu üyeliği görevi sonlandırılabilir. Ancak bu durumlarda da şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişki tamamıyla sona ermez. Yönetim kurulu üyelerinin sır saklama, sadakat ve rekabet yasağı gibi yükümlülükleri devam eder[28].

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun kaynağının kanuni, haksız fiil veya akdi sorumluluk türlerinden hangisi olduğuna ilişkin TTK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır[29]. Esasen artık böyle bir belirlemenin de bir önemi yoktur. Zira ispat yükü, zamanaşımı, sorumluluktan kurtulma halleri, görevli mahkemenin tespiti gibi hususlarda TTK ile getirilen özel düzenlemeler nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun kaynağına ilişkin tartışmaların pratikte bir önemi kalmamıştır[30].

Anonim şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişkinin akde dayanan bir ilişki olduğu hususunda doktrinde görüş birliği mevcuttur[31]. TTK'da da bu görüşün aksine bir düzenleme getirilmemiştir.

---

[25] **Üçışık / Çelik,** s. 393.
[26] **Akdağ Güney** (2016), s. 30.
[27] **Kayırgan Hasan** (2013) 'Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği', Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 8, S:1, s. 247-258, s. 249.
[28] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 382,
[29] **Akdağ Güney** (2016), s. 277.
[30] **Akdağ Güney** (2016), s. 277.
[31] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 319; **Mimaroğlu, Kemal Sait** (1967) Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, s. 98; **Ansay Tuğrul**, (1982) Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 102.

Bu çerçevede genel kurulun yönetim kurulu üyesini seçmesi icap ve üyenin görevi kabul ederek üstlenmesi kabul olarak nitelendirilmektedir[32]. Bu süreçte yönetim kurulu üyeliğinin kabulü için bir şekil zorunluluğu yoktur. Açık ve zimmi kabul olabilir[33]. Genel kurulun ve yönetim kurulu üyesinin karşılıklı olarak uygun rıza beyanları ile sözleşme tamamlanmış olur[34]. Ancak söz konusu sözleşmenin niteliğinin ne olduğu hususu tartışmalıdır. Doktrinde yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasındaki sözleşmenin vekalet sözleşmesi mi, hizmet sözleşmesi mi yoksa nevi şahsına münhasır bir sözleşme mi olduğu hususunda farklı görüşler bulunmaktadır[35]. Bu görüşler aşağıda değerlendirilmiştir.

4.2. Vekâlet Akdi Görüşü

Anonim şirketler ile yönetim kurulu üyeleri arasındaki sözleşmenin vekalet akdi niteliğinde olduğunu savunan görüşe göre, yönetim kurulu üyeleri, anonim şirkete karşı sözleşmeye aykırı davranışları nedeniyle sorumludurlar[36]. Buradaki sorumluluğun kaynağı da vekâlet akdi gereğince vekilin özen borcuna aykırı davranmasından kaynaklanan sorumluluktur [37]. Türk doktrininde çoğunluk görüşü anonim şirketle yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişkininin sözleşmeye dayandığını, bu sözleşmenin de vekalet akdi olduğunu kabul etmektedir[38].

Bu görüşte olanlar, TBK m. 630'da yer alan *"idarecilerle şirket ve ortaklar arasındaki hukuki ilişki hakkında kanun ve esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde vekalet hükümleri uygulanır"* hükmünden hareket ederek, yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki sözleşmeye vekalet hükümlerinin uygulanması gerektiğini kabul etmektedirler. Buna göre, şirketin yönetimi ve temsili için genel kurul tarafından seçilerek görevlendirilen

[32] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 319.
[33] **Çamoğlu** (2010), s. 114.
[34] **Akdağ Güney (2016)**, s. 278.
[35] **İmregün, Oğuz (**1989)Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayınları s. 202; **Ansay**, s.104; **Çamoğlu** (2010), s. 117, **Yördem, Yılmaz**, (2017) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları, s. 38.
36 **Çamoğlu** (2010), s. 114.
[37] **Akdağ Güney** (2016), s. 279.
[38] **İmregün** (1989), s. 202; **Ansay**, s. 104; **Çamoğlu** (2010), s. 117.

üyelerin vekalet akdi hükümlerine göre hareket etmeleri ve bu akit hükümlerine göre hesap vermeleri gerekmektedir[39].

Yargıtay da yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki hukuki ilişkinin "vekalet akdine" dayandığı görüşündedir.[40] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında da *"yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında vekalet akdi ilişkisi"* bulunduğuna, bu çerçevede de yönetim kurulu üyelerinin şirkete karşı vekil gibi sorumlu olduklarına hükmetmiştir[41].

4.3. Hizmet Akdi Görüşü

Bağımlı olarak iş görmeyi üstlenen işçi ile buna karşılık belirli bir ücret ödemeyi taahhüt eden işveren arasındaki hukuki ilişki hizmet sözleşmesi ile kurulur. Bu sözleşme türünün ücret, iş görme ve bağımlılık olmak üzere üç temel unsuru vardır[42].

Anonim şirketle yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişkinin belirli işlere özgülenmiş olması ve süreklilik arz etmesi, ücret, izin gibi hizmet sözleşmesine dair özellikleri taşıması nedeniyle bu ilişkinin hizmet akdi niteliği taşıdığı savunulmaktadır [43]. TBK m. 438 gereğince işveren tarafından haklı sebep olmaksızın hizmet sözleşmesinin feshedilmesi halinde işçiye tanınan tazminat talep hakkına benzer bir tazminat hakkının TTK m. 364/2 çerçevesinde görevine son verilen yönetim kurulu üyelerine tanınması nedeniyle doktrinde Tekinalp tarafından yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki ilişkinin hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğu savunulmuştur[44].

---

[39] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 280; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 311; **Karahan, Sami** (2013) Şirketler Hukuku, İstanbul, Mimoza Yayıncılık s. 416; **İmregün, Oğuz** (2001) Kara Ticaret Hukuku, 12. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, s. 407.

[40] **Yargıtay HGK,** E: 2003/9-82, K: 2003/ 65, T:05.02.2003; *"…İlke olarak Banka Yönetim Kurulu Üyeleri ile banka tüzel kişiliği arasındaki hukuki ilişki vekalet akdine dayanmakladır… Genel olarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu TTK.320 ve TTK.336.maddelerine göre belirlenir. Banka Yönetim Kurulu Üyeleri ile Banka arasında bir vekalet akdi ilişkisi bulunduğundan üyelerin bankaya karşı vekil gibi sorumlu olmaları doğaldır…",* (http://suleymantopak.av.tr/yargitay-hukuk-genel-kurulu-05-02-2003-t-2003-9-82-e-2003-65-k, s.e.t. 19.03.2023).

[41] **Yargıtay HGK,** E: 2010/9-328, K: 2010/370, T: 07.07.2010: *"… Genel olarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu TTK.320 ve TTK. 336.maddelerine göre belirlenir. Şirket yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasında bir vekalet akdi ilişkisi bulunduğundan, üyelerin şirkete karşı vekil gibi sorumlu olmaları doğaldır. Ayrıca TTK. 320.madde sorumluluğu yanında aynı Kanunun 336.maddesinde sayılan hallerde şirket yönetim kurulu üyeleri gerek şirkete gerek münferit pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı müteselsil sorumlulukları vardır..."* (www.sinerjimevzuat.com.tr s.e.t. 19.03.2023)

[42] **Kayırgan,** s. 252.

[43] **Ansay,** s. 98.

[44] **Tekinalp** (2012)**,** s. 122.

İş sözleşmesinin tarafı olan anonim şirket, iş görme ediminin alacaklısı konumunda olması nedeniyle soyut işveren, işverenin en önemli unsuru olan emir ve talimat verme yetkisine sahip yönetim kurulu ise somut işveren olarak kabul edilmektedir[45]. Hizmet akdinde esas olan bağımlılık iken yönetim kurulu üyelerinin bağımsız olması, yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasındaki sözleşmede esas unsurun ücret olmaması, yönetim kurulu üyelerinin işveren statüsünde olması gibi nedenlerle iş hukukçuları tarafından yönetim kurulu üyesi ile anonim şirket arasındaki ilişkinin "hizmet akdi ilişkisi" olduğu yönündeki görüş eleştirilmektedir[46].

Yargıtay bazı kararlarında, yönetim kurulu üyelerinin, temsil ve ilzama yetkili organ ve işveren olarak kabul edildikleri için anonim şirket ile aralarındaki ilişkinin vekalet akdine dayandığına, bu ilişkinin hizmet akdi niteliğinde olmadığına hükmetmiştir[47]. Öte yandan

[45] **Süzek, Sarper** (2021) İş Hukuku, İstanbul, Beta Yayınevi, s. 147-148.

[46] **Kayırgan,** s.253; **Günay, İlhan Cevdet** (2013) İş Hukuku Yeni İş Yasaları, 5.Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s.258; **Tekinalp Ünal** (2012)Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 122; **Akdağ Güney** (2016), s. 179; **Yenisey Doğan, Kübra (**2021) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi' https://blog.muhfmed.org.tr/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyeligi-ve-is-sozlesmesi/ s.e.t. 26.03.2023.

[47] **Yargıtay 9. HD,** E:2015/17740, K: 2015/25602 T:14.09.2015: *"... 4857 sayılı İş Kanununun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, 4 üncü maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, işverenler ile işveren vekillerine ve işçilerine, çalışma konularına bakılmaksızın bu Kanunun uygulanacağı belirtilmiştir. Kanunun 2 nci maddesinde bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişi ile tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar işveren olarak tanımlanmıştır. İşçi ve işveren sıfatları aynı kişide birleşemez. Yasanın 8 inci maddesinin birinci fıkrasına göre iş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir. Ücret, iş görme ve bağımlılık iş sözleşmesinin belirleyici öğeleridir. İş sözleşmesini eser ve vekâlet sözleşmelerinden ayıran en önemli ölçüt bağımlılık ilişkisidir. Her üç sözleşmede, iş görme edimini yerine getirenin iş görülen kişiye (işveren-eser sahibi veya temsil edilen) karşı ekonomik bağımlılığı vardır. İş sözleşmesini belirleyen ölçüt hukukî-kişisel bağımlılıktır. Gerçek anlamda hukukî bağımlılık işçinin işin yürütümüne ve işyerindeki talimatlara uyma yükümlülüğünü içerir. İşçi edimini işverenin karar ve talimatları çerçevesinde yerine getirir. İşçinin işverene karşı kişisel bağımlılığı ön plana çıkmaktadır. İş sözleşmesinde bağımlılık unsurunun içeriğini, işçinin işverenin talimatlarına göre hareket etmesi ve iş sürecinin ve sonuçlarının işveren tarafından denetlenmesi oluşturmaktadır. İşin işverene ait işyerinde görülmesi, malzemenin işveren tarafından sağlanması, iş görenin işin görülme tarzı bakımından iş sahibinden talimat alması, işin iş sahibi veya bir yardımcısı tarafından kontrol edilmesi, işçinin bir sermaye koymadan ve kendine ait bir organizasyonu olmadan faaliyet göstermesi, ücretin ödenme şekli, kişisel bağımlılığın tespitinde dikkate alınacak yardımcı olgulardır. Bu belirtilerin hiçbiri tek başına kesin ölçüt teşkil etmez. İşçinin işverenin belirlediği koşullarda çalışırken kendi yaratıcı gücünü kullanması ve işverenin isteği doğrultusunda işin yapılması için serbest hareket etmesi bağımlılık ilişkisini ortadan kaldırmaz. Çalışanın işyerinde kullanılan üretim araçlarına sahip olup olmaması, kâr ve zarara katılıp katılmaması, karar verme özgürlüğüne sahip bulunup bulunmaması bağımlılık unsuru açısından önemlidir. İş sözleşmesinde işçi işveren için belirli veya belirsiz süreli olarak çalışır. Vekâlet sözleşmesinde ise vekil kural olarak uzmanlığı bakımından iş sahibinin talimatları ile bağlı değildir. İş sözleşmesinin varlığı ücretin ödenmesini gerektirir. Oysa vekâlet için ücret zorunlu bir öğe değildir. Vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümlerde iş sözleşmesinin aksine sosyal nitelikte edimlere ve koruma yükümlülüklerine rastlanmaz. Vekil bağımsız olarak iş görür, bu nedenle faaliyetini sürdüreceği zamanı belirlemede kısmen de olsa serbestliğe sahiptir. Bütün zamanını tek bir müvekkile özgülemek zorunda olmayan vekil, farklı kişilerle vekâlet sözleşmeleri yapabilir. Ekonomik olarak tek bir işverene bağımlı değildir. Tüzel kişilerde yönetim hakkı ile emir ve talimat verme yetkisi organlarını oluşturan kişiler aracılığıyla kullanılır. Tüzel kişiler yönünden tüzel kişinin kendisi soyut işveren, tüzel kişinin organını oluşturan kişiler ise somut*

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise, her ilişkinin hukuki nitelendirmesinin somut olay özelinde değerlendirilmesi gerektiğine dikkat çekerek, kişinin şirketi temsil etmemesi, şirket adına alınan kararlarda etki sahibi olmaması gibi hallerde hizmet sözleşmesi ile çalıştığının kabul edilebileceğine karar vermiştir[48]. Yargıtay'ın bu kararlarını değerlendirdiğimizde

---

işveren sıfatını haizdir. Ticaret şirketleriyle tüzel kişilerde somut işveren sıfatını taşıyan organ bir kurul olabileceği gibi tek başına bir kişiye verilen yetki çerçevesinde gerçek kişinin de organ sıfatını kazanması mümkündür.
Limitet, hisseli komandit ve kolektif şirketlerde yönetim yetkisi şirket ortaklarından birine bırakıldığında, bu kişi müdür sıfatıyla kişi-organ sayılır. Türk Ticaret Kanununun 319 uncu maddesine göre, anonim şirketler yönünden yönetim ve temsil yetkisinin yönetim kurulu üyelerine bırakılması halinde, bu kişi veya kişiler kişi-organ sıfatını kazanır. Şirketi temsil ve yönetime yetkili kişi-organ sıfatını taşıyan kişiler işveren konumunda bulunduklarından işçi sayılmazlar. İş Kanununa tabi genel müdür olarak çalışanların aynı zamanda yönetim kurulu üyesi olmaları halinde kişi-organ statüsünü taşıyıp taşımadıklarının araştırılması gerekir. Genel müdürün organ sıfatını kazanmaksızın yönetim kurulu üyesi olması halinde, "genel müdürlük görevi" sebebiyle iş ilişkisinin devam ettiği sonucuna varılmalıdır. Buna karşın şirketi temsil ve ilzama yetkili kişi-organ sıfatı kazanılmışsa, işçi ve işveren sıfatı aynı kişide birleşemeyeceğinden iş ilişkisinin bulunmadığı kabul edilmelidir…." (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t.19.03.2023); **Yargıtay 11. HD**. E: 1983/3083, K: 1983/3773 T: 15.09.1983: *"….A.Ş. ile idare meclisi üyeleri arasındaki ilişkiler, TTK' da düzenlenmiş olup anılan Yasanın 344'üncü maddesinde pay sahipleri arasından seçilen müdürün sebepsiz azli iddiasıyla tazminat isteyemeyeceği, bunun dışında sadece pay sahibi olmayanlar arasından seçilen müdürün tazminat isteyebileceği hükme bağlanmış bulunmaktadır. Pay sahibi olan murahhas azaların şirkette ayrıca başka görevler ifa etmesi halinde yapılan bu görevden dolayı ihbar ve kıdem tazminatı istenilip istenilemeyeceğine ilişkin bir hüküm TTK. da mevcut değildir. O halde, uyuşmazlığın ihbar ve kıdem tazminatının düzenlendiği 1475 sayılı İş Kanununa göre çözümlenmesi gerekir. 1475 sayılı Yasanın 13. maddesinde düzenlenen ihbar tazminatı ile 14. maddesinde hükme bağlanan kıdem tazminatının ödenebilmesinin ilk şartı çalışanın işçi vasfına haiz olmasıdır. (...) Oysa, bir kimsenin işçi sayılabilmesi için göz önüne alınacak husus, o kimsenin işyerine hizmet akdi ile bağlı olup olmadığı, hizmet ilişkisinin hizmet akdinden doğup doğmadığıdır. (...) Davacı şirketin murahhas azası olan davalı ile şirket arasında hizmet ilişkisi söz konusu değildir. Bu nedenle işçi sayılması mümkün olmayan davalının 1475 sayılı Yasa ile işçi sıfatını haiz olanlar için öngörülmüş olan ihbar ve kıdem tazminatından faydalanabilmesine yasal olanak yoktur…",* Karar için bkz. **Akdağ Güney Necla,** (2008) Anonim Şirketlerde Azledilen Yöneticilerin Tazminat Hakları AÜHFD C:57 S:1, s.28 benzer yönde Yargıtay kararı için bkz.; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, E: 2016/32565, K: 2016/18467, T: 25.10.2016.

[48] **Yargıtay HGK,** E: 2017/3176, K: 2018/1470, T: 18.10.2018: *"…İş sözleşmesini belirleyen ölçüt hukuki-kişisel bağımlılıktır. Gerçek anlamda hukuki bağımlılık işçinin işin yürütümüne ve iş yerindeki talimatlara uyma yükümlülüğünü içerir. İş sözleşmesinde bağımlılık unsurunun içeriğini işverenin talimatlarına göre hareket etmek ve iş sürecinin ve sonuçlarının işveren tarafından denetlenmesi oluşturmaktadır. Bağımlılık iş sözleşmesini karakterize eden unsur olup, genel anlamıyla bağımlılık hukuki bağımlılık olarak anlaşılmakta olup, işçinin belirli veya belirsiz bir süre için işverenin talimatına göre ve onun denetimine bağlı olarak çalışmasını ifade eder. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 135'inci maddesine göre "Yönetim organı", anonim şirketler ve kooperatiflerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdür veya müdürler, şahıs şirketleriyle sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticidir. Aynı Kanunun 368'inci maddesine göre yönetim kurulu, ticari mümessil ve ticari vekiller atayabilir. Yine aynı Kanunun 370'inci maddesinin ikinci fıkrası; "Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır." şeklinde düzenlenmiştir. Kişi organ statüsündeki murahhas üyeler dışında anonim şirket yönetim kurulunu oluşturan kişilerle şirket tüzel kişiliği arasındaki ilişki kural olarak vekâlet akdine dayansa da bu ilişkinin iş ilişkisi olarak kurulmasına da bir engel bulunmamaktadır. O hâlde hukuki nitelendirme her somut olaydaki çalışma ilişkisi özelinde yapılmalıdır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 547'nci maddesinin birinci fıkrasında ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişi olarak tanımlamıştır. Aynı Kanunun 554'üncü maddesinde ise, ticari temsilci ile temsil ettiği kişi arasında hizmet, ortaklık veya vekâlet sözleşmelerinin olabileceği ancak bunun sınırlı olmadığı, taraflar arasında başkaca hukuki ilişkilerin de bulunabileceği dolayısıyla ticari temsilci ile işletme sahibi arasında iş ilişkisi kurulabileceği belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemelere bakıldığında kişinin şirkette pay sahibi olması tek başına kişi organ sayılmasını gerektirmez. Kişinin şirketi temsil etmemesi, şirket adına alınan kararlarda etki sahibi olmaması, ortaklık*

temsil ve ilzam yetkisi bulunan, alınan kararlarda şirketin yönetiminde etkili olan üyelerle şirket arasındaki hukuki ilişkinin vekalet sözleşmesi niteliğinde olduğu, temsil ve ilzam yetkisi bulunmayan şirketin aldığı kararlarda etki sahibi olmayan üyelerin şirketle olan ilişkilerinin ise olayın niteliğine göre hizmet akdi olarak da nitelendirilebileceği sonucu çıkarılabilir.

4.4. Nevi Şahsına Münhasır Akit Görüşü

Bu görüş ise; yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişkinin vekalet veya hizmet akdi gibi bir sözleşme türüne özgülenemeyeceğini, bu ilişkinin vekalet ve hizmet sözleşmesinin birtakım özelliklerini içerisinde taşıyan nevi şahsına münhasır sözleşme olduğunu kabul etmektedir[49]. Bu görüşe göre anonim şirketle yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişki vekalet ve sui generis bir sözleşmenin özelliklerini taşıyan karma akit niteliğinde olduğundan bu ilişkiye kanun ve esas sözleşme hükümleri uygulanması, bunlarla sorun çözülemezse vekalet akdi hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir[50].

4.5. Şirketler Hukuku ve Borçlar Hukukuna İlişkin Unsurları Birlikte Barındıran Sözleşme Görüşü

Bu görüşe göre anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişki hem borçlar hukukuna hem de şirketler hukukuna ait unsurları taşıyan bir sözleşmedir. Şirketin organizasyonu ve yönetimine ilişkin düzenlemeler genel olarak şirketler hukuku kapsamındadır. Yönetim kurulu üyeleri de şirketin organı olduğundan bu ilişkiye şirketler hukuku uygulanacaktır. Bunun yanında yönetim kurulu ile şirket arasındaki ilişki karşılıklı edim borcu doğurduğundan bu edim yükümlülüğünün ihlali halinde borçlar hukuku kapsamında tazminat yükümlülüğü doğabilecektir. Bu yönüyle anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi arasındaki ilişki borçlar hukuku kapsamına girmektedir[51] .

Kanaatimizce, yönetim kurulu üyeleri ile anonim şirket arasındaki ilişki iki taraflı bir hukuki ilişki olmakla beraber meri mevzuatta yer alan sözleşme türlerinin hiçbirine tam

---

payının sembolik olması veya kazanç payı dışında bir ücretlendirme yapılmaması durumunda iş sözleşmesi ile çalıştığı kabul edilebilir…" (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t.19.03.2023).

[49] **Yördem ,** s. 38.

[50] **Kayırgan,** s. 256; **Akdağ Güney** (2016), s. 283.

[51] **Akdağ Güney** (2016), s. 283.

olarak uymamaktadır. Yönetim kurulu üyeleri üyelik görevi kapsamında temsil ve idari görevleri yerine getirmektedir. Yönetim kurulu üyeleri şirkette idari görevler almış olsa da tam olarak hizmet akdinden söz edilemeyeceği gibi, vekalet akdi hükümleri de söz konusu bu ilişkiyi tam olarak kapsamamaktadır. Bu nedenle; bu ilişkide öncelikle kanun ve esas sözleşmede yer alan düzenlemelere göre hüküm verilmesi, kanun ve esas sözleşmede bir düzenleme bulunmaması halinde duruma göre borçlar hukuku hükümleri veya duruma göre şirketler hukuku hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır. Nitekim Yargıtay HGK da anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi veya murahhas aza arasında bir hizmet sözleşmesi varsa, aradaki uyuşmazlığın hizmet sözleşmesinden mi, yoksa ortaklık ilişkisinden mi, kaynaklandığına bakılarak, uygulanacak kanunun belirlenmesi gerektiğine hükmetmiştir[52].

5. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Tabi Olan Kişiler

TTK m. 553'te "kurucular", "yönetim kurulu üyeleri", "yöneticiler" ve "tasfiye memurlarının" *"kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri"* durumunda doğacak zarardan sorumlu olacakları düzenlenmiştir. Söz konusu hükmün gerekçesinde, *"hükümde, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları denilerek açıkça görevli kişilerin ifade edildiği, kaynak İsviçre Borçlar Kanununda ise , yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler" ifa*desine *yer verildiği, geniş anlama sahip "uğraşan" sözcüğü ile görevli olmadığı halde yönetime ve tasfiyeye karışan, talimat veren, yönetimi ve tasfiyeyi yönlendiren, bir bakıma arkadan yöneten büyük pay sahipleri başta olmak üzere, gizli yöneticiler ve tasfiye memurlarının (öğretideki deyimle, 'fiili organların[53]') kastedildiği, bu geniş kapsamlı ibarenin hukukumuza aktarılması halinde (banka hukukundaki deneyim ve birikim göz önüne alınınca) ibarenin amacı ve İsviçre'deki anlayışı aşan bir anlam ve boyut kazanacağından endişe edildiği, böyle ucu açık bir ibareyi hükme koymak yerine mevcut 'yöneticiler'*

[52] **Yargıtay, HGK,** E: 2003/9-82, K: 2003/65, T: 05.02.2003: *".. 5521 sayılı Kanun uyarınca bir uyuşmazlığın İş mahkemesinde görülebilmesi için işçi sayılan kişilerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuki uyuşmazlığın bulunması gerekir. Somut olayda, yanlar arasındaki uyuşmazlık hizmet akdinden doğan bir hak uyuşmazlığı olmayıp tamamen bunun dışında, TTK. ve Bankalar Kanunu'ndan doğan yönetim kurulu üyesinin hukuki sorumluluk davası olduğundan bu tür davaların İş Mahkemelerinde görülemeyeceği açıktır…"* (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t. 20.03.2023).

[53] **Eminoğlu, Cafer** (2022a), 'Anonim Şirkette Özen ve Bağlılık Yükümlülüğünün Kişi Bakımından Kapsamına İlişkin Bazı Değerlendirmeler'. Ankara Barosu Dergisi, C: 80, S:1, s. 92.

sözcüğünün yorumlanmasının öğretiye ve yargı kararlarına bırakılmasının, bu yolla daha dinamik bir anlayışın hukukumuza egemen olabileceğinin düşünüldüğü" belirtilmiştir[54].

Buna göre, TTK m. 553 hükmündeki "yönetici" kavramı ile fiili yönetim organının sorumluluk kapsamına alınmak istenildiği, ancak bunu aşan bir yoruma neden olabilecek başka bir terimin kullanılmak istenmediği anlaşılmaktadır[55]. Diğer taraftan gerekçede *"ibarenin amacı ve İsviçre'deki anlayışı aşan bir anlam ve boyutun"* ne olabileceğine ilişkin bir değerlendirmeye yer verilmemiştir[56]. Gerekçede endişe edilen hususun "*yönetim ile uğraşan"* ifadesinin şirketin iradesinin oluşmasında ve yansıtılmasında etkisi olmayan ancak yönetimle fiili olarak uğraşan kişilerin TTK m.553 hükmünün sorumluluk rejimine yol açma ihtimali olduğu anlaşılmaktadır[57].

TTK m. 553/1'deki düzenlemeden ve gerekçedeki açıklamalardan "yöneticiler" ifadesi ile fiili yönetim organının sorumluluk kapsamına alındığı anlaşılmaktadır. TTK m. 553/1'deki düzenlemede ve gerekçesinde aksine bir açıklama da bulunmamaktadır. Buna göre getirilen "yönetici" kavramını fiili organ niteliğindeki kişilerin iş ve işlemlerinden dolayı sorumluluklarına gidilebilecektir. Ancak kanunda kimlerin hangi durumda, hangi şartlarda fiili yönetim organı olarak değerlendirileceğine dair bir düzenleme getirilmemiştir[58].

Anonim şirketlerde bazen şekli anlamda organ olmayan kişilerin, organlara ait kararları aldıkları, şirketin yönetsel faaliyetlerinin bazılarını yerine getirdikleri ve şirketin iradesinin oluşumuna önemli ölçüde etki ettikleri durumlar söz konusu olabilmektedir[59]. Kanun ve esas sözleşmede belirlenen usul ve esaslara göre seçilmediği için şekli anlamda organ niteliğini taşımayan ancak yönetim kuruluna özgü fonksiyonları yerine getirmek suretiyle şirketin iradesinin oluşmasında ve yansıtılmasında etkili olan kişiler fiili yönetim organı olarak tanımlanabilir[60]. Fiili organ olarak nitelendirilen kişiler, yetkili bir organ

[54] **Gerekçe,** TTK m. 553.
[55] **Eminoğlu** (2022b), Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 251.
[56] **Eminoğlu** (2022b), s. 250, 251.
[57] **Eminoğlu** (2022b), s. 251.
[58] **Aksoyak, Mustafa,** (2016) 'Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği', Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Ticaret Hukuku) Anabilim Dalı, s. 99.
[59] **Eminoğlu** (2022b) s. 75.
[60] **Eminoğlu** (2022b) s. 83,84; **Yüce, Alber Aydın** (2022) 'Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Fiili Yönetim Organı Anlamındaki Hukuki Sorumluluğu', İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S:9, s.243-266, s. 249; **Ormancı Altınok, Pınar** (2021) 'Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar', İstanbul Hukuk Mecmuası, C: 79, S:4 s. 1261 – 1283, s. 1268.

tarafından seçilmedikleri halde şirketin yönetim organlarına ait yetki ve fonksiyonları geçici ve sürekli olarak kullanarak şirketin iradesinin açıklanmasında etkili olurlar. Fiili organlara resmi olarak herhangi bir delegasyon yapılması durumu söz konusu değildir. Bu kişiler organ sıfatı kazanmadan fonksiyonel olarak şirket yönetiminde etkili olur[61]. Bu kişiler şirketin yönetim ve temsili ile görevli organlara özgü fonksiyonları, şirketin bu yönde herhangi bir karar ve düzenlemesi olmamasına rağmen kullanırlar[62]. Fiili organlar gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir[63].

Fiili organ çeşitli durumlarda ortaya çıkabilir. Örneğin, yönetim kurulu toplantılarına katılarak veya talimat vererek alınan kararları etkili olan hakim pay sahibi fiili organ olarak nitelendirilebilir. İnançlı üyeyi yönetim kuruluna seçtirerek, verdiği talimatlarla şirket yönetiminde etkili olan menfaat sahipleri de fiili organ olarak kabul edilebilir. Aynı şekilde kamu tüzel kişileri, yönetici olarak atadığı kişiler aracılığıyla şirketin kararları üzerinde etkili olmaları halinde kamu tüzel kişisi de fiili organ olarak görülebilir. Şirketler grubunun ana şirketi de, grup şirketlerinin yönetimi üzerinde etkili olması durumunda fiili yönetim organı olarak kabul edilebilir[64]. Ancak Şirketin vereceği bir karar aşamasında şirkete danışmanlık hizmeti veren kişiler, kararın oluşumuna bizzat etki etmedikleri takdirde fiili organ niteliği kazanamazlar[65].

Şekli olarak herhangi bir atama, seçilme ya da görevlendirme yapılmadığı halde fonksiyonel olarak şirketin iradesinin oluşumuna etki edecek kararları alabilen dolayısıyla fiili yönetim organı olarak nitelendirilen kişilerin, bu işlevlerinden dolayı sorumluluğuna gidilebilmesi için yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için aranan zarar, kusur, uygun illiyet bağı ve hukuka aykırılık şartlarının bulunması gerekmektedir[66].

Netice itibariyle TTK m. 553/1 hükmünde sorumluluğu bulunan kişiler "kurucular", "yönetim kurulu üyeleri", "yöneticiler" ve "tasfiye memurları" şeklinde ifade edilmişse de burada "sınırlı sayım/numerus clausus" ilkesi uygulanmaz. *Yöneticiler* kavramı anonim şirket adına karar alan ve onu uygulayan veya kendisine verilen imza yetkisi ile şirketi tek

[61] **Yüce,** s. 249.
[62] **Akdağ Güney** (2016), s. 357.
[63] **Akın, Murat Yusuf / Kuru, Özge** (2022) 'Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu İsviçre Federal Mahkemesi'nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37)', İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C:8, S: 1, s. 17-42, s. 28.
[64] **Akın / Kuru,** s. 27-28.
[65] **Akdağ Güney** (2016), s. 357.
[66] **Aksoyak,** s. 101.

başına veya başka bir yönetim kurulu üyesi veya yönetici ile temsil etme yetkisi bulunan, böylece şirket adına şirketin faaliyet alanı kapsamında amacına ulaşması için gerekli işlemleri yapan kişileri kapsar[67]. Dolayısıyla yönetici olmasa da şirket adına karar alan ve aldığı kararlarla şirket yönetiminde ve iradesinin oluşmasında etkili olan kişiler yani fiili yönetim organı, verdikleri kararlarda, yürüttükleri yönetsel faaliyetlerde yönetim organı için öngörülen *"kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal"* etmeleri durumunda *"şirkete", "pay sahiplerine" ve "şirket alacaklılarına"* karşı verdiği zarardan sorumlu olacaktır[68].

Öte yandan yöneticiler kavramı şekli anlamda kanun ve esas sözleşme veya iç yönergeye göre görevlendirilen şirket adına imza ve temsil yetkisi bulunan genel müdür, genel müdür yardımcıları, müdürler, genel koordinatörleri de kapsamaktadır[69]. Bu kişiler kanun ve esas sözleşmeye aykırı olarak kusurlu hareketleri neticesinde bir zarara sebebiyet vermeleri *"halinde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı"* sorumlu olacaklardır[70].

[67] **Kaplan, İbrahim, (**2016) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 65, S:4 s.3493-3510, s. 3497.
[68] **Eminoğlu** (2022b), s. 251.
[69] **Karahan,** s.792; **Kırkan, Merve**, (2013) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu', Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul s. 87.
[70] **Aksoyak,** s. 101.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GÖREV, YETKİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

1. Yönetim Kurulunun Üyelerinin Görev ve Yetkileri

1.1. Genel Olarak

Anonim şirketlerde yönetim kurulu en geniş yönetim ve temsil yetkisine sahip organ niteliğindedir[71]. TTK m. 374 hükmünde yönetim kurulunun görev ve yetkileri genel olarak düzenlenmiştir. Buna göre, yönetim kurulu münhasıran genel kurulun yetkisine bırakılmış hususlar dışında şirketin faaliyet konusu ile ilgili her türlü kararı almaya yetkilidir[72]. Yönetim kurulunun en önemli görevi aldıkları kararlarla şirketin üst düzeyde yönetimidir. Yönetim kurulu karar alabilmesi için üyelerin toplantılara katılmaları ve toplantıda görüşlerini beyan etmeleri, uygun gördükleri konularda olumlu, uygun bulmadıkları konularda olumsuz oy kullanmaları gerekmektedir. Bu çerçevede yönetim kurulu üyelerinin en önemli görevlerinden birisi yönetim kurulu toplantılarına katılmaktır. Bu toplantılarda alınacak kararlarda görüş açıklamak ve oy kullanmaktır. TTK m. 390/2 gereği bu toplantılara bizzat katılmaları gerekmekte olup, temsilci vasıtasıyla toplantılara katılamazlar[73].

Yönetim kurulu görevlerinin çoğunu karar almak suretiyle yerine getirir. Kanun ve esas sözleşmeden kaynaklanan şirketin günlük icrai nitelikteki bir kısım görevlerini de karara gerek olmadan yerine getirir. İşçi ücretlerinin ödenmesi, kira vergi vb. yükümlülüklerin ödenmesi bu kapsamda değerlendirilebilir[74].

Yönetim kurulunun bazı görevleri bizzat yerine getirmesi gerekmektedir. Bu görevleri başka bir organ veya şirket yetkilisine devredemez. Yönetim kurulunun devredilemez görev ve yeklileri TTK m. 375'te düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin devredilemez görev ve yetkiler aşağıda incelenmiştir.

---

[71] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 522.
[72] **Akdağ Güney** (2016), s. 145.
[73] **Eminoğlu, Cafer,** (2014a) Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul. On İki Levha Yayınları, s. 192.
[74] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 332.

1.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Devredilemez Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulunun devredilemez yetkileri TTK m. 375'te sayılmıştır. *"Yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri"* yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki işlevsel ayrılık açısından önemlidir[75]. TTK m. 375'in gerekçesinde de belirtildiği üzere, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinin düzenlenmesi ile üst organ olan genel kurulun "*her şeye kadir olduğu*" istediği yetkileri yönetim kurulundan alabileceği şeklindeki eski anlayış terkedilerek organlar arasında işlevsel ayrılık ilkesi kabul edilmiştir[76]. Bu düzenleme ile devredilemez nitelikteki görev ve yetkilerin, yönetim kurulu tarafından çalışanlara, müdürlere veya alt birimlere ya da üst organ niteliğinde olan genel kurula devredilmesi yasaklanmıştır[77].

TTK'da yönetim kurulunun devir ve terk edilemez yetkilerinin düzenleme altına alınmasıyla genel kurulun yönetim kuruluna özgü görev ve yetkileri kendi üzerine almasının önüne geçilmiştir. Bu düzenleme ile hesap vermekle yükümlü olan yönetim kurulunun yetkilerinin çerçevesi belirlenmiş, görev ve sorumluluklarının netleşmesi sağlanmıştır[78].

TTK m. 375'te sayılan görev ve yetkiler esas sözleşme veya genel kurul kararı ile devredilebilir görev ve yetki kapsamına alınmaz. Madde bu haliyle sınırlayıcı bir özelliğe sahiptir[79]. TTK m. 375 de sayılan görev ve yetkiler numerus clausus değildir. Kanunda yer alan yıllık faaliyet raporunun hazırlanması (TTK m.516), yönetim kurulu iç yönergesinin hazırlanması (TTK m.419), şirketin kendi payını iktisap etmesi için genel kurulun yönetim kurulunu yetkilendirilmesi (TTK m. 379), genel kurul toplantılarına *"en az bir üyenin katılması"* (TTK.m.407/2) gibi görevler yönetim kurulunun devredilmez görev yetkileri arasında sayabilir[80].

TTK m.375'te sayılan yönetim kurulunun devredemeyeceği görev ve yetkiler genel hatlarıyla aşağıda açıklanmıştır.

---

[75] **Doğan, Fatih Beşir,** (2012) **'**Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:18, S: 2, 609 - 640, s. 609.
[76] **Gerekçe** TTK m. 375.
[77] **Doğan** (2012)**,** s. 610.
[78] **Eminoğlu** (2014a), s. 216.
[79] **Doğan** (2012), s. 611.
[80] **Eminoğlu** (2014a), s. 217.

1.2.1. Şirketin Üst Düzeyde Yönetimi ve Bunlarla İlgili Talimatların Verilmesi

TTK m. 375'te geçen üst düzeyde yönetim kavramı, şirketin genel işletme politikasının yatırım, finansman politikalarının hedeflerinin belirlenmesi, bu hedeflere ulaşılabilmesi için seçilen araçların gösterilmesi, hedeflere ulaşılıp ulaşılamadığının, bütçe uygulamalarının kontrolü ve şirketin stratejilerinin tespitini kapsar[81].

Yönetim kurulunun üst düzeyde yönetimi, genel olarak, şirketin stratejik amaç ve politikalarının belirlenmesi, stratejik hedeflere ulaşabilmek için araç ve kaynakların belirlenmesi ve sağlanması, yönetilenlerin de bu amaca uygun olarak çalışmalarının kontrol edilmesidir[82].

Bu çerçevede yönetim kurulu üst düzey yönetim görevi kapsamında şirketin ticari faaliyet göstereceği alanların seçilmesine, işletmenin önceliklerinin belirlenmesine, stratejik olarak nelerin yapılıp yapılmayacağına karar vermesi gerekir[83].

Yönetim kurulu üst düzeyde yönetiminin en önemli aracı ilgili müdür ve üst yöneticilere talimat vermektir. Şirketin stratejisinin icra edilmesi için yönetim kademesinde ilgili yöneticilere talimat verilmesi gerekir[84]. Yönetim kurulunun şirketin üst düzey yöneticilerine talimat vermesi üst düzeyde yönetim görevi kapsamındadır[85].

1.2.2. Şirket Yönetim Teşkilatının Belirlenmesi

Bu hüküm kapsamında yönetim kurulu, hazırlayacağı iç yönerge ile şirketin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yönetim teşkilatını belirlemeli, şirket yönetiminde görev alacak birimlerin kurmalı ve kimlere hangi yetkilerin devredileceğini düzenlemelidir. Şirket yönetiminde görev alan birim ve pozisyonları gösteren, birimlerin görev tanımları ve aslık üstlük ilişkilerini gösteren organizasyon şemasını oluşturması, TTK m.375/b'de yer alan şirketin yönetim teşkilatının belirlenmesi kapsamında yönetim kurulunun devredilemez görevidir[86]. Yönetim teşkilatından, şirkette birimlerin görev yerlerinin adları, birim görev tanımları, kimin kime karşı sorumlu olduğunu gösterir organizasyon şeması

[81] **Gerekçe,** TTK m. 375/a.
[82] **Doğan** (2012), s. 613.
[83] **Akdağ Güney** (2016), s. 148.
[84] **Pulaşlı** (2016), s. 433.
[85] **Akdağ Güney** (2016), s. 148.
[86] **Pulaşlı** (2016), s. 433.

anlaşılmaktadır[87]. Organizasyon şeması yönetim kurulunun yönetimin bir bütün halinde işleyişini görmesi, görevlilerin politika ve stratejilerin gerçekleşmesindeki rolünü değerlendirmesi ve insan kaynaklarının izlenmesi amacı ile düzenlenir[88].

Yönetim kurulu tarafından hazırlanan organizasyon şemasının şirketin tüm çalışanlarını kapsaması ve şemada bütün birimlerin yer alması şart değildir. Şirketin üst düzey yönetim birimlerinin organize edilmesi yeterli olacaktır. Alt düzeyde görev alanların organizasyonu yönetim kurulunca atanan yöneticilere devredilebilir[89].

1.2.3. Muhasebe, Finansal Planlama ve Finans Denetimi İçin Gerekli Organizasyonun Yapılması

Şirketin finansmanıyla en üst düzeyde sorumlu organ olan yönetim kurulu şirketin muhasebe düzeni, finans denetimi ve finansal planlamasını oluşturma ve bu sistemin işlemesi için gerekli kaynakları sağlamakla yükümlüdür. Yönetim kurulunun devredilemez yetkisi finansal planlama ve finans ve muhasebe denetim sisteminin kurulmasıdır. Yoksa, şirket muhasebesinin tutulması yönetim kurulunun devredilemez yetkisi kapsamında değildir[90].

Şirketin finansal planlama ile ilgili olarak görevi için "*şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde"* ifadesi kullanılmıştır. Buna göre finansal planlamanın ölçüsünde, şirketin niteliği ve büyüklüğü, şirketin faaliyet alanı gibi hususlar etkili olacaktır. Ancak *şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde"* ifadesinden küçük ölçekli şirketlerde hiçbir finansal planlama yapılmayacağı sonucu çıkarılamaz[91].

TTK m. 375/c'de *"muhasebe, finans denetimi"* ile şirketin iç denetim sisteminin kurulmasına işaret edilmiştir[92]. Madde gerekçesinde belirtildiği üzere, finansal denetim şirketin iş ve işlemlerinin denetlenmesi, şirketin finansal kaynaklarının kullanılmasının şekli, durumu ve likiditesinin denetimi ve izlenmesi süreçlerini kapsar[93]. Şirketin iş ve

[87] **Doğan** (2012)**,** s. 615; **Pulaşlı** (2016), s. 433.
[88] **Eminoğlu** (2014a), s. 218.
[89] **Doğan** (2012)**,** s. 615.
[90] **Akdağ, Güney** (2016), s. 149; **Pulaşlı** (2016), s. 434.
[91] **Eminoğlu** (2014a)**,** s. 326.
[92]**Çamurcu, Emin,** (2015) Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 27; **Eminoğlu** (2014a)**,** s.218.
[93] **Gerekçe,** TTK m. 375/c.

işlemlerinin denetlenmesi için şirketin ihtiyaçlarına uygun bir iç denetim ve iç kontrol sisteminin kurulması ile finansal denetim mümkün olabilir[94]. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere "*Şirket hangi büyüklükte olursa olsun, şirkette, muhasebeden tamamen bağımsız, uzmanlardan oluşan, etkin bir iç-denetim örgütüne gereksinim vardır. Bir anonim şirketin denetimi sadece bir bağımsız dış denetim kuruluşuna bırakılamaz"*[95]. Buna göre, Şirketin büyüklüğü ne olursa olsun, şirket muhasebesinde bağımsız bir iç denetim sisteminin kurulması ve bununa işlerlik kazandırılması yönetim kurulu devredilemez görevidir[96].

1.2.4. Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişiler ile İmza Yetkisini Haiz Bulunanların Atanmaları ve Görevden Alınmaları

TTK m. 375/d hükmünde, *"müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları,"* yönetim kurulunun devredemeyeceği yetkiler arasında sayılmıştır. Şirket yönetiminde görev alan müdürler ve imza yetkisine haiz olan kişiler, yönetim kurulunca hazırlanan iç yönerge hükümleri çerçevesinde tayin veya azil olunur[97].

TTK m. 375/d hükmünde geçen "*müdürler ile aynı işleve sahip kişiler"* ibaresi ile şirketi yönetme yetkisi bulunan kişiler kastedilmiştir. Bu düzenlemede geçen *"müdürlerin atanması"* bir yetki devri değildir. Burada atama veya görevlendirme icrai faaliyetlerin yürütülmesi aşamasına ilişkin yetkilendirmedir[98].

Şirket adına işlem yapma ve yönetme yetkisine sahip kişilerin atanması görevi yönetim kurulunca devredilemez. Uygulamada imza yetkisine sahip imza sirkülerinde yer alan kişiler sirküler kapsamında şirketin temsili yetkisine haizdir. Bu kişilerin atanmasının yönetim kurulu tarafından yapılması gerekmektedir[99].

[94] **Doğan** (2012)**,** s. 617.
[95] **Gerekçe,** TTK m. 375/c.
[96] **Eminoğlu** (2014a), s. 326.
[97] **Üçışık / Çelik,** s. 402.
[98] **Gerekçe** TTK m. 375/d.
[99] **Doğan** (2012), s. 618.

1.2.5. Yönetimle Görevlendirilenlerin Üst Gözetimi

TTK'nın 375/e hükmünde *"yönetimle görevli kişilerin, kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeye ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi"* yönetim kurulu üyelerinin devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır.

TTK m. 375/e'nin gerekçesinde, üst gözetim ile kastedilenin *"hem kurumsal açıdan hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimi"* olduğu, yönetim kurulunun kontrol ve denetim organı olmadığı, üst gözetimin normatif niteliğinin hükmün bizzat kendisinden anlaşılmakta olduğu belirtilmiştir[100].

Yönetim kurulu üyelerinin üst gözetim görevi, *"yönetimle görevli kişilerin kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeye ve yönetim kurulunun talimatlarına uygun hareket edip edilmediklerinin"* kontrolü ile sınırlı olmayıp, yönetim ile yetkili kişilerin iş ve işlemlerinin ekonomik açıdan etkili ve verimli bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin kontrolünü de kapsar[101]. Ancak bu kontrol ve gözetim görevi yönetim kurulunu denetim organı niteliğine sokacak genişlikte yorumlanmamalıdır[102].

Yönetimle yetkili kişileri gözetim görevi yönetim kurulu üyeleri tarafından bizzat yerine getirilmesi gerekmekte birlikte, büyük ölçekli anonim şirketlerde yönetimle görevli kişilerin tümümün iş işlemlerinin gözetilmesi imkanı bulunmamaktadır. Büyük şirketlerde gözetim görevi yönetim kurulunca oluşturulan denetim komitesi vasıtasıyla yapılabilir[103]. SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinde de üst gözetimin yerine getirilmesi için iç kontrol sisteminin oluşturulması, buna ilişkin komitelerin kurulması öngörülmüştür[104].

Netice itibariyle yönetim kurulu üst gözetim görevi yerine getirebilmek için organizasyonel yapıyı oluşturmalı, şirkette etkin bir kontrol sistemi kurumalı, bu sistemin sonuçlarını analiz ederek varsa aksaklıkların giderilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır[105].

---

[100] **Gerekçe** TTK m. 375/e.
[101] **Çamurcu,** s. 30.
[102] **Eminoğlu** (2014a)**,** s. 219.
[103] **Doğan** (2012)**,** s. 620.
[104] **SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri,** Bölüm IV, m.1.3.3.
[105] **Çamurcu,** s. 31.

1.2.6. Genel Kurulu Toplantılarına Hazırlanma, Genel Kurulda Alınan Kararların Uygulanması ve Defterlerinin Tutulması

Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterinin tutulması yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Buradaki defter tutma yetkisi defterlerin bizzat yönetim kurulunca tutulması anlamına gelmemektedir. Yönetim kurulu defterlere fiili kayıtları işlemek üzere uzman veya yetkin kişileri görevlendirebilir[106]. Ancak defter tutulmasına ilişkin görevler fonksiyon olarak genel kurul gibi başka bir organa devredilemez[107]. Yönetim kurulu üyelerinin defter tutmak üzere görevlendirme yapması sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Tutulması zorunlu defterlerin mevcut olmaması ve/veya eksik tutulmasından, saklamaya ilişkin yükümlülüklere uyulmamasından yönetim kurulu sorumludur[108].

Yıllık faaliyet raporunun hazırlanması yönetim kurulunun devredemeyeceği yetkiler arasında sayılmıştır. TTK m. 514'e göre yönetim kurulunun, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlayıp genel kurula sunması gerekmektedir[109].

Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun, şirketin ilgili yıla ait faaliyetleri ile finansal durumunu doğru, eksiksiz ve gerçeğe uygun bir şekilde yansıtması gerekmektedir (TTK m.516). Raporda şirketin faaliyetlerinin karşılaşabileceği risklere ve bunlara ilişkin yönetim kurulunun değerlendirmelerine de yer verilir[110].

Yönetim kurulu ayrıca şirkette kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanıp uygulanamadığına, kurumsal yönetim ilkelerine uymama nedeniyle meydana gelen çıkar çatışmalarına ve gelecekte şirketin yönetim uygulamalarında kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde değişiklik yapılmasına dair planının olup olmadığına ilişkin açıklamaların yer aldığı kurumsal yönetim beyanını sunması gerekmektedir[111].

---

[106] **Üçışık / Çelik,** s. 402.
[107] **Doğan** (2012)**,** s. 621.
[108] **Üçışık / Çelik,** s. 402, 403.
[109] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 150.
[110] **Akdağ Güney** (2016)**,** s.150.
[111] **Sermaye Piyasası Kurulu,** Kurumsal Yönetim İlkeleri Tebliği II.17.1. m.8. 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete.

TTK m. 375/f'de *"genel kurul toplantılarının hazırlanması"* ve *"genel kurul kararlarının yürütülmesi"* yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. *"Genel kurul toplantılarının hazırlanması"* kapsamında yönetim kurulunun, genel kurul toplantılarına usulüne uygun bir şekilde çağrı yapması, genel kurulun gündemini hazırlaması, gerekli bilgi ve belgeleri pay sahiplerinin incelemesine sunması gerekmektedir[112]. Devredilemez yetkiler arasında yer alan genel kurul kararlarının yürütülmesi kapsamındaki görevin bizzat yerine getirilmesi şart olmayıp, yönetim kurulunun buradaki görevi genel kurul kararlarının uygulanmasını sağlamaktır[113]. Başka bir anlatımla genel kurul kararlarının yönetim kurulunun kontrolü altında yönetim kurulunca görevlendirilmiş birim veya kişiler tarafından yerine getirilmesidir[114].

1.2.7. Borca Batıklık Durumunun Varlığında Mahkemeye Bildirimde Bulunulması

Yönetim kurulunun TTK m. 375/g bendi uyarınca şirketin borca batıklık durumunda mahkemeye bildirme görev ve yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu görev devredilemez. Borca batıklık durumu ile ilgili olarak TTK m. 376'da getirilen hükme göre, *"şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa"*, *"yönetim kurulunun, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço"* çıkartma, bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirme ve şirketin iflasını isteme görev ve yükümlülüğü bulunmaktadır[115].

2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri

Yönetim kurulu üyeleri,

- "Görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek" (özen yükümlülüğü) (TTK m. 369/1),
- Şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek (sadakat yükümlülüğü) (TTK m. 369/1),

[112] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 151.
[113] **Akdağ Güney** (2016) **,** s. 151
[114] **Doğan** (2012)**,** s. 622.
[115] **Çamurcu,** s. 33.

- Şirketle kendileri veya başkaları adına işlem yapmamak (şirketle işlem yasağı) (TTK m. 395/1),
- Şirkete borçlanmamak (TTK m. 395/2),
- Şirketle rekabet etmemek (TTK m. 396),
- Şirket sırlarını saklamak (TTK m. 369),
- Kendileri ve yakınlarını ilgilendiren konularda görüşmelere katılmamak (TTK m. 393),
- Görevlerini aslen yerine getirmek (TTK m. 390/2),
- Pay sahipleri arasında eşit muamelede bulunmakla (TTK m. 357),

yükümlüdürler. Yönetim kurulu üyelerinin söz konusu yükümlülükleri aşağıda incelenmiştir.

2.1. Özen Yükümlülüğü

TTK m. 369/1 hükmünde; *"yönetim kurulu"* ve *"yönetimle görevli kişiler"* için, *"görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek, şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralına uyarak gözetmek"* yükümlülüğü getirilmiştir.

Madde gerekçesinde; "*yönetim kurulu üyelerinin özen ile görevlerini yerine getirebilmeleri için yetkin olmak, ilgili bilgileri, olayları izleyebilmek ve değerlendirebilmek için gereken yetenek ve öğrenime sahip olmaları gerektiği*" belirtilmiştir[116].

Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü, üyelerin işlem ve eylemlerinde kusurlarının olup olmadığının tespit etmek için kullanılabilecek bir ölçü olduğu gibi, yönetim kurulu üyelerine kanunda yer alan görevler yanında getirilmiş bağımsız bir yükümlülüktür[117]. Diğer bir ifadeyle, özen yükümü, yalnızca kanun ya da esas sözleşmenin üyelere yüklediği görevleri yerine getirirken göstermeleri gereken dikkat ve özeni değil, kanundan kaynaklanan somut bir borcu da ifade etmektedir[118]. Görevlerini yerine getirirken kendinden beklenilen özeni gösteren yönetim kurulu üyeleri, kusursuz olduklarını

[116] **Gerekçe** ,TTK m. 369.
[117] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 378
[118] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 378

kanıtlamanın yanında kanundan kaynaklanan özen yükümlülüğünü de yerine getirmiş sayılırlar[119].

"*Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü*" başlığını taşıyan TTK m. 369'da, anonim şirket yönetim kurulu üyeleri için *"tedbirli bir yöneticinin özeni*" ölçüsü getirilmiştir[120]. TTK m. 553/3'te ise *"Hiç kimse kontrolü dışında kalan kanun veya esas sözleşmeye aykırılıklar dolayısıyla sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükünü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz."* hükmü ile özen ve bağlılık yükümünün sınırı belirlenerek TTK m. 369 hükmü tamamlanmıştır. TTK'da getirilen bu hükümler ile yönetim kurulu üyelerinin özen borcu, sorumluluk hukukunun evrensel ilkelerine uygun bir şekilde düzenlenmiş, özen borcuna uygulama ve öğretide sorumluluk hukukunun sınırlarını zorlayan bir kapsam yüklenmesinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır[121].

Yönetim kurulu üyelerinin göstermesi gereken özen borcu ile ilgili olarak 6762 sayılı mülga TTK'da açık bir düzenlenme getirilmemişti. Bir dizi yollama ile tanımlama yoluna gidilmişti. 6762 sayılı mülga TTK m. 320 hükmü anonim şirket yönetim kurulunun özen borcu hakkında adi şirket pay sahiplerinin özen borcunu düzenleyen mülga BK m. 528'e yollama yapmakta, yollama yapılan mülga BK m. 528 ise vekilin borcuna ilişkin mülga BK m. 390'a, bu madde ise işçinin özen borcunu düzenleyen mülga BK m. 321'e yollama yapmakta idi. Bu yollamalardan anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen borcunun işçinin özen borcu gibi olması gerektiği anlaşılmaktaydı. Mülga TTK'da özen borcu ile ilgili kabul edilen sisteme göre, yönetim kurulu üyeleri, şirket işleri ile ilgili olarak benzer konuda faaliyet gösteren aynı büyüklükte bir anonim şirkette yönetim kurulu üyesinden beklenen özeni göstermelidir[122]. Üyelerden beklenen özenin ölçüsünün belirlenmesinde mülga 818

---

[119] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 379.
[120] **Eminoğlu** s. 80.
[121] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 378.
[122] **Yargıtay HGK**, E.: 2017/4, K.: 2017/1051, T.: 31.05.2017 : *"…Yönetim kurulu üyelerinin özen borcunu düzenleyen 6762 sayılı TTK'nın 320. maddesine göre; "İdare meclisi azalarının şirket işlerinde gösterecekleri dikkat ve basiret hakkında Borçlar Kanununun 528 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü tatbik olunur." TTK'nın 320. maddesinin atıf yaptığı ve adi şirket ortağının özen borcunu düzenleyen 818 sayılı Borçlar Kanunun 528/2. maddesine göre şirket işlerini ücretle gören ortağın özen borcu vekilin özen borcu hususundaki hükümlere tabidir. Vekilin özen borcu ile ilgili BK'nın 390. maddesi de işçinin özen borcunu düzenleyen BK'nın 321. maddesine atıf yaptığı için yönetim kurulu üyesinin işçinin göstermekle yükümlü olduğu özeni göstermek zorunda olduğu sonucuna varılmaktadır. BK'nın 321. maddesine göre "İşçi, taahhüt ettiği şeyi ihtimam ile ifaya mecburdur. Kasıt veya ihmal ve dikkatsizlik ile iş sahibine iras ettiği zarardan mesuldür. İşçiye terettüp eden ihtimamın derecesi, akde göre tayin olunur ve işçinin o iş için muktazi olup iş sahibinin malumu olan veya olması icabeden malumatı derecesi ve mesleki vukufu kezalik istidat ve evsafı gözetebilir." Görüldüğü üzere BK'nın 321. maddesi esas itibariyle objektif bir özen ölçüsü koymakta, bir yandan da bazı sübjektif unsurlara önem atfetmektedir. Özen yükümlülüğünün belirlenmesinde*

sayılı BK m. 321 uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirket genel kurulunca (iş sahibince) bilinen veya bilinmesi gereken mesleki bilgisi ve yeterliliğinin dikkate alınması gerekmektedir[123].

Bu çerçevede mülga 6762 TTK yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünü doğrudan düzenlemek yerine, adi şirketin ortaklarının yükümlülüğüne ve işçinin özeni borcuna yollama yapmak şeklinde dolaylı olarak düzenlemişti. TTK m. 369 düzenlemesi ile başkalarının özen yükümlüğüne gönderme yapmak yerine anonim ortaklık ve yönetim kurulu üyeleri için "*görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek,"* şeklinde bir ölçüt getirilmiştir[124].

Yönetim kurulu üyelerinin özen borcu ile ilgili olarak getirilen TTK m. 369'un gerekçesinde, *"özenli bir yönetici gibi hareket etme yükümlülüğünden, somut bir olayda iş adamı gibi karar verme"* ölçüsünün anlaşılması gerektiği belirtilmiştir[125]. TTK m. 369 düzenlemesiyle getirilen tedbirli bir yönetici gibi karar verme kuralı, yöneticilerin işlem ve eylemlerinde, kanun ve şirket esas sözleşmesinde kendilerine verilen görev ve yetki sınırlarını aşmamaları, yükümlülüklerini yerine getirirken dürüstlük kurallarına uygun bir şekilde şirketin yararına olacak seçeneği tercih ederek karar vermeleri anlamına gelmektedir[126].

TTK somut bir olay karşısında yönetim kurulu üyesinden iş adamı gibi karar vermesini bekleyerek sorumluluk hukukunun evrensel ilkelerine uygun adil ve çağdaş bir ölçü getirmiştir[127]. İş adamı kararı Amerikan Hukuk Enstitüsünün yayınladığı yöneticilerin güven sadakat özen yükümlüklerinin temelini oluşturan önemli bir kurumsal yönetim ilkesidir[128]. Amerikan Hukuku Enstitüsünce, yönetim kurulu üyeleri iyi niyetli bir şekilde almış oldukları kararlarda tarafsız ise, karar verirken gerekli araştırmalar yapılarak yeterli bilgiler elde edilmişse, kararın şirketin çıkarlarına uygun olduğu kabul edilir ise şirket bu karardan

---

ölçü, ortalama bilgi ve yeteneğe sahip bir yöneticinin aynı şartlar altında seçeceği hareket tarzına uygun davranan bir yönetim kurulu üyesinin kendinden beklenen özeni göstermesidir. Özen ölçüsü aynı nitelikteki anonim şirket yöneticileri için aynıdır. Aynı nitelik ve büyüklükteki bir anonim şirket yöneticisinin aynı somut olayda göstermesi gereken özeni göstermeyen yönetim kurulu üyesi hem davranışlarında kusurlu sayılır hem de özen borcunu ihlal etmiş olur…" (https://karararama.yargitay.gov.tr, s.e.t. 07.04.2023).

[123] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 379.

[124] **Eminoğlu** (2014a), s. 224.

[125] **Gerekçe** TTK m. 369.

[126] **Eminoğlu** (2014a)**,** s. 226.

[127] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 379.

[128] **Eminoğlu** (2014) s. 226 **; Göktürk, Kürşat**, (2011) 'Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İşadamı Kararı İlkesi', İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:2, S: 2, s. 208.

dolayı zarara uğramış olsa bile üyelerin özen yükümlülüğüne uygun hareket ettikleri dolayısıyla sorumluluklarının doğmayacağı kabul edilir[129]

İş adamı kararı ölçüsüne göre, yönetim kurulu üyeleri iş ve işlemlerinde esas sözleşme ile kendilerine verilen yetki sınırları içinde kalarak, yükümlülüklerini yerine getirirken iyi niyetli bir şekilde şirketin faydasına olduğuna inandıkları doğrultuda hareket etmelidir[130]. Bu şekilde hareket eden yönetim kurulu üyeleri özen yükümlülüğüne uygun hareket etmiş kabul edilir. Alınan karar ve yapılan işlemlerden dolayı zarar meydana gelmiş olsa bile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğurmaz[131]. Mahkemeler yönetim kurulu üyelerinin bu kapsamda almış oldukları karar ve yapmış oldukları işlemleri yerindelik açısından inceleyip sorumluluk sebebi sayamazlar[132].

İş adamı kararı ölçüsüne göre, yönetim kurulu üyelerinin insan olduğu ve dolayısıyla hata yapabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda, ticari hayatta risk içeren kararlar alınmasının kaçınılmaz olduğu, alınan riskler nedeniyle meydana gelebilecek zararlardan, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının olup olmadığının takdir yetkisi ve özen yükümlülüğü kapsamında yapılacak değerlendirme ile açıklığa kavuşturulabileceği kabul edilmektedir[133]. Yönetim kurulu üyeleri almış oldukları kararlarda ve yapmış oldukları işlemlerde; şirketle ilgili sorunları tespit edip takibini yaptıkları takdirde, yapılan toplantılara aktif bir şekilde katılarak mevcut sorunlara şekil şartlarına uyarak karar vermişlerse, alınan karar esas sözleşmeye uygun ve şirketin çıkarları gözetilerek alınmış ise, alınan kararlarda tarafsız ve bağımsız bir şekilde hareket edilmişse, özetle karar alınırken özen ve dikkatli bir şekilde kurumsal yönetim yaklaşımı ile bilgiye dayalı, araştırma, raporlama, analiz ve karşılaştırma yaparak şirketin menfaatine uygun hareket edilmişse, yönetim kurulu üyeleri iş adamı kararı ilkesinden yararlanabilecek ve dolayısıyla onların özen yükümlülüklerini yerine getirdikleri kabul edilecek, bu karar ve işlemlerden kaynaklanan zararlardan sorumlulukları doğmayacaktır[134]. Yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu toplantılarına

---

[129] **Ayan**, **Özge** (2011) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yönetimle Görevli Üçüncü Kişilerin Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü', Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:1, S:1-2, s. 68; **Hacımahmutoğlu, Sibel**, (2014) 'The Business Judgment Rule: İşadamı Kararı mı Yoksa Ticari Muhakeme Kuralı mı?', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C:30, S: 4, s. 101.
[130] **Eminoğlu** (2014a), s. 224.
[131] **Eminoğlu** (2014a), s. 226.
[132] **Poroy /Tekinalp / Çamoğlu**, s. 379,380.
[133] **Göktürk** (2011), s. 239.
[134] **Pulaşlı**, **Hasan** (2009) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C: 25, S: 1, s. 27-63, s.61.

aktif olarak katılmaları ve alınan kararların oluşumuna katkıda bulunmaları gerekmektedir. Geçerli bir mazereti olmadan toplantılara katılmayan üyeler iş adamı kararı ilkesinin korumasından faydalanamaz[135].

Sonuç olarak; yönetim kurulunun iş adamı kararı ilkesinin korumasından faydalanabilmesi için yönetim kurulu kararlarının usule uygun, bilinçli ve özenli bir şekilde ilgililerden ve gerektiğinde uzmanlardan bilgi alınarak oluşturulması, kararların emredici kurallar, esas sözleşme ve iç yönergeye uygun olarak alınması, alınan kararların şirketin amaç ve faaliyet konusu ve menfaatlerine uygun olması, yönetim kurulu üyelerinin aktif olarak toplantılara katılmış olmaları ve toplantıların gerekli nisap şartlarına uygun olarak yapılması, üyelerin karar verirken bağımsız hareket etmeleri ve çıkar çatışmasına sahip olmamaları gereklidir[136]. Bu şekilde hareket eden yönetim kurulu üyesi "*iş adamı kararı*" kuralına uygun hareket etmiş ve özen borçlarını yerine getirmiş sayılır[137].

2.2. Sadakat Yükümlülüğü

"Özen ve bağlılık yükümlülüğü" başlığı altındaki TTK m. 369/1, sadakat yükümlüğünü *"Şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek"* şeklinde tanımlamıştır[138].

Sadakat yükümlülüğü yönetim kurulu üyelerinin işlem ve eylemlerinde şirketin menfaatini ön planda tutmasını, şirket menfaati ile kendi menfaatinin çatıştığı hallerde şirketin menfaatine hareket etmesini gerektirir. Yönetim kurulu üyeleri şirketin işlerini görürken, şirketin menfaatine olacak şekilde hareket etmeli, üçüncü şahıslarla yapılan sözleşmelerde şirketin menfaatini ve çıkarlarını korumalı, şirkete zarar verecek davranışlardan kaçınmalıdır[139].

Yönetim kurulu üyelerinin, TTK m. 393'te düzenlenen kendisi ile ilgili görüşmelere katılma yasağı, TTK m. 395'te düzenlenen şirketle işlem yapma, şirkete borçlanma yasağı,

[135] **Pulaşlı** (2016), s. 477.
[136] **Pulaşlı** (2016), s. 475-479.
[137] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 380.
[138] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**. s. 382; **Eminoğlu** (2014a)**,** s.226.
[139] **Üçışık, Çelik,** s. 491. **Eminoğlu** (2022a), s. 86,87

TTK m. 396'da düzenlenen şirketle rekabet yasağı ve ayrıca sır saklama yükümlülüğü sadakat borcunun özel uygulama durumlarıdır[140].

2.3. Şirketle İşlem Yapma Yasağı

TTK m. 395/1'de yer alan *"Yönetim kurulu üyesi, genel kuruldan izin almadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamaz; aksi hâlde, şirket yapılan işlemin batıl olduğunu ileri sürebilir. Diğer taraf böyle bir iddiada bulunamaz"* şeklindeki hükümle yönetim kurulu üyelerinin, anonim şirketle kendisi veya başkası adına işlem yapması yasaklanmıştır. Söz konusu düzenlemeye göre, yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin bulunup bulunmamasında bir fark gözetilmemiştir. Temsil yetkisi olsun veya olmasın tüm yönetim kurulu üyeleri bu yasak kapsamına alınmıştır[141]. TTK m. 395/1 hükmünde, sadece yönetim kurulu üyesi ifadesi yer almakla birlikte Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri 1.3.7 inci maddesinde; *"Yönetim hakimiyetini elinde bulunduran pay sahiplerinin, yönetim kurulu üyelerinin, üst düzey yöneticilerin ve bunların eş ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrî yakınlarının, şirket veya bağlı ortaklıkları ile çıkar çatışmasına neden olabilecek nitelikte işlem yapabilmesi ve rekabet edebilmesi için genel kurul tarafından önceden onay verilmeli ve söz konusu işlemler hakkında genel kurulda bilgi verilmelidir."* şeklinde bir düzenleme getirilerek bu maddenin kapsamı genişletilmiştir[142]. Buna göre yönetim kurulu üyeleri yanında, hakim hissedarlar, üst düzey yöneticiler ve bunların ikinci dereceye kadar yakınları genel kurulun izni veya onayı olmadıkça kendileri veya üçüncü kişiler adına şirketle işlem yapamazlar.

TTK m. 395/1, yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini kendi çıkarları doğrultusunda şirket aleyhine kullanmalarının önüne geçmeyi amaçlamıştır. Temsilcinin kendi kendisi ile sözleşme yapabilmesi, temsil olunan tarafından açık izin verilmesi veya temsil olunanın yapılan bu sözleşmeden zarara uğrama olasılığının olmaması gibi hallerde mümkün olabilmektedir[143]. Anonim şirket açısından ise şirketin zararının doğması ihtimali söz konusu olmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin ortaklıkla işlem yapabilmesi için genel

[140] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 382.
[141] **Alper, Gizem** (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağı', Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1, s. 45-50, s.52.
[142] **Sermaye Piyasası Kurulu,** Kurumsal Yönetim İlkeleri, https://spk.gov.tr/kurumsal-yonetim-ilkeleri, s.e.t. 26.03.2021.
[143] **Üçışık / Çelik**, s. 498.

kurulun iznine ihtiyaç olduğu savunulmaktadır[144]. Yönetim kurulu üyesinin yapacağı işlemin şirkete zarar verip vermeyeceği hususu, izin verilirken dikkate alınacak en önemli husus olup, bu durumun genel kurul tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir[145]. Genel kuruldan alınan izin, yönetim kurulu üyesinin şirketle olan ilişkisini açıklaması, diğer yönetim kurulu üyelerinin alacakları kararda bu hususu göz önünde bulundurmalarını hatırlatması ve pay sahiplerinin sorularının cevaplanması ve tereddütlerinin giderilmesi amacını taşır[146].

TTK m. 395'e göre yönetim kurulu üyeleri bir işlemi kendi adına yapamayacağı gibi üçüncü kişi adına temsilci veya aracı olarak da yapamayacaktır. Yönetim kurulu üyesi ve adına işlem yapılan üçüncü kişi iyi niyetli bir şekilde hareket etmiş olsa dahi genel kurulun izin vermediği bu işlem anonim şirketi bağlamaz[147]. Yönetim kurulu üyesi tarafından yapılan işlem anonim şirketin konusuna girmese ve ticari nitelikte olmasa bile bu işlem şirketle işlem yapma yasağı kapsamında değerlendirilecektir[148].

TTK m. 395 ile getirilen işlem yapma yasağı, yönetim kurulu üyesi için bağlayıcıdır. Madde metninde geçen "*batıl*" ifadesi yönetim kurulu üyesi tarafından yapılan işlemin iptal edilebilir olduğu anlamına gelmekte olup, en başından beri hükümsüz yani mutlak butlanla sakat bir işlem olarak nitelendirilemez.[149] Nitekim genel kurul yönetim kurulunca yapılan işleme sonradan icazet vererek geçerli hale getirebilmekte ve bu durumda işlem, şirket için de bağlayıcı olmaktadır[150]. Yapılan işlemle ilgili olarak genel kurulun hareketsiz kalması halinde ise kanuni temsilcilerin izni olmadan sınırlı ehliyetsizler tarafından yapılan işlemlere ilişkin hükümler burada kıyasen uygulanabilir[151].

Doktrinde de yönetim kurulu üyesinin işleminin kurulduğu sırada yönetim kurulu üyesi için bağlayıcı, şirket için bağlayıcı olmadığı, ancak genel kurul tarafından icazet

[144] **Üçışık / Çelik**, s. 498; **Akdağ Güney** (2016), s. 218-219.
[145] **Üçışık / Çelik**, s. 498.
[146] **Üçışık / Çelik**, s. 498.
[147] **Çamoğlu (2010)**, s. 92.
[148] **Kendigelen**, **Abuzer**, (2016) Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 283.
[149] **Yargıtay 11. HD**, E: 6515, K: 5628, T: 25.10.1991.
[150] **Ansay**. s. 121.
[151] **Üçışık / Çelik**, s. 499.

verilerek bağlayıcı hale getirilebildiğinden burada askıda bir işlemin mevcut olduğu görüşü hakimdir[152].

Şirketle işlem yapma yasağına aykırı hareket edilmesi nedeniyle işlemin şirketi bağlamamasına ilişkin düzenleme tek başına bu işlem nedeniyle meydana gelen zararı karşılamayabilir. Örneğin bu işlem nedeniyle şirket açısından daha avantajlı olan başka bir fırsat kaçırılmış olabilir. Bu durumda şirkete, bu işlem nedeniyle uğramış olduğu zararı talep etme imkânı tanınmalıdır[153].

Yukarıda da belirtildiği üzere şirketle işlem yapma yasağı yönetim kurulu üyelerinin sadakat borcu kapsamında değerlendirilmektedir. Bu nedenle söz konusu yasağa aykırı hareket eden yönetim kurulu üyelerinin eyleminin, sadakat borcuna da aykırılık teşkil edeceği ve dolayısıyla TTK m. 553/1 hükmünde yer alan *"kanunun kendisine yüklediği bir yükümünün"* ihlal edilmiş olacağından, TTK m. 553 ve devamı maddeleri gereğince yönetim kurulu üyesinin sorumluluğuna gidilebilecektir[154].

2.4. Şirkete Borçlanma Yasağı

TTK m. 395/2'de, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olmayan alt ve üst soyu, eşi, üçüncü derece dahil kan ve kayıt hısımlarının şirkete borçlanmaları yasaklanmıştır. TTK m. 395/2'nin gerekçesinde ise bu düzenlemenin TTK m. 358'in devamı niteliğinde olduğu belirtilmiştir[155]. TTK m. 358 ile "*Pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte karı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şirkete borçlanamaz"* hükmü getirilmiştir.

TTK m. 395/2'de düzenleme altına alınan borçlanma yasağı, pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ile yönetim kurulu üyelerinin payı bulunmayan üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarını kapsamaktadır[156]. TTK m. 395/2 şirkete nakit olarak

---

[152] **Çamoğlu** (2010), s. 96; **İmregün**, **Oğuz**, (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul , Beta Yayınevi, s. 177; **Alper**, s. 55.
[153] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 372.
[154] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 372
[155] **Gerekçe** TTK m. 395/2.
[156] **Çeker**, **Mustafa**, (2012) 'Şirkete Borçlanma Yasağı', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C: 18, S: 2, s. 661.

borçlanmayı yasaklamaktadır. Konusu para olan ödünç işlemleri, bu yasak kapsamına girmektedir. Şirkete karşı borçlanma yasağı kapsamındaki şahıslar için şirket, kefalet, garanti ve teminat veremeyeceği gibi bunların borçlarını temellük edemez[157]. Aksi durumda şirket alacaklıları tarafından, şirketin borçları için bu kişiler, şirketin yükümlendirildiği miktarda takip edilebilir. TTK m. 395/2 hükmü ile getirilen şirkete borçlanma yasağının ihlalinin hukuki sonucu şirketin sorumluluk altına sokulduğu miktar için alacaklılar tarafından bu kişilerin takip edilebilmesidir. Yoksa işlemin geçersizliği söz konusu değildir[158].

Pay sahipleri, TTK m. 358 hükmü çerçevesinde şirketin yedek akçeleri ile kârı geçmiş yıllar zararlarını karşılaması ve sermaye taahhütlerini ödemeleri halinde şirkete borçlanabileceklerdir. Aksi durumda borçlanamayacaklardır. Bu yasak tüm pay sahipleri için geçerlidir[159].

TTK m. 358 gereğince, sermaye taahhüdünden doğan borçlarını ödemedikçe ve *"şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı, geçmiş yıl zararlarını"* giderememeyecekse pay sahipleri şirkete borçlanamayacaklardır[160]. Şirkete borçlanma yasağına dair getirilen bu hükümle, pay sahiplerinin, sermaye taahhüdü de dahil olmak üzere iş ve işlemlerinde şirkete borçlanarak şirketin kasasını kullanmalarının, kişisel harcamalarını buradan yapmalarının ve şirketten para çekmelerinin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, TTK m. 358'de öngörülen şartlara uyulması kaydıyla, pay sahipleri ve yöneticiler acil ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla uygun bir vadede geri ödemek üzere şirketi zarar uğratmayacak bir şekilde şirketten borç alabilir[161]. Pay sahiplerine verilebilecek azami borç miktarı ve oranı, borcun vadesi gibi unsurlar bu hükümde düzenlenmemiştir. Bu durum da pay sahiplerinin borçlanma izninin şirketin menfaatine aykırı olarak kullanılabilme ihtimalini doğurmaktadır[162]. Pay sahibine verilecek borçlanma izninin, eşit işlem kuralına uygun olarak borcun tutarı, ödeme şartları, faizi ve vadesi gibi unsurları üçüncü kişilerle yapılan iş nedeniyle verilecek borçlardan farklılık arz etmemelidir[163].

---

[157] **Çeker**, s. 663.
[158] **Üçışık / Çelik**, s.502; **Kırca, İsmail / Şehirali, Çelik, Feyzan / Manavgat, Çağlar,** (2013) Anonim Şirketler Hukuku, C: I, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü**,** s. 677.
[159] **Çeker,** s. 666.
[160] **Çeker**, s. 663.
[161] **Çeker**, s. 662,663.
[162] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 372.
[163] **Kırca/ Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 680.

Şirket malvarlığının uzun süreli borçlanmak suretiyle pay sahipleri ve yöneticiler tarafından kullanılması bu düzenlemenin amacına aykırılık teşkil edecektir. Bu durumda Türk Ceza Kanunu (TCK) kapsamında güveni kötüye kullanma suçu meydana gelebileceği gibi bu hükme aykırı olarak şirkete borçlanılması halinde TTK m. 562/2 uyarınca cezai yaptırım da uygulanabilecektir[164]. Borçlanma yasağına aykırılık nedeniyle meydana gelecek zararlardan TTK m. 553/1 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğuna da gidilebilecektir.

Öte yandan halka açık anonim şirketlerde uygulanan Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim Tebliğinin 4.6.4 hükmünde, şirketin, herhangi bir yönetim kurulu üyesine veya idari sorumluluğu bulunan yöneticilerine borç veremeyeceği, kredi kullandıramayacağı, verilmiş olan borçların veya kredilerin şartlarını iyileştiremeyeceği, üçüncü kişiler aracılığıyla şahsi kredi altında kredi kullandıramayacağı veya lehine kefalet veremeyeceği yönünde yasaklar getirilmiştir[165]. Bu düzenlemede pay sahibi ve pay sahibi olmayan üye ayrımı yapılmamıştır. Tüm yönetim kurulu üyeleri ve idari sorumluluğu bulunan kişilerin şirkete borçlanmaları yasaklanmıştır.

2.5. Şirketle Rekabet Yasağı

Literatürde anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri için getirilen rekabet yasağının dayanağının sadakat yükümlülüğü olduğu kabul edilmektedir[166]. Şirketin iş sırlarını, çalışma şartlarını, yönetimini ve müşteri potansiyelini ve çevresini bilen yönetim kurulu üyelerinin elde ettikleri bu bilgileri şirket aleyhine olacak şekilde kendileri veya başkaları lehine kullanmalarının önüne geçmek amacıyla rekabet yasağına ilişkin düzenlemeler getirilmiştir[167]. Sadakat yükümlülüğünün sonucu olarak, "rekabet yasağı" başlıklı TTK m.

---

[164] **Üçışık / Çelik**, s. 501.

[165] **Sermaye Piyasası Kurulu,** (2014) Kurumsal Yönetim Tebliği 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete.

[166] **Ansay**, s. 134; **Aydoğan**, **Fatih** (2005) 'Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı', İstanbul, Vedat Kitapçılık; **Aşık, Pınar** (2017) Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK m.396), Ankara Barosu Dergisi, C:17, S:4, s. 163-202, s. 171.
s. 9; **Karaca**, **Bedir** (2010) Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları, 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 110.

[167] **Ayan, Özge** (2013) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 149; **Çamoğlu**, **Ersin** (1969) 'Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Rekabet Yasağı, İktisat ve Maliye Dergisi', C: XVI, S: 9, s. 357; **Domaniç, Hayri** (1988) Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul, Temel Yayınları, s. 626; **Aşık,** s. 166; **Gültekin Günaydın, Burcu** (2022) 'Anonim Ortaklıkta

396 ile *"Yönetim kurulu üyelerinden biri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla da giremez."* şeklinde hüküm getirilmiştir.

TTK m. 396 ile rekabet yasağı yalnızca yönetim kurulu üyeleri için getirilmiştir[168]. Söz konusu düzenleme gereği rekabet yasağı yönetim kurulu üyelerinin üyelik sıfatına bağlıdır. Üyelik sıfatı sona erenlerin rekabet yasağı da sona erecektir[169]. Ancak şirket ve yönetim kurulu üyesi aralarında yapacakları bir sözleşme ile rekabet yasağının üyelik sıfatının sona ermesi halinde de devam edeceğini kararlaştırılabilirler. Bu durumda üyelik sıfatı sona erdikten sonra da rekabet yasağı devam edecektir. Ancak bu halde yönetim kurulu üyesi kanun uyarınca değil sözleşme uyarınca sorumlu olacaktır[170].

TTK m. 396'ya göre, (i) *"şirketin işletme konusuna giren ticari iş"* türünden işlem yapılması, (ii) *"aynı tür işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak"* olarak girilmesi, (iii) genel kurul tarafından rekabet edilmesine izin verilmemiş olması hallerinde rekabet yasağına aykırı hareket edildiği kabul edilecektir.

Rekabet yasağından söz edebilmek için yönetim kurulu üyesinin yaptığı işin şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden iş olması gerekmektedir[171]. Yasa metninde "*yer alan işletme konusuna giren ticari iş*" ifadesinden şirketin fiilen uğraştığı işlerin anlaşılması gerekir[172]. Şirketin esas sözleşmesinde yer alan ancak fiilen uğraşmadığı işler rekabet yasağı kapsamında değildir[173]. 6102 sayılı TTK ile ultra vires kuralı kaldırılmıştır. Buna göre temsile yetkili şahısların işletme konusu dışında şirket adına yapmış oldukları işlemler de şirketi bağlayacaktır. Bu durumda esas sözleşmede yer almamakla birlikte şirket tarafından

Yönetim Kurulu Üyesinin Rekabet Yasağı', Doktora Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, s. 136.

[168] **Aşık,** s. 175.

[169] **Aşık,** s. 178; **Ayan,** s.154.

[170] **Aşık,** s. 178; **Göksoy**, **Yaşar Can** (2007) 'Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı', Dokuz Eylül -Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: IX, Özel Sayı, s. 659.

[171] **Aşık,** s.180.

[172] **Gültekin Günaydın,** s.168.

[173] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 323; **Kırca / Şehirali / Çelik / Manavgat** s. 690; **Tekinalp Ünal**, (2013) Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 282; **Göksoy** s. 663.

fiilen yapılan bir iş arızi nitelik taşımaması kaydıyla rekabet yasağı kapsamında değerlendirilmelidir[174].

TTK m. 396 metninde rekabet yasağından söz edebilmek için şirketin iştigal ettiği işin yönetim kurulu üyesinin kendisi veya başkası hesabına yapılması gerektiği belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemeden anlaşılacağı üzere rekabet yasağı kapsamındaki bir işin yalnızca yönetim kurulu üyesinin kendisinin değil, başkasının yararına olması halinde de bu yasak kapsamında değerlendirilecektir[175]. Yönetim kurulu üyesi *"şirketin işletme konusuna giren bir ticari işi"* kendi adına başkası hesabına veya başkası adına ve hesabına ticari vekil, temsilci acente sıfatıyla da yürütemez[176]. İşin üçüncü bir kişi tarafından yönetim kurulu üyesi hesabına yapılması da hükmün amacına aykırılık teşkil edeceğinden rekabet yasağı kapsamında değerlendirilmelidir[177].

Rekabet yasağını düzenleyen TTK m. 396 ile yönetim kurulu üyesinin *"aynı türden ticari işlerle uğraşan başka bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak"* olması yasaklanmıştır. Rekabet yasağından söz edebilmek için her iki şirketin fiilen iştigal ettikleri işin aynı olması gerektiği literatürde kabul edilmektedir[178]. Buna göre, yönetim kurulu üyesi iştigal konusu aynı olan adi ve kolektif şirkete ortak, komandit şirkete komandite ortak ve kooperatiflere şahsen ve sınırsız sorumlu ortak olamaz. Bununla birlikte yönetim kurulu üyeleri kooperatiflerde sınırlı sorumlu ortak ve komandit şirkette komanditer ortak, anonim ve limited şirketlerde ise ortak olmaları halinde rekabet yasağını ihlal etmeyeceklerdir[179]. Ancak bu şirketlerde ortak olmak yanında ticari mümessili, ticari vekili olarak atanmaları halinde şirketin iştigal konusunda başkası hesabına işlem yapmış olacaklarından rekabet yasağını ihlal etmiş sayılacaklardır. Aynı şekilde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin aynı konuda faaliyet gösteren başka bir anonim şirkette de yönetim kurulu üyesi olması halinde, TTK m. 396 kapsamında başkası hesabına işlem yapılmış olacağından rekabet yasağı ihlal edilmiş olacaktır[180]. Yargıtay da, yönetim kurulu üyesinin iştigal konusu aynı

[174] **Tekinalp** (2013), s. 282.
[175] **Kırca / Şehirali / Çelik / Manavgat** s. 692.
[176] **Kırca / Şehirali / Çelik / Manavgat** s. 692, 693.
[177] **Kırca / Şehirali / Çelik / Manavgat** s. 693.
[178] **Aydoğan**, s. 104.
[179] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 323.
[180] **Göksoy,** s. 674**.**

olan başka bir şirkette yönetim kurulu üyesi veya müdür olması durumunu rekabet yasağının ihlali olarak değerlendirmiştir[181].

Öte yandan TTK m. 396'ya göre rekabet yasağının uygulanabilmesi için yönetim kurulu üyesinin şirketin işletme konusuna giren işi yapmasına genel kurulca izin verilmemiş olmalıdır. Esas sözleşmede bulunması veya genel kurul tarafından izin verilmesi durumunda yönetim kurulu üyeleri şirketin işletme konusuna giren başka bir işle iştigal edebilecekler veya aynı konuda faaliyet gösteren ticaret şirketlerine sınırsız sorumlu olarak ortak olabileceklerdir. Yönetim kurulu üyesi tarafından rekabet yasağına aykırı olarak yapılan iş ve işleme genel kurul tarafından sonradan icazet verilebilir[182].

TTK m. 396'da yönetim kurulu üyesinin şirketle rekabet etmesine genel kurul tarafından izin verilmesi düzenlenmiş ancak esas sözleşme ile ilgili bir düzenleme yer almamıştır. Doktrinde hakim görüş olarak esas sözleşme ile de rekabet yasağının kaldırılabileceği kabul edilmektedir[183].

Rekabet yasağına aykırı hareket edilmesi halinde TTK m. 396/1'e göre, anonim şirket, zararın tazmin edilmesini talep etmek veya tazmin yerine *"yapılan işlemin şirket adına yapılmış"* sayılmasını istemek veya "*üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu talep etmek"* hakkına sahiptir[184].

Zararın tazmininin talep edilmesi halinde, talep edilecek zarar, yönetim kurulu üyesinin kendi adına yapmış olduğu işlemin şirket ad ve hesabına yapılmamış olmasından kaynaklanan gelir kayıplarıdır[185].

---

[181] **Yargıtay 11. Hukuk Dairesi**, E: 1985 / 5620, K: 1985 / 6350, T: 21.11.1985: **"…***Davalının sonradan ortak olduğu şirketin bir limited şirket olduğu, bu nedenle davalının bu şirkete TTK.'nun 335/1 inci maddesinin tabiriyle (bir şirkete mesuliyeti tahdid edilmemiş ortak sıfatıyla) girmediği tartışmasızdır. Ne var ki davalı, anılan limited şirkete ortak olmakla yetinmeyip Anasözleşme'nin 8 ve 9 uncu maddelerinde belirtildiği üzere limited şirketin müdürlüğü görevini de üstlenmiş, diğer deyişle limited şirketin yöneticisi sıfatını kazanmıştır. Her iki şirketin faaliyet konuları da aynı olduğuna göre bu durumda (TTK. 335/1) maddesindeki davacı anonim şirketin konusuna giren ticari muamele nev'inden bir muameleyi hesabına yapma şeklindeki hükme göre davalının bu davranışının iş bu maddedeki rekabet yasağına aykırılık teşkil ettiğinin kabulü gerekmektedir. (..) Şu hâlde haksız rekabetin mevcudiyeti kabul edilmek suretiyle davanın esasına girilerek tahkikattan hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmek gerekirken yazılı olduğu şekilde aksine düşüncelerle davanın reddi cihetine gidilmesi doğru görülmemiştir…"* (**Gültekin Günaydın,** s.177).

[182] **Akdağ Güney,** s. 146.

[183] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 324; **Üçışık / Çelik,** s. 506; **Aşık,** s. 168; **Aydoğan,** s. 16.

[184] **Üçışık / Çelik,** s. 506.

[185] **Aydoğan**, s. 120.

TTK m. 396/1 hükmünde yer alan seçimlik haklardan hangisinin kullanılacağına rekabet yasağına aykırı hareket eden üyeler dışındaki yönetim kurulu üyeleri tarafından karar verilir. Bu karar yenilik doğuran bir hak niteliğinde olduğundan, seçilen hak ilgili üyeye bildirildikten sonra bu tercihten dönülemez[186].

Yasağa aykırı hareket eden üye sayısının çokluğu nedeniyle çoğunluğun sağlanamaması halinde bu seçimlik hakkı kimin kullanacağı konusu tartışmalı olmakla birlikte hakim görüş, bu durumda hakların hangisinin seçileceğine genel kurul tarafından karar verileceği yönündedir.[187].

TTK m. 396/3'e göre *"Bu haklar, söz konusu ticari işlemlerin yapıldığını veya yönetim kurulu üyesinin diğer bir şirkete girdiğini, diğer üyelerin öğrendikleri tarihten itibaren üç ay ve her hâlde bunların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl geçince zamanaşımına uğrar".*

TTK m. 396/3 hükmünde rekabet yasağı konusunda şirketin sahip olduğu hakları kullanabilmesi için belli süreler öngörülmüştür. Buna göre, işlemin yapıldığını veya üyenin sınırsız sorumlu olarak başka bir şirkete ortak olduğunu diğer üyelerin öğrenmesinden itibaren 3 ay ve yasağa tabi işlemin yapıldığından itibaren 1 yıl geçince rekabet yasağının ihlali nedeniyle kullanılabilecek haklar zamanaşımına uğrayacaktır[188]. Yasağa aykırı eylem sona ermediği müddetçe zamanaşımı süresi işlemeyecektir. Kanunda belirtilen 3 aylık süre, yasağa aykırı eylemin tüm üyeler tarafından öğrenildiği tarihten itibaren başlar. Konunun yönetim kurulu toplantısında ilk olarak gündeme geldiği tarih eylemin öğrenildiği tarih olarak kabul edilir[189].

Zamanaşımı süresi dolmuş olsa da aksi yönde esas sözleşmede bir hüküm veya genel kurul kararı yoksa uğranılan zarar nedeniyle yönetim kurulu üyesi aleyhine TTK m. 553 kapsamında dava açılabilir[190].

[186] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 325; **Aşık**, 195.
[187] **Pulaşlı** (2016), s. 495.
[188] **Akdağ Güney**(2016)**,** s. 243.
[189] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 376.
[190] **Tekinalp** (2013), s. 283; **Akdağ Güney** (2016), s. 244.

2.6. Sır Saklama Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyelerinin, özen ve sadakat yükümlülükleri nedeniyle, şirketi zarara uğratabilecek eylem ve işlemlerden kaçınmaları gerekmektedir. Sır saklama yükümlülüğü de yönetim kurulu üyelerinin sadakat yükümlülükleri arasında yer alır[191]. Sır saklama yükümlülüğü genel olarak, bir yönetim kurulu üyesinin görevi gereği öğrendiği bilgileri üçüncü kişilere açıklama yasağını ifade eder. Yönetim kurulu üyeleri, yönetim kurulu toplantılarında veya bu toplantılar dışında şirketin işlerini yürütürken öğrenmiş oldukları gizli kalması gereken hususları açıklamama yükümlülüğü altındadır[192].

Saklamakla yükümlü olunan sır, yönetim kurulu üyelerinin görevi nedeniyle edindiği, herkesin bilmediği, açık olmayan tüm bilgilerdir. Şirketin yatırım ve çalışma stratejileri, müşteri bilgileri, işletme giderleri gibi bilgiler şirket sırrı niteliğinde sayılır. Şirket kayıt ve dokümanlarının yönetim kurulu üyeleri tarafından üçüncü kişilere verilmesi, kopyalarının saklanması ve görev süresi sonunda iade edilmesi gereken evrakların iadeden kaçınılması da sır saklama yükümlülüğünün ihlali kapsamına girer[193]. Sır saklama yükümlüğünün ihlal edilip edilmediği, her somut olay çerçevesinde yönetim kurulu üyesinin sahip olduğu bilgiyi açıklamasının şirketin zararına sebep olup olmadığı, şirketi olumsuz olarak etkileyip etkilemediği gibi hususlar göz önünde bulundurularak değerlendirilir[194].

Sır saklama yükümlülüğü, açıklandığında şirketin zarar görme ihtimali olan bilgiler açısından görev süresi bittikten sonra da devam eder[195].

Sır saklama yükümlülüğüne ve dolayısıyla özen ve bağlılık yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi nedeniyle şirketin zarara uğraması halinde yönetim kurulu üyelerinin TTK m.553 hükmü çerçevesinde sorumluluğuna gidilebilir[196].

2.7. Görüşmelere Katılma Yasağı

Yönetim kurulu üyelerinin kendileri veya yakınları ile ilgili konularda şirketle menfaat çatışmasına girmesi kuvvetle muhtemeldir. Bu çatışma yönetim kurulu üyesinin oyunu

[191] **Akdağ Güney** (2016), s. 206; **Eminoğlu** (2014a), s. 227.
[192] **Pulaşlı** (2016) s. 485.
[193] **Pulaşlı** (2016), s. 485.
[194] **Ayan** (2011)**,** s. 81.
[195] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 382.
[196] **Akdağ Güney** (2016), s. 207.

taraflı kullanması ve diğer üyeleri kendi menfaati doğrultusunda etkilemesi şeklinde gerçekleşebilir[197]. Bu durumda yönetim kurulunun tarafsız davranamayacağı öngörülerek menfaat çatışmasını engellemeye yönelik olarak TTK m. 393 ile yönetim kurulu üyelerinin kendi kişisel veya yakınlarının menfaati ile şirketin menfaatinin çatıştığı konuların görüşüldüğü toplantılara katılması yasaklanmış, bu yükümlülüğe aykırı davranan üyeler, bu işlemler nedeniyle meydana gelen zararı tazminle sorumlu tutulmuştur[198].

TTK m. 393'e göre, "*Yönetim kurulu üyesi, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamaz."* Ayrıca tüzel kişiyi temsilen toplantıya katılan gerçek kişilerde bu yasak kapsamında kabul edilir[199]. Söz konusu düzenlemeye göre şirket dışı kişisel menfaat ilişkisi bulunması halinde müzakereye katılma yasağından söz edilebilecek olup, şirketi ilgilendiren, üyenin kendisinin veya yakınların göreve seçimi, atanması ve görevden alınması gibi hususlar yasak kapsamında değerlendirilmeyecektir[200].

Öte yandan müzakere edilen konu üyenin ve yakınlarının şirket dışı menfaatiyle ilgisi olmasa dahi yönetim kurulu üyesinin bu görüşmeye katılması dürüstlük kuralına aykırılık teşkil ediyorsa, bu durum da TTK m. 393/1 uyarınca müzakereye katılma yasağı kapsamında değerlendirilecektir[201]. Maddenin gerekçesinde yönetim kurulu üyesinin ortağını, ortağı olduğu şahıs şirketini, boşandığı eşini ilgilendiren müzakere konularında dürüstlük kuralı uyarınca toplantıya katılmaması gerektiği belirtilmiştir[202]. Yönetim kurulu üyesinin yanında serbest bir şekilde konuşulması ve tartışılması imkânı bulunmayan durumlarda üyenin toplantıya katılması dürüstlük kuralına aykırı olacaktır[203]. Müzakereye katılma yasağı ile ilgili tereddüt edildiği hallerde yönetim kurulunca karar verilmesi gerekmektedir. Bu konunun oylamasına ilgili üye katılamaz[204]. Menfaat ilişkisinin varlığından yönetim kurulunun bilgisinin olmadığı durumlarda ilgili üye bu durum hakkında yönetim kurulunu

[197] **Gerekçe** TTK m. 393.
[198] **Üçışık / Çelik,** s. 492.
[199] **Kırca / Şehirali / Çelik / Manavgat,** s. 495.
[200] **Gerekçe**, TTK m. 393/1.
[201] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 377.
[202] **Gerekçe**, TTK m. 393/1.
[203] **Tekinalp** (2013), s. 232.
[204] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 377.

bilgilendirmek ve müzakereye katılma yasağına uymak zorundadır (TTK m.393/1). Müzakereye katılma yasağının bulunduğu hallerde yönetim kurulu üyesi ilgili gündem maddesinin görüşüldüğü esnada toplantıyı terk etmesi gerekir. Görüşmelere katılma yasağı bulunan konunun görüşüldüğü toplantıda yasaklı üye, toplantı ve karar yeter sayısında dikkate alınmaz[205].

TTK m. 393/2 uyarınca, müzakereye katılma yasağı ile ilgili hükümlere *"aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesi ve menfaat çatışması varken ve bu durum biliniyorken ilgili üyenin toplantıya katılmasına itiraz etmeyen üyeler bu nedenle şirketin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlüdürler"*[206].

2.8. Üyelik Görevinin Aslen Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

Yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu toplantılarına katılmak, önerilerde bulunmak şirket menfaatine görmedikleri hususlarda uyarılarda bulunmak ve bu duruma ilişkin muhalefet şerhi koyma yükümlülükleri vardır[207]. Yönetim kurulu üyeliği görevi, aslen yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Vekaleten başkası adına yönetim kurulu üyeliği görevi yürütülemez[208]. TTK m. 390/2 hükmünde de yönetim kurulu üyelerinin *"yönetim kurulu toplantılarında birbirlerini temsilen oy veremeyecekleri gibi toplantılara vekil aracılığıyla katılamayacakları"* açıkça düzenlenmiştir[209].

2.9. Eşit İşlem Yükümlülüğü

6762 sayılı mülga Ticaret Kanununda yer almayan ancak doktrin ve yargı kararlarında kabul gören anonim şirketlerde eşit işlem ilkesi 6102 sayılı TTK m. 357'de *"Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur."* şeklindeki hükümle açıkça düzenlenmiştir[210]. TTK

---

[205] **Yargıtay 11. HD.** E:2052, K.8497, T: 19.07.2010; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 377.
[206] **Üçışık / Çelik,** s. 440.
[207] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 370.
[208] **Taşan Kutgi, Selcen Ayşe,** (2018) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri ve Tabi Olduğu Yasaklar', İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C: 17, S:34 s. 145.
[209] **Akdağ, Güney** (2016)**,** s. 181.
[210] **Yargıtay** 11.HD, E: 1997/ 5583, K: 1997 / 6609, T: 06.10.1997: *"...22.9.1995 günlü genel kurulda, davalı şirket ana sözleşmesinin 6. maddesi değiştirilerek sermaye artırımına gidilmiş ve arttırılan sermayenin tamamı şirket ortaklarından Adolf Meyer-Josef Meyer İnt. Spediteure Gmbh.'e olan borç nedeniyle, bu şirket alacağı için karşılandığı belirtilmiştir. Yani artırılan sermayenin tamamı, borcun önlenmesi bakımından, sadece anılan şirkette yine pay alma hakkı olarak verilmiştir. Bu durum, diğer ortakların sermaye artırımına katılmalarını önlemiştir. Esasında, yeni pay alma hakkının tanınmasında veya kaldırılmasında, eşit işlem ilkesi uygulanmalıdır. Bu ilkenin amacı, eşit koşulların varlığında her bir pay sahibini, diğer pay sahipleri gibi aynı*

m. 357 düzenlemesi ile daha önce yazılı olmayan ancak genel kabul gören eşit işlem ilkesi kanuni bir kural haline getirilmiştir[211]. Bu nedenle bu düzenleme açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır[212].

TTK m. 357 ile pay sahiplerinin eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulacağının düzenlenmesi, yönetim kurulunun pay sahiplerine yönelik sübjektif ve keyfi karar ve uygulamalarının önüne geçilmesi ve esas sözleşmenin adil ve menfaatler dengesi gözetilerek uygulanması açısından önemlidir[213].

TTK m. 357'nin gerekçesinde, eşit işlem ilkesinin, şirket organlarının pay sahipleri arasında taraflı karar ve uygulamaların önüne geçeceği, aynı zamanda esas sözleşme hükümlerinin pay sahipleri arasında eşit ve adaletli bir şekilde uygulanmasını sağlayacağı belirtilmiştir[214]. Eşit işlem ilkesi, yönetim kurulunun özen ve sadakat yükümlülüğü kapsamındaki bir yükümlülüğüdür[215].

TTK m. 357 hükmü ile düzenleme altına alınan pay sahipleri arasında eşit şartlarda eşit işleme tabi tutma yükümlüğü katı bir eşitlik olmayıp eşitler arasında eşitlik şeklinde anlaşılmalıdır. Burada esas olarak nisbi eşitlik söz konusudur[216]. Buna göre, eşit işlem ilkesi uyarınca, aynı şartlarda ve aynı konumda olan pay sahiplerine eşit muamelede bulunulması, aynı şartlardaki pay sahipleri arasında olumlu veya olumsuz ayrım yapılmaması gerekmektedir[217]. TTK m. 357 düzenlemesinde getirilen *"pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulurlar"* hükmü ile objektif kriterlere aykırı keyfi eşitsizlikler yasaklanmış olup, her türlü eşitsizliğin yasaklandığından söz edilemez.[218]. Pay sahipleri arasındaki eşitlik, esas sözleşmeyle getirilecek oyda imtiyaz, kâr payında imtiyaz gibi düzenlemelerle

---

işleme tabi olmasını sağlamaktır. Bu suretle sermaye artırımı ile oluşturulan yeni durum, yeni pay olma hakkının kaldırılması niteliği taşımamalıdır. Şirket, ortağı şirketten alacaklı olsa dahi bu kural değişmez. Bu itibarla, sermaye artırımına yalnızca bir ortağın katılmasına olanak tanıyacak şekilde, TTK. nun 394. maddesine ve eşit işlem ilkesine aykırı nitelikte alınan bu kararın da iptali gerekirken yazılı şekilde davanın tümden reddi doğru görülmemiştir…" (www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t. 05.04.2023).

[211] **Gerekçe,** TTK m. 357.

[212] **Yağmur, Setenay**, (2018) 'Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi', (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Bilim Dalı , s. 42.

[213] **Kendigelen** (2016) s. 515.

[214] **Gerekçe** TTK m. 357.

[215] **Yıldız, Şükrü** (2004) Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları, s. 216

[216] **Eminoğlu, Cafer, (**2015) 'Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından "Eşit Şartlarda Eşit İşlem" İlkesi', Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C: 1, S: 1, s. 79 – 88. s. 80.

[217] **Akdağ Güney** (2014) 'Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi', Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 18, S: 3, s. 116.

[218] **Yağmur,** s. 50.

bozulabilecektir. Aynı zamanda ölçülülük prensibi çerçevesinde büyük oranda paya sahip pay sahipleri ile küçük oranda paya sahip pay sahipleri arasında da farklı uygulamaların da yapılabilmesi mümkündür[219]. Öte yandan, inceleme, genel kurula katılma, bilgi alma, sorumluluk davası açma gibi işlemlerde tüm pay sahipleri arasında mutlak eşitlik söz konusudur. Bu durumlarda sahip olunan pay sayısına bakılmaz[220].

Eşit işlemin ihlalinde bakılacak objektif kriterlerin her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Eşit işlem kuralı; şirket amacının haklı gösterdiği, alınan kararın şirket açısından büyük önem taşıdığı, arzu edilen sonuca başka bir yoldan ulaşmanın mümkün olmadığı ve alınan kararın pay sahiplerinin menfaatine hizmet etmesi gibi objektif kriterlerin bir arada bulunduğu durumlarda göz ardı edilebilecektir[221]. Eşit işlem ilkesine aykırı olan bir işlemin objektif kriterleri taşıyıp taşımadığı her somut olayda hâkim tarafından detaylı olarak incelenmelidir[222].

Yönetim kurulu tarafından eşit işlem yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde ne tür bir müeyyidenin uygulanacağı yasada düzenlenmemiştir. TTK m. 357'nin gerekçesinde "*somut olayın şartlarına bağlı olmak şartı ile iptaldir. İptal söz konusu tek sonuç değildir*[223]" şeklinde açıklama getirilmiştir. Buna göre, eşit işlem ilkesinin genel kurul kararı ile ihlal edilmesi halinde genel kurul kararı iptal edilebilecektir[224]. Eşit işlem kuralına aykırı yönetim kurulu kararları ile ilgili olarak ise TTK m.391'de "*eşit işlem ilkesine aykırılık*" butlan sebebi olarak gösterilmiştir. TTK m. 391/2 hükmü uyarınca *"eşit işlem ilkesine"* aykırı yönetim kurulu kararlarının geçersizliğinin tespitinde bulunulabilecektir.[225]

Öte yandan doktrinde bazı yazarlar, kanun koyucu tarafından eşitlik ilkesinin sınırlarının belirlenmemesi, objektif gerekçelerle pay sahipleri arasında farklı uygulamaların mümkün olup olamayacağı gibi hususlarda açık bir düzenleme getirilmemesi nedeniyle bu ilkeye aykırı kararların tespitinin güç olduğunu, ayrıca batıl kararların tespiti için açılacak davalarda zamanaşımının söz konusu olmamasının hukuki işlem güvenliğini olumsuz

[219] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 182.
[220] **Atasoy, Ömer Adil / Perver, Zuhal,** (2019) 'Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü ve Yönetim Kurulunun Sorumluluğu', Terazi Hukuk Dergisi, C: 14, S: 151, s. 8.
[221] **Yağmur,** s. 51.
[222] **Yağmur,** s. 57.
[223] **Gerekçe** TTK m. 357.
[224] **Akdağ Güney** (2012)**,** s. 143.
[225] **Karaege, Özge** (2014) 'Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)', Ankara Barosu Dergisi, S: 1 s. 69-110, s. 82.

etkileyeceği ve dolayısıyla eşitlik ilkesine aykırı kararların butlan gibi ağır bir neticeye bağlanmasının telafisi imkansız zararlara sebebiyet verebileceğini bu nedenlerle, burada uygulanması gereken yaptırımın iptal edilebilirlik olması gerektiğini belirtmişlerdir[226].

Bununla birlikte eşitlik ilkesine aykırı nitelikteki yönetim kurulu kararları ile yönetim kurulunun yükümlülüklerinin ihlali söz konusu olacağından, bu ihlal nedeniyle pay sahiplerinin doğrudan veya şirketin zarar görmesi nedeniyle dolaylı olarak zarar görmeleri halinde TTK m. 553 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilecektir[227].

[226] **Eminoğlu (2015),** s. 85.
[227] **Akdağ, Güney** (2016), s. 186.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE ŞARTLARI

1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği

1.1. Genel Olarak Sorumluluk

Sorumluluk, ortaya çıkan zarardan sorumlu olanları gösteren, zarara uğrayanın zarara sebebiyet verenden, zararının giderilmesini/tazminini isteme hakkını düzenleyen kurallar bütünüdür[228].

Sorumluluk kavramı, başına getirilen tamlamalarla birbirinden ayrılır. Örneğin toplumun ve kamu düzeninin korunması amacıyla ceza kanunları ile getirilen sorumluluğa cezai sorumluluk, kamusal alanında kamu gücünün kullanılmasına dayanan sorumluluğa idari sorumluluk ve özel hukuk kişileri arasındaki ilişkilerden kaynaklanan sorumluluğa hukuki sorumluluk denilmektedir[229].

Sorumluluk kavramı hukukta farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Bunlardan en yaygın kullanılma şekli dar anlamda borç kavramını ifade edecek şekilde kullanılmasıdır. Sorumluluk kavramının borç kavramını ifade edecek şekilde kullanılması sorumluluğun genellikle bir borçla birlikte olmasından kaynaklanmaktadır. Bu anlamdaki sorumluluk, bir kişinin diğer bir kişiye bir edimi ifa etmekle yükümlü olmasını ifade eder. Burada borçlu aynı zamanda sorumlu kişidir[230].

Sorumluluk, borç kavramı yanında isnat edilebilirliği de ifade eder. Bu manadaki "sorumluluk" ifadesi ile bir kişinin eyleminin kendisine isnat edilebilirliği, eyleminin sonuçlarının o kişiye yüklenebilirliği anlaşılır[231]. Şöyle ki bir kişinin işlemiş olduğu haksız

[228] **Akdağ Güney** (2016), s. 269.
[229] **Polat, Alperen** (2018) 'Sorumluluk Hukukunda Rıza', (Yüksek Lisans), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 68.
[230] **Eren, Fikret** (2018) Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Ankara, Yetkin Hukuk Yayınları, s. 87.
[231] **Oğuzman, Kemal** (1987) Borçlar Hukuku Dersleri, C: I, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitapevi, s. 9.

fiil veya bir akdi ifa etmemesi nedeniyle sorumlu olmasından bahsedildiğinde; haksız fiil ya da akdin ifade edilmesinin sonuçlarının o kişiye yüklenebileceği ifade edilmektedir[232].

Yargıtay sorumluluğu hem borç hem de isnat edilebilirlik olarak tanımlamıştır[233].

Hukuki sorumluluk, sözleşmeye dayalı (akdi sorumluluk) ve sözleşme dışı sorumluluk olarak karşımıza çıkabilmektedir. Sözleşme dışı sorumluluk kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk (sebep sorumluluğu) ve hukuka uygun müdahaleden doğan sorumluluk (fedakarlığın denkleştirilmesi) şeklinde üçe ayrılmaktadır[234].

Akdi sorumlulukta, *"tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamaları"* ile kurulan bir sözleşmenin olması (TBK m. 1), tarafların sözleşme kapsamındaki borçlarını hiç yerine getirmemesi veya eksik ifa etmesi ve bu nedenle bir zararın meydana gelmesi ve sözleşmenin ihlali ile meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir[235].

Kusur sorumluluğu, en yaygın sorumluluk türü olarak görülmektedir. Kusur sorumluluğu "dar anlamda haksız fiil sorumluluğu" olarak da adlandırılmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu sorumluluk türünde "kusur" en önemli unsurdur. Bu sorumluluğun kurucu unsuru kusurdur. Sorumluluk hukukunun temel formu olan kusur sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için zarar, kusur, hukuka aykırılık ve illiyet bağının bulunması şarttır[236].

Kusursuz sorumlulukta, sorumluluğun doğması için zararı meydana getiren olay ile zarar arasında sebep - sonuç ilişkisi bulunması gereklidir. Bu çerçevede kusur, kusursuz sorumluluğun kurucu unsuru değildir. Sebep olma esası da sorumluluğun doğması için tek başına yeterli değildir. Kusursuz sorumluluk türünün her birinde, sebep olma esasının yanı sıra, hakkaniyet, hâkimiyet ve yararlanma ile tehlike esaslarından en az birinin varlığı

---

[232] **Çamoğlu** (2010), s. 9.
[233] **Yargıtay HGK**, E: 2017/124, K: 2019/657 T: 13.6.2019: *"…Geniş anlamıyla sorumluluk kavramı, bir kişinin başka bir kişiye verdiği zararları giderme yükümlülüğü olarak açıklanmıştır. Hukuki anlamda sorumluluk ise, taraflar arasındaki borç ilişkisinin zedelenmesi sonucu doğan zararların giderilmesi (tazmin edilmesi) yükümlülüğünü içerir…"* (https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/hukuk-genel-kurulu-e-2017-124-k-2019-657-t-13-6-2019 s.e.t. 17.03.2023).
[234] **Yavuz, Cevdet**, (2008) 'Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri', Marmara Üniversite Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi C: 14, S: 4, s. 29-61, s. 31.
[235] **Eren,** s. 445.
[236] **Akdağ Güney, Necla** (2012) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu,6335 Sayılı Kanunun Getirdiği Değişiklikler ile, İstanbul, Vedat Kitapçılık,,s.3 s.167.

şarttır[237]. Bu sorumluğun doğmasına neden olan olgulara örnek olarak gözetim ve objektif özen borcunun ihlali, tehlikeli bir nesne veya işletmeye sahip olma gibi olgular verilebilir. Kusursuz sorumluluğun (sebep sorumluluğunun) doğabilmesi için bu olgularla zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekir. Uygun illiyet bağının varlığının tespiti ile ilgililerin sorumluluğu doğacaktır[238].

Hukuka uygun müdahaleden doğan sorumluluğa, meşru savunma, hakkın zor kullanmak suretiyle korunması ve zaruret halinde başkasının malına zarar verilmesi durumları örnek olarak verilebilir. Bir hakkın ihlalini hukuk düzeninin uygun bulması halinde hukuka uygun müdahale, söz konusu olur. Hukuka uygun müdahalede, başkasının hakkının ihlalini hukuk düzeni onaylamakta ve bu müdahaleye müsaade etmektedir. Burada birbiri ile çatışan iki haktan birisi diğerine üstün tutularak tercih edilmektedir. Hukuk düzenini korumak amacıyla hakkı üstün tutulan kişiye, daha düşük hakka sahip olan kişinin alanına müdahale imkanı tanınmaktadır. Bu müdahale imkanının sağlandığı hallerde bazen karşı tarafın uygun bir bedel isteme (fedakarlığın denkleştirilmesi) hakkı bulunmaktadır[239].

Öte yandan sorumluluk konu yönünden şahıs varlığı veya mal varlığı sorumluluğu olmak üzere ikiye ayrılır. Şahıs varlığı ile sorumluluk modern hukukta önemli ölçüde terkedilmiştir[240]. Bugün geçerli olan malvarlığı ile sorumluluktur. Malvarlığı ile sorumluluk kapsam bakımından, sınırsız malvarlığı sorumluluğu ve sınırlı malvarlığı sorumluluğu olarak ikiye ayrılır[241].

1.1.1. Sınırsız Malvarlığı Sorumluluğu

Alacaklının, borçlunun bütün malvarlığına müracaat hakkının bulunması halidir. Bu durumda alacaklı alacağını elde edebilmek için borçlunun elinde bulunan bütün mal varlığına başvurabilir[242]. Parayla ölçülebilen, ekonomik değeri olan taşınır, taşınmaz maddi veya maddi olmayan patent, lisans, telif vb. bütün değerler sınırsız malvarlığı sorumluluğu kapsamındadır[243]. Şirketler hukuku kapsamında şahıs şirketleri grubunda yer alan kolektif

---

[237] **Başoğlu, Başak** (2015) **'**Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler'**,** İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C:6 S: 2 s. 34.
[238] **Yavuz,** s. 35.
[239] **Yavuz,** s. 33.
[240] **Eren**, s. 85.
[241] **Erdoğan**, **İhsan** (2013) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Bası, Ankara, Vedat Kitapçılık, s. 27.
[242] **Reisoğlu, Safa** (2006) Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 19. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi s. 33, 34;
[243] **Sütken, Elvan** (2003) 'Roma Borçlar Hukukunda Sorumluluk ve Günümüz Hukukuna Etkileri', Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, s. 28.

şirket ortakları ile komandit şirketlerde komandite ortaklar şirket alacaklılarına karşı sınırsız sorumlulukları bulunmaktadır (TTK m. 211, TTK m.304).

1.1.2. Sınırlı Malvarlığı Sorumluluğu

Alacaklının, borçlunun malvarlığının yalnızca bir kısmına müracaat hakkının olduğu hallerde veya borçlunun belirli bir tutar veya miktarla sorumlu olduğu hallerde söz konusu olur. Örnek olarak mirasçıların resmi tasfiyede yalnızca tereke mevcudu ile sorumluluklarının olması veya TBK m. 579/2'nci fıkrası hükmü uyarınca garaj veya otopark işletenlerin günlük saklama ücretinin on katına kadar kusursuz sorumluluklarının olması hali verilebilir[244]. Şirketler hukuku kapsamında da anonim şirket ve limited şirket pay sahiplerinin sorumluluğu örnek olarak gösterilebilir. Bu şirketlerin pay sahiplerinin sorumlulukları taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlandırılmıştır (TTK m. 329, TTK m. 573).

1.2. Yönetim Kurulu Üyesinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği

Anonim şirkette hissedarlar tarafından şirketin yönetimi devredilen yönetim kurulunun bu konuda geniş görev ve yetkileri bulunmaktadır. Yönetim kurulunun bu görev yetkilerine paralel olarak şirketin ve pay sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması ve şirketin yönetimine ilişkin sorumlulukları da bulunmaktadır. Yönetim kurulu bu görevleri sadakat ve özenle yerine getirmek zorundadır[245].

Anonim şirketin idare ve temsil açısından en geniş ve kritik görev ve yetkilere sahip olan yönetim kurulu üyelerinin bu görevlerinde gerekli özen ve titizliği göstermelerini sağlamak, şirketin, pay sahipleri, alacaklılar ve diğer ilgili kişilerin hak ve menfaatlerini korumak açısından yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları yetki oranında sorumluluklarının bulunması önem arz etmektedir[246]. Bu bağlamda, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını gerektiren nedenler TTK'da özel olarak düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının özel olarak düzenlenmesi şirket yönetiminde

[244] **Feyzioğlu, Feyzi Necmettin** (1976) Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Cilt:1, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 19.
[245] **Üçışık / Çelik,** s. 509.
[246] **Çamurcu,** s. 37.

görev alan yöneticileri dikkatli ve özenli davranmaya sevk ettiği gibi kamu güvenini sağlayarak sermaye piyasasının gelişimine de olumlu yönde katkıda bulunmaktadır[247].

Yönetim kurulu üyesinin sorumluluğundan söz edilmesinden öncelikle sorumluluğun yönetim kurulu üyesine isnat edilebilmesi anlaşılır**[248].** Yasada "*yöneticilerin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, (...) (TTK m. 553/1)"* meydana gelecek zararlardan sorumlu olacakları şeklindeki düzenleme ile eylemlerinin zarara neden olan sonuçları kendilerine izafe edilebildiği ölçüde zararın tazmininden sorumlu olacakları ifade edilmek istenilmiştir[249]. TTK kapsamındaki yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konu yönünden sınırsız malvarlığı sorumluluğunu ifade etmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları kusura dayanan sınırsız ve şahsi nitelik taşımaktadır[250]. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna hakim olan ilkeler ve sorumluluk şartları aşağıda incelenmiştir.

1.2.1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Hakim Olan Genel İlkeler

1.2.1.1. Kusura Dayanan Sorumluluk İlkesi

TTK'da yönetim kurulu üyeleri için kusurlu sorumluluk ilkesi getirilmiştir. TTK'da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını düzenleyen maddelerin birçoğunda açık bir şekilde kusur aranmıştır (TTK m.549 vd.)[251]. TTK m. 553/1 uyarınca, *"yönetim kurulu üyeleri"*, "*kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri"* ve bundan bir zarar meydana geldiği takdirde sorumlu olacaktır. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin sorumluğuna gidilebilmesi için kusurlu bir hareketin bulunması ve bunun kendilerine isnat edilebilmesi gerekmektedir[252]. Diğer bir ifadeyle, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğabilmesi için bunların yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri ve bunun sonucunda da bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir. Aksi durumda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir[253].

---

[247] **Üçışık / Çelik,** s. 509.
[248] **Çamoğlu** (2010), s. 9.
[249] **Doğan, Beşir Fatih** (2011) Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul Vedat Kitapçılık, s. 24; **Çamoğlu** (2010)**,** s. 10.
[250] **Çamoğlu** (2010), s. 10.
[251] **Üçışık / Çelik,** s. 515.
[252] **Çamoğlu (2010),** s. 13.
[253] **Pulaşlı** (2009), s. 66.

Yönetim kurulunun sorumluluğunda "kusur" "Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Şartları" başlığı altında incelenmiştir.

1.2.1.2. Kişisel Sorumluluk İlkesi

Sorumluluğun kişiselliği, yönetim kurulu üyelerinin, sorumluluklarını gerektiren eylemleri sebebiyle her üyenin kendi kusurlu eyleminden sorumlu olması anlamına gelmektedir[254]. Nitekim TTK m. 553/1 uyarınca, "*kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar"* Kanundaki düzenlemeden anlaşılacağı üzere organ olarak yönetim kuruluna değil her üyeye kendi kusurlarından kaynaklanan eylemlerinden dolayı sorumluluk getirilmiştir[255].

TTK m. 367'de şirket yönetiminin yönetim kurulu üyesine devri, TTK m. 369'da yönetim kurulu üyelerinin *"özen ve bağlılık yükümlülüğü",* TTK m. 393'te yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılma yasağı, TTK m. 395'te yönetim kurulu üyesinin şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı gibi TTK'nın diğer hükümlerine baktığımızda da sorumluluğun organ olarak yönetim kuruluna değil, ancak kusurlu hareket eden yönetim kurulu üyelerine verildiği görülmektedir[256].

Sorumluluğun kişiselliği prensibi uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin almış oldukları kararlar sonucunda bir zararın meydana gelmesi halinde kusurlu olup olmadıkları dikkate alınmadan tüm üyeler sorumlu tutulmayacak, yalnızca kusurlu bulunan üyeler kusurları oranında sorumlu olacaktır[257]. Buna göre, eylem yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilmiş olsa bile meydana gelen zarardan organ olarak yönetim kurulu sorumlu tutulamaz. Kusurlu olmadığını ispatlayan üyelerin sorumluluğuna gidilemez[258].

[254] **Çamoğlu** (2010), s. 31.
[255] **Çamoğlu** (2010), s. 31.
[256] **İmregün Oğuz** (1989), s. 187.
[257] **Akdağ Güney** (2016), s. 392.
[258] **Çamoğlu** (2010), s. 31.

1.2.1.3. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

6762 sayılı mülga TTK'da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumluğunda mutlak teselsül ilkesi kabul edilmişti. 6762 sayılı mülga TTK m. 336/1'de şirket yönetim kurulu üyelerinin kanun ve esas sözleşme ile kendilerine verilen görevleri kasten veya ihmal sonucunda yerine getirmemeleri nedeniyle meydana gelen zarardan müteselsilen sorumlu oldukları düzenlenmişti. Bu düzenlemeye göre, her bir yönetim kurulu üyesi şirkete ve alacaklılara karşı kusurunun ağırlığına bakılmaksızın zararın tamamından sorumlu olmakta, iç ilişkide ise kusurları oranında diğer üyelere rücu edebilmekteydi[259]. Burada mutlak (tam) teselsül sorumluğu söz konusuydu.

Müteselsil sorumluluk, birden fazla kişinin birlikte zarara sebebiyet vermeleri ve bir zararı birlikte tazmin etme yükümlülüğünün bulunması halinde söz konusu olur. Tam teselsül sorumluluğunda, zarara sebebiyet veren borçluların her biri, alacaklı veya alacaklılara karşı zararın tamamını tazmin etmekle sorumludur[260]. Borcun veya zararın borçlulardan biri veya birkaçı tarafından tazmini veya ödenmesi halinde ödenen miktar oranında diğer borçlular da borçtan kurtulur. Alacaklılar da herhangi bir sınırlamaya tabi olmadan dilediğinden alacağını talep edebilir[261].

Müteselsil sorumluluk, Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 61 ve 62'de düzenlenmiştir. TBK m. 61'de, birden fazla kişinin, birlikte zarara sebebiyet vermeleri veya aynı zarardan çeşitli hukuki sebeplerle sorumlu olmaları halinde bu zarardan müteselsilen sorumlu olacakları öngörülerek, tam teselsül sorumluluğu benimsenmiştir[262].

Tam teselsül sorumluluğu, sözleşmeden veya haksız fiilden doğabilir[263]. Birden çok kişinin bir borcun tamamından sorumlu olduklarını sözleşmenin kurulması esnasında beyan etmeleri halinde ya da birden çok kişinin eylemleri ile bir zarara sebebiyet vermeleri halinde tam teselsülden bahsedilebilir. Bu durumda birlikte zarara sebebiyet verenler zarar görenlere karşı meydana gelen zararın tamamının tazmini ile sorumludurlar. İç ilişkide ise kusurlarının

[259] **Üçışık / Çelik** s. 518.
[260] **Pulaşlı** (2009) s. 43.
[261] **Helvacı, Mehmet** (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül', Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:2 s. 81.
[262] **Helvacı** (2013), s. 81.
[263] **Oğuzman, M. Kemal / Öz, Turgut**, (2020) Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt: 2, Gözden Geçirilmiş 15. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 292.

oranına göre birbirlerine karşı rücu etme hakları bulunmakta olup, rücu edilebilecek zarar miktarı kusurlarının derecesine göre tespit edilir[264].

6762 sayılı mülga TTK'da kanun ve esas sözleşme ile kendilerine verilen görevleri yerine getirmemeleri nedeniyle meydana gelen zararın tamamından, kusurlarının derecesine bakılmaksızın yönetim kurulu üyelerinin her birinin sorumlu olduğu[265], yine yönetim kurulu üyelerinin farklı hukuki nedenlerle bir zararın meydana gelmesine neden olmaları halinde de kusurlarının derecesine bakılmaksızın zararın tamamından sorumlu olduğu, yönetim kurulu üyeleri arasında teselsülün tam teselsül olduğu düzenlenmişti[266]. Zarar görenlerin, zararının tamamının tazmini için kusurlarının derecesine bakmaksızın birine veya hepsine başvurma hakkı bulunmaktaydı[267].

Doktrinde bazı yazarlar tarafından 6762 sayılı mülga TTK'da yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluklarında tam teselsülün uygulanması ile davacılara (alacaklılar) yönetim kurulu üyelerini birlikte veya tek başına dava etme imkanının tanındığı, böylece davacılar lehine bir düzenleme yapıldığı, bu düzenlemenin müteselsil sorumluluğun temel amacı olan zarar görenin alacağını elde etmesini sağlamak ve alacaklıları müşterek borçluların birinin aczine karşı korumak hususuna uygun olduğu, ayrıca yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumlulukları nedeniyle birbirlerini denetleme yükümlülüklerini daha etkin bir şekilde yerine getirecekleri ileri sürülmekteydi[268].

Hafif ihmalleri nedeniyle zarara sebebiyet veren yönetim kurulu üyelerinin tam teselsül sorumluluğu nedeniyle ağır kusurlarıyla zarara sebebiyet veren üyelerle aynı sorumluluğu taşımaları, hafif kusur ve kişisel indirim nedenlerini dışarıya karşı ileri sürememeleri sebebiyle meydana gelen zararla nedensellik bağını aşan bir sorumluluğa sahip olmaları[269], zararın meydana gelmesinde asıl sorumlu olan yönetim kurulu üyesinin

[264] **Helvacı** (2013), s. 81.
[265] **Pulaşlı** (2016), s. 723.
[266] **Akdağ Güney** (2016), s. 369-370.
[267] **Arslan, Firdev**s (2021) 'Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi', Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 9, S: 2, s. 165 – 195, s.168.
[268] **Helvacı** (2013)**,** s.82; **Çamoğlu** (2010), s. 21-22; **Mimaroğlu,** s. 23.
[269] **Altay, Sıtkı Anlam**, (2019) 'Anonim Ortaklıklar Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül', Terazi Hukuk Dergisi, C: 14, S: 151, s. 68-75, s. 69.

aciz durumda olması durumunda hafif kusurlu olan üyelerin zararın tamamını tazmin etmek durumunda kalmaları gibi sebeplerle tam teselsül sorumluluğu eleştirilmiştir[270].

6102 sayılı TTK ile getirilen farklılaştırılmış teselsül, meydana gelen bir zarardan sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin, her birinin ayrı ayrı bireysel indirim sebeplerini dış ilişkide de ileri sürebilmelerini mümkün kılan ve kendilerine isnat edilebilecek oranda zarardan sorumlu olmalarını sağlayan sorumluluk sistemidir[271]. Bu sistemde borçlu yönetim kurulu üyesi diğer üyelerle birlikte vermiş olduğu zararın tümünden dışarıya karşı tek başına sorumlu olmayacak, ancak kendisine isnat edilebilecek miktarla sorumlu olacaktır. Bir başka ifadeyle farklılaştırılmış teselsül yönetim kurulu üyelerinin yalnızca sebep oldukları kadar zarardan sorumlu olmasını sağlayan bir sorumluluk türüdür[272]. Farklılaştırılmış teselsülde sorumluluğun doğması için, kişisel kusur, kusur derecesi ve uygun nedensellik bağı önem arz etmektedir[273].

Tam teselsül sorumluluğunda, zarar gören kimse, zararının tamamının tazmini için borçlulardan herhangi birine başvurma hakkı bulunduğundan bu sorumluluk türünde, borçluların kusurlarının derecesinin dış ilişkide herhangi bir önemi yoktur. Ancak iç ilişkide ileri sürülebilir[274]. Farklılaştırılmış teselsülde ise bireysel indirim nedenleri dış ilişkide de alacaklıya karşı ileri sürülebilir[275]. Bu durumda borçlulardan herhangi birinin aczi halinde ortaya çıkabilecek risk alacaklıya yüklenmektedir. Farklılaştırılmış teselsül sistemi borçlunun durumunu iyileştirirken alacaklının durumunu zayıflatmıştır. Alacaklı, yönetim kurulu üyelerinden biri haricindeki diğer üyelerin aczi durumunda, ödeme durumu iyi olan borçlu üyeden ancak kendisine isnat edilebilecek zarar miktarını talep edebilecek, diğer üyeler aciz içinde olduklarından kalan alacağının tahsili mümkün olmayacaktır[276].

---

[270] **Ayhan, Rıza / Çağlar, Hayrettin / Özdamar, Mehmet**, (2020) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, s. 485.
[271] **Üçışık / Çelik** s. 520.
[272] **Doğan, Beşir Fatih,** (2011) Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 254.
[273] **Arslan,** s.169.
[274] **Akdağ Güney** (2016), s. 373.
[275]**Göktürk Kürşat / Can Mehmet Çelebi**, (2011) 'Farklılaştırılmış Teselsülün - Özellikle - Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması', İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:2, S:2, s. 247 – 283, s. 247.
[276] **Akdağ Güney** (2016), s. 374; **Arslan,** s. 170.

1.2.1.3.1. 6102 Sayılı TTK'da Farklılaştırılmış Teselsül

"Teselsül ve Başvuru" başlıklı TTK m. 557/1'de, aynı zararı tazmin ile yükümlü olan yönetim kurulu üyelerinin "*her biri kusuruna ve durumun gereklerine göre zarar şahsen kendilerine yükletilebildiği ölçüde diğerleri ile birlikte müteselsilen sorumlu"* olacakları şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Anılan maddenin gerekçesinde; farklılaştırılmış teselsül ile ilgili TTK m. 557 hükmünün, 1991 yılında İsviçre Borçlar Kanunu'nun 759 uncu maddesinde yapılan değişiklik esas alınarak TBK'nın sorumluluk hükümlerine uygun olarak düzenlendiği, bu düzenleme ile 6762 sayılı mülga TTK'da yer alan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda mutlak teselsül ilkesi terk edilerek, TTK 557'nci maddesi düzenlemesi ile sorumluluk hukukuyla daha uyumlu olan alacaklılara karşı kişisel ve bireysel indirim sebeplerinin ileri sürülebildiği farklılaştırılmış teselsül ilkesinin kabul edildiği, söz konusu düzenlemenin sebeplerinin başında; eski düzenlemede ağırlaştırılmış bir sorumluluk şekli olmadığı halde, dış ilişkide sorumlular tarafından bireysel indirim nedenlerini ileri sürme imkanları olmadığından sorumluluk hukukunun temel ilkelerinden nedensellik ilkesinin uygulanmadığı, meydana gelen zararlardan hiçbir sorumluluğu bulunmayan kişilerin, nedensellik bağı bulunmadığı halde sorumlu tutulmasının hukuka aykırı bir durum olduğu, meydana gelen zarara birlikte neden olunup olunmadığı dikkate alınmadan sorumlu tutulamayacakları, bu hükümle getirilen düzenleme ile sorumluluk hukukunun ana ilkelerinden olan uygun nedensellik bağı ilkesine göre üyelerin birlikte vermiş oldukları zararlarla ilgili kusurlarının ağırlığı, bireysel ve diğer indirim sebepleri gibi hususlar dikkate alınarak farklılaştırılmış teselsül ilkesi çerçevesinde sorumluluklarına gidileceği belirtilmiştir[277].

TTK m. 557 hükmü temel hatlarıyla incelendiğinde; hükmün birinci ve ikinci fıkrasında sorumluluk davasının üçüncü fıkrasında ise rücu davasının düzenlendiği görülmektedir. TTK m. 557/2'nci fıkrasındaki düzenlemede, davacılara, sorumluların her birine karşı zararın tamamını talep etme hakkı tanınmış, 557/1'inci fıkrasında ise açılan bu sorumluluk davasında davalılardan her birine zararın ne kadarının yükletilebileceğinin, hakimin her bir davalıyı zararın ne kadarı ile sorumlu tutacağının belirleneceği

[277] **Gerekçe TTK** m. 557.

düzenlenmiştir. TTK m. 557/3'te de bu dava süreci sonrasında sorumluların birbirlerine karşı rücu süreci ve rücu davası düzenlenmiştir[278].

TTK m. 557 ile getirilen farklılaştırılmış teselsül sistemine göre, sorumlular ortak kusurları ile birlikte vermiş oldukları zararı tazminle yükümlüdürler. Bu sistem müteselsil sorumlulardan her birinin ortak zarardan durumun gereklerine göre kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu tutulmasına ilişkin bir sistemdir[279]. Farklılaştırılmış teselsül sisteminde, uygun illiyet bağına göre kendilerinin sebebiyet vermediği zararlardan dolayı yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için dış ilişkide kişisel kusur aranacaktır. Yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunun miktarı kusurunun derecesine göre belirlenecektir[280].

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin TTK 557'nci maddesi düzenlemesi hakkında doktrinde farklı eleştiriler getirilmiştir. ***Helvacı***, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile ilgili getirilen farklılaştırılmış teselsül ilkesi ile eski TTK'da düzenlenen tam teselsül sorumluluğundan farklı olarak, davalı üyelerden çok davacıların (alacaklıların) mağduriyetine katlanmak zorunda kaldıkları, yasada getirilen farklılaştırılmış teselsül düzenlemesi ile kanun koyucu tarafından davalı yönetim kurulu üyeleri yerine davacı alacaklılar aleyhine tercih kullanıldığı, bu yönüyle düzenlemenin adil olmadığı, yönetim kurulu üyelerinin yapmış oldukları işlemlerden dolayı bir mağduriyet doğmuşsa, bunun kurul halinde çalışan yönetim kurulu üyelerine yükletilmesinin daha hakkaniyetli olacağı, nitekim yönetim kurulu üyelerinin mutlak suretle az yada çok kusurlarının bulunduğu, alacaklının ise kusurunun olmadığı göz önünde bulundurularak farklılaştırılmış teselsülün alacaklının mağduriyetinin olmayacağı hallerde uygulanması, alacaklının mağduriyetine neden olunacaksa sorumluluk açısından eski TTK'da olduğu gibi tam teselsül sorumluluğunun uygulanması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir[281]. ***Akdağ Güney***, zarara neden olan yönetim kurulu üyesinin tek başına sorumluluğu söz konusu olduğunda ileri sürebileceği bireysel indirim nedenlerini müteselsil sorumlu olduğunda ileri sürememesinin hakkaniyete uygun olmadığını, bu bağlamda farklılaştırılmış teselsül sorumluluğu ile yönetim kurulu üyelerine bireysel indirim nedenlerini dış ilişkide ileri sürme imkanı getirildiğini, ancak getirilen bu düzenlemenin sorumluluk hukukundaki zarar görenin

[278] **Eminoğlu** (2014a), s. 230.
[279] **Eminoğlu** (2014a), s. 231.
[280] **Pulaşlı** (2016), s. 703,704.
[281] **Helvacı** (2013), s. 95.

zararının mümkün olduğunca giderilmesi ilkesi karşısında zararını tazmin edemeyen alacaklılar açısından hakkaniyete aykırılık teşkil ettiğini, yönetim kurulu üyeleri açısından avantajlı gözüken bu sistemin doktrinde yeterince tartışılmadan kanunlaşmasının yerinde olmadığını belirtmiştir [282].

Farklılaştırılmış teselsül uygulamasını savunan ***Tekinalp,*** yönetim kurulu üyelerinin varlık sahibi olmamaları nedeniyle alacaklının alacağını tahsil edememesi riski gerekçesiyle yalnızca alacaklıyı koruma amacıyla bir yönetim kurulu üyesinin kendi fiili ve kararları sonucunda ortaya çıkan zararı müteselsil sorumlu diğer yönetim kurulu üyelerine yüklemenin adil olmadığını ileri sürmüştür [283] ***Eren ve Kırca,*** bir sorumlunun yanında başka sorumlular (müteselsil sorumlular) bulunduğu için tek başına sorumlu olduğu durumda ödeyeceği miktardan daha fazlasını tazmin yükümlüğü altında bırakılmasının hakkaniyete uygun olmadığını, özellikle, kusursuzluk ve hafif kusur arasındaki sınırın tespitindeki güçlükler dikkate alındığında, kusurlu olup olmadığı tartışmalı olan bir kişinin tazminatın tamamını ödeme durumunda bırakılmasının adil bir uygulama olmayacağını belirtmişlerdir[284].

Tam teselsül sorumluluğunda, alacaklı alacağının tamamını borçluların her birinden talep etme hakkı bulunduğundan, alacağının tamamını ödeme durumu yerinde olan yönetim kurulu üyelerinden tahsil etme imkânı bulunmaktaydı. Bu durum alacaklının lehineydi. Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda ise alacaklı, ödeme durumu iyi olan borçlu üyeden ancak kendisine isnat edilebilecek zarar miktarını talep edebilecek, diğer üyelerin aciz içinde olması halinde kalan alacağının tahsili mümkün olmayacaktır. Farklılaştırılmış teselsül sistemi borçlunun durumunu iyileştirirken alacaklının durumunu zayıflatmıştır. Her biri kendi içinde haklı gerekçeleri taşıyan doktrindeki bu görüşlerin birini diğerine tercih etmek zordur. TTK'daki düzenleme ile Kanun koyucu tam teselsül yerine farklılaştırılmış teselsülü tercih ederek zarar riskini alacaklılar üzerinde bırakmıştır[285].

[282] **Akdağ Güney** (2016), s. 399, 400.
[283] **Tekinalp** (2013), s. 412.
[284] **Eren,** s.786; **Kırca**, **Çiğdem** (2006) Müteselsil Sorumlulukta Borçlar Kanunu Tasarısı ile Getirilen Değişiklikler, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi, s. 657.
[285] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 376a.

1.2.1.3.2. Farklılaştırılmış Teselsülde Zarar Kavramı

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin eylem ve kararları sonucunda şirket tüzel kişiliği ve/veya üçüncü bir şahsın zararı söz konusu olabilmektedir. Meydana gelen bu zarardan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına gidilecek olup bu zararın tazmininde de TTK m. 557 hükümleri çerçevesinde farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanacaktır.

Farklılaştırılmış teselsül hükümlerinin düzenlendiği TTK m. 557'de müteselsil sorumluluk için *"birden çok kişinin aynı zarara"* sebebiyet vermesi aranmıştır. Bu durum *"Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları halinde..."* ibaresi ile ifade edilmiştir. Bu düzenlemede geçen "*aynı zarar*" kavramı ile kastedilenin ne olduğunun açıklanması gerekmektedir[286].

TTK m. 557'nin gerekçesinde; "*aynı zarar*" kavramı ile "*birlikte verilen zararın"* kastedildiği belirtilmiştir[287]. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin tek başlarına verdikleri zararlardan müteselsil sorumlulukları söz konusu olmayacaktır[288]. Müteselsil sorumluluk ancak birden çok yönetim kurulu üyesinin birlikte zarar vermeleri ve bu zarardan sorumlu tutulmaları halinde söz konusu olabilecektir. Bu durumda TTK m. 557 hükmü uyarınca farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanacaktır[289].

Bu çerçevede, meydana gelen zarara tek bir yönetim kurulu üyesi sebep olmuşsa farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanmayacağı gibi birden fazla yönetim kurulu üyesinin ayrı ayrı verdikleri zararlar nedeniyle aralarında müteselsil borç ilişkisi oluşmayacağından yine farklılaştırılmış teselsül uygulanamayacaktır[290]. Bu durumla ilgili olarak TTK m.557/1'in gerekçesinde; "*A, B, C, D, E adlı üyelerden oluşan bir yönetim kurulunda bu üyelerin tek başlarına ve birlikte verdikleri toplam zarar 4000 ise ve bunun 2000'i bu beş kişi tarafından birlikte verilmiş, geriye kalanın 1000'i A, 500'ü D ve 500'ü de E'ye tek başlarına isnat ediliyorsa, 2000'den A, B, C, D, E müteselsilen ve zararın diğer bölümünden de kendilerine isnat edilen tutarda A, D ve E tek başlarına sorumlu olur*."

---

[286] **Koç, Himmet** (2020) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış', Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD), C: 3, S: 1. s.72.
[287] **Gerekçe TTK** m. 557.
[288] **Gerekçe TTK** m. 557.
[289] **Altay** (2019), s. 69.
[290] **Helvacı (2013)**, s. 86.

şeklinde bir örnekle açıklama getirilmiştir[291]. Burada hakimin şirket zararı bakımından öncelikle birlikte ve tek başına verilen zararı belirlemesi gerekmektedir. Davacılar tarafından, zararın tümü birlikte verilen zarar şeklinde talep edilmiş olsa dahi hakim bu araştırmayı yaptıktan sonra farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunu uygulayacaktır[292].

TTK m. 557/2 hükmünde geçen "*zararın tamamı*" ifadesi, m. 557/1'deki "*aynı zarar*" ifadesinden farklıdır[293]. "*Zararın tamamı"* kavramı ile ilgili olarak TTK m. 557'nin gerekçesinde; *"Zararın tamamı" merkez kavramdır. Tanımı öğretiye ve yargı kararlarına bırakılmıştır. İsviçre'de "zararın tamamı" (Gesamtschaden/ totalité du dommage) veya başka bir deyişle "tüm zarar" kavramından zarar verenlerin anonim şirketler hukukuna aykırı eylem ve kararlarının doğurduğu, tek başlarına veya birlikte verdikleri zarar kalemlerinin toplamı anlaşılır. Bu kavram, Tasarının 553 ve devamı hükümlerine göre sorumlu olan kişilerin tek başlarına veya birlikte şirkete verdikleri "zararlar" bulunduğu varsayımına dayanır. Adeta her sorumlu bir zarar kaynağıdır. Bunların verdikleri zararların toplamı, zararın tamamını oluşturur. Zararın tamamı içinde birlikte veya münferiden verilmiş zararlar vardır. Bu kavram, şirketin malvarlığındaki eksilmelerden doğan ve/veya artmaların engellenmesinden oluşan zarardan farklı olabilir. Çünkü, şirket sorumluların 553 üncü madde anlamında kanunda ve sözleşmede öngörülen yükümlerini kusurları ile ihlâl etmemiş olmalarına rağmen zarar etmiş olabilir ve zararın bir kısmı hiçbir sorumluya isnat olunamayabilir. Ayrıca, "zararın tamamı" iç ilişkide rücu hakları dikkate alınarak bulunan her tazminle yükümlü kişinin taşıyacağı tutarların toplamından da farklıdır."* şeklinde açıklama yapılmıştır. [294]. Doktrinde ise *"zararın tamamı"* kavramından, zarara uğrayan davacının uğramış olduğu tüm zararların anlaşılması gerektiği yönünde görüş hakimdir[295]. Buna göre meydana gelen zarardan birlikte zarara neden olan yönetim kurulu üyeleri *"zararın kendilerine yükletilebildiği ölçüde"* sorumlu olacaklardır[296]. Meydana gelen zarara yönetim kurulu üyelerinden yalnızca birinin sebebiyet vermesi halinde farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanmayacaktır[297]. TTK m. 557/2 hükmünde geçen

[291] **Gerekçe** TTK m. 557/1.
[292] **Helvacı** (2013), s. 87.
[293] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 393.
[294] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 390; **Gerekçe**, TTK m. 557/2.
[295] **Göktürk / Can** (2011), s. 255; **Pulaşl**ı (2016), s. 705; , s. 247; **Bilgili, Fatih** / **Demirkapı**, **Ertan** (2020) Şirketler Hukuku Dersleri, 7. Basım, Bursa, Dora Yayınları, s. 288; **Bahtiyar Mehmet**, (2020) Ortaklıklar Hukuku, 14. Bası, İstanbul, Beta Yayınları, s. 402.; **Altay** (2019), s. 73.
[296] **Koç, s**.73.
[297] **Göktürk**, **Can**, s. 256.

zararın tamamı ifadesi, tek başına verilen, diğer yönetim kurulu üyelerinin eylem ve kararlarıyla illiyet bağı olmayan zararların müteselsil sorumluluk hükümleri kapsamında tazmin edileceği anlamına gelmez[298].

Yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılacak sorumluluk davasında, dış ilişkinin, rücu davasında ise iç ilişkinin nasıl hükme bağlanacağına karar verilecektir. Hakim tarafından sorumluluk davasında tüm sorumlular ve sorumluluk çerçevesi dikkate alınmakla birlikte karar yalnızca kendisine dava açılan sorumlular hakkında verilir[299].

1.2.1.3.3. Dış İlişkide Farklılaştırılmış Teselsül

Farklılaştırılmış teselsülde, alacaklı veya alacaklılar ile borçlular arasındaki ilişkide kısaca dış ilişkide borçluların (davalıların) sorumluluk miktarları bireysel indirim sebeplerine göre farklılaştırılmaktadır. Bu yönden, TBK m. 51 ve m. 52'de yer alan indirim nedenleri göz önünde bulundurularak yönetim kurulu üyelerinin her birinin sorumluluklarının oranı belirlenecektir[300].

Farklılaştırılmış teselsülün dış ilişkide uygulanması sürecinde öncelikle sorumluların belirlenmesi gereklidir. Hâkimin sorumluların tümünü tespit etmesinin amacı, hakkında dava açılmayanların, sorumluluklarının bulunup bulunmadığını tespit etmek değildir. Ayrıca hakimin, davalıların bireysel olarak sorumlu oldukları oranı belirlerken davalıların kusur derecesini diğer sorumluların kusur derecesiyle karşılaştırma gibi bir amacı da bulunmamaktadır[301].

Sorumluların tümünün tespit edilmesindeki amaç, hakimin davalılardan her birinin zararın meydana gelmesindeki ektisini ve rolünü, kısaca her bir davalının kusurlu eylem ve işlemlerinin zararla nedensellik bağını, zararın meydana gelmesine neden olan olguların tümünü görerek sorumluluk çerçevesini saptamasıdır. Sorumlulukla ilgili kapsamın bütününün incelenmesindeki amaç bütün hakkında karar verilmesi değil sorumluların bütünün içindeki konumlarının doğru bir şekilde belirlenmesidir[302]. Yargıtay da bir

[298] **Helvacı** (2013)**,** s. 87.
[299] **Altay (2019),** s. 3.
[300] **Helvacı** (2013), s. 89.
[301] **Altay** (2019), s. 71.
[302] **Altay Sıtkı Anlam**, (2011) Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğu, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 330; **Çamurcu,** s. 126.

kararında zararın ortaya çıkmasında kusuru bulunan yönetim kurulu üyeleri belirlenerek, her bir yönetim kurulu üyesinin sorumlu olacağı miktarın tartışılıp değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiştir[303].

Farklılaştırılmış teselsül hükümleri sorumluluğun bireyselleştirilmesini gerektirmektedir. Bireysel sorumluluğun belirlenmesinde farklılaştırılmış teselsül uyarınca yalnızca ilgili sorumlu açısından kusurun ağırlığı ve kişisel sebepler göz önünde bulundurularak sorumluların her biri için *"sorumluluk tavanı*" tespit edilir[304]. Belirlenen bu "*sorumluluk tavanı"* bir sorumluluğa has üst sınır olup, alacaklıların sorumluların her birinin sorumluluğuna başvurabileceği azami miktarı gösterir[305]. Sorumlu her bir yönetim kurulu üyesi, tek başına zararın meydana gelmesine neden olsaydı, zararın ne kadarının tazmini ile sorumlu tutulabilecek idiyse farklılaştırılmış teselsülde o kadarını tazmin etmekle yükümlü olacak, bundan fazlasını tazmin ile sorumlu tutulamayacaktır. Bu çerçevede, davalı yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri hakkında kişisel sorumluluk tavanının üstünde sorumluluğuna hükmedilemez. TTK m. 557 ile getirilen farklılaştırılmış teselsül ilkesinin temel mantığında da bu yatar. Sorumluk tavanı belirlendikten sonra zarar gören davacı, sorumluların her birinden zararının tümünü talep edemeyecek, yalnızca hangi yönetim kurulu üyesine karşı talebini yöneltmişse o üyenin sorumluluk tavanına kadarki tutarı talep edebilecektir. Zarar görenin zararının tümünü sorumluların herhangi birinden talep etmesi imkanını tanıyan mutlak teselsül ile farklılaştırılmış teselsülün farkı da burada ortaya çıkmaktadır[306]. Bu bağlamda, farklılaştırılmış teselsülde bireysel sorumluluğun belirlenmesinde hangi unsurların dikkate alınacağı önem kazanmaktadır. Bireysel sorumluluğun belirlenmesinde, TBK m. 51 ve m. 52'de yer alan indirim nedenleri göz önünde bulundurularak kusurun

---

[303] **Yargıtay 11.HD**, E: 2019/ 4815, K: 2021 / 4664, T: 01.06.2021: *"…6762 sayılı mülga Ticaret Kanunu zamanında var olan üyelerin mutlak müteselsil sorumluluğu sisteminden farklı olarak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 557.maddesinde, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğuna ilişkin olarak Kurumsal Yönetim İlkeleri çerçevesinde "**farklılaştırılmış teselsül** ilkesi" benimsenmiştir. Bu yeni düzenleme uyarınca, hiç bir yönetim kurulu üyesi kendisinin sebep olmadığı zararlardan sorumlu değildir. Sorumluluk dış ilişkide kişisel kusurun varlığına bağlıdır. Aynı zarardan birden fazla yönetim kurulu üyesi kusurlu ise zararın tamamından müteselsil sorumlulukları devam eder. Ancak zararın ortaya çıkmasında tek bir üyenin kusuru varsa kural olarak diğer üyeler dış ilişkide sorumluluktan kurtulur. (H. …, Şirketler Hukuku,7.B.S:671vd.) Somut olayda dosya kapsamında yapılan incelemede dava konusu taşınmazın satışı için alınmış bir yönetim kurulu kararının varlığı anlaşılamamış olup, taşınmaz satışının da tek imza ile yapıldığı görülmüştür. Mahkemece anılan eksiklikler incelenerek, TTK 557/1 maddesi uyarınca yönetim kurulu üyelerinin tamamının mı, yoksa bir kısmının kusuruyla zararın ortaya çıktığı belirlenerek her bir yönetim kurulu üyesinin sorumlu olacağı miktar tartışılıp değerlendirilmeden hüküm kurulması da doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir…"* (www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t. 04.04.2023).

[304] **Pulaşlı** (2016), s. 709.

[305] **Altay** (2019), s. 72.

[306] **Ayan, Özge** (2013) s. 246.; **Ayhan / Çağlar / Özdamar**, s. 487.

ağırlığı, yetkilerin devredilmesi, üçüncü kişilerin eylem ve davranışları ile şirketten kaynaklanan kusurlar gibi unsurlar dikkate alınmalıdır[307].

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda kusur sorumluluğu esas olduğundan bireysel sorumluluk tavanının belirlenmesinde, öncelikle kişinin kusurunun derecesi kast, ağır kusur ve hafif kusur ayrımına gidilerek tespit edilmelidir. Hafif kusurlu bir kişi, ağır kusurlu bir kişiye aynı oranda sorumluluğa tabi tutulmayacak olup, hafif kusur indirim sebebi olabilecektir. Zararın meydana gelmesinde zarar görenin kusurunun bulunması hali de indirim nedeni olabileceği gibi sorumluluktan kurtulma nedeni dahi olabilir. Bunun yanında üçüncü kişinin kusuru, beklenmedik hal, hatır işi ve yarışan tesadüfler gibi durumlar da indirim sebebi olabilir[308].

Öte yandan kanuna uygun yetki devrinde, yetkiyi devredenlerin, devralacak *"kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç",* sorumlulukları bulunmadığından, yine kontrolleri dışındaki aykırılıklar nedeniyle sorumluluklarına gidilemeyeceğinden, bireysel sorumluluk tavanının belirlenmesinde yetki devrinin göz önünde bulundurulması önemlidir[309].

Yönetim kurulu üyelerinden her birinin dış ilişkideki sorumluluk tavanının tespit edilmesinin akabinde alacaklı/zarara uğrayan taraf, müteselsil sorumluluk kuralı gereği davalı yönetim kurulu üyelerinin her birisinin sorumluluk tavanına kadar olan tutar için ister birine ister birkaçına isterse tamamına karşı takipte bulunabilir[310]. Burada alacaklılar tarafından takipte bulunulabilecek üyeler, yalnızca sorumluluk davasında davalı olarak gösterilen ve dava neticesinde sorumluluğuna karar verilen yönetim kurulu üyeleri olacaktır.

Sorumlu bulunan yönetim kurulu üyelerinden, alacaklının takip ettiği üye veya üyeler tarafından ödemede bulunulması halinde bu üyelerin ödedikleri tutarda diğer sorumlu üyelerin bu sorumluluk kapsamındaki borçları azalacaktır[311]. Bununla birlikte zararın tamamı ödenmediği müddetçe belirlenen sorumluluk tavanına kadarki tutarda üyelerin

[307] **Çamurcu**, s. 130; **Arslan,** s. 181.
[308] **Arslan,** s. 174, 175.
[309] **Göktürk / Can,** s. 265.
[310] **Ayhan/Çağlar / Özdamar,** s. 487.
[311] **Çamurcu**, s. 166.

borçları devam edecek olup alacaklıların zararının tamamı ödendiği takdirde dış ilişkideki sorumlulukları sona erecektir.[312].

Yukarıda da açıklandığı üzere farklılaştırılmış teselsül, müteselsil sorumluluğun bir türüdür. Sorumluluğun bireyselleştirilmesi farklılaştırılmış teselsülün son tahlilde müteselsil sorumluluğun bir türü olduğu gerçeğini değiştirmez, bu nedenle farklılaştırılmış teselsül sisteminde sorumlulardan her birinin bireysel sorumluluk alanlarının belirlenmesi yeterli olmayacak olup, birden çok üyenin sorumlu oldukları durumlarda sorumlulardan her birinin sorumluluk tavanı belirlendikten sonra üyelerin müteselsil bir sorumluluk alanına sahip olup olmadığı incelenerek karara bağlanmalıdır[313].

1.2.1.3.4. İç İlişkide Farklılaştırılmış Teselsül

Anonim şirkette yönetim kurulu üyelerinin kendi aralarında ilişki iç ilişkidir[314]. Yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davasında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk tavanı kadar tutarı ödemelerine hükmedilebilir. Bu hükme istinaden yönetim kurulu üyeleri tarafından sorumluluk tavanının tamamı tutarında ödeme de yapılabilir. Sorumluluk tavanının tamamını ödeyen yönetim kurulu üyeleri payına düşenden fazlasını ödemiş olacaktır. Ayrıca alacaklı/davacı tarafından sorumlu yönetim kurulu üyelerinin tamamı aleyhinde sorumluluk davası açılmayabilir. Dolayısıyla bu yönetim kurulu üyeleri herhangi bir ödemede bulunmayabilir. Bu durumda da yönetim kurulu üyelerinin bir kısmı, aleyhinde dava aç-ılmayan yönetim kurulu üyelerinin paylarına düşen zararı da tazmin ederek gerçekte kendi paylarına düşen tutarın fazlasını ödeyeceklerdir[315]. TTK m. 557/3 ile getirilen düzenleme ile dış ilişkide kendi payına düşen tutardan fazla ödeme yapan yönetim kurulu üyeleri için diğer yönetim kurulu üyelerine rücu davası açarak fazla ödedikleri tutarı tahsil etme imkanı getirilmiştir[316].

Kanun koyucu TTK m. 557/3'te "*Birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirlenir*." şeklindeki düzenleme ile sorumlu yönetim kurulu üyeleri arasındaki iç ilişki hüküm altına alınmıştır[317].

---

[312] **Ayan**, s. 249.
[313] **Altay** (2019), s.72.
[314] **Ayhan / Çağlar / Özdamar**, s. 487.
[315] **Koç,** s.75.
[316] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 394 ; **Ayhan/Çağlar/Özdamar**, s. 488.
[317] **Helvacı** (2013), s.91.

TTK m. 557/3'ün gerekçesinde, bu düzenleme ile alacaklılara ödemede bulunan sorumlu yönetim kurulu üyelerinin diğer yönetim kurulu üyelerine karşı açabileceği rücu davasının düzenlendiği, ödemede bulunan sorumlulardan birinin diğer sorumlulara karşı bağımsız bir rücu davası ikame etmesi halinin hüküm altına alındığı, rücu davasında başvurunun dış ilişkideki sorumluluk davasının davalıları ile sınırlı olmadığı, örneğin yedi üyeli bir yönetim kurulunda dış ilişkide sorumluluk davası üç üyeye karşı açılmış olsa bile rücu davasında yedi üye hakkında yargılama yapılarak karar verilebileceği, bağımsız rücu davasının da bu üç üyeye karşı değil diğer üyeleri de kapsayacak şekilde açılabileceği, bu imkanın madde metninde "*birden çok sorumlu*" sözcüğü ile ifade edildiği, çeşitli sebeplerle bazı üyelerin dava dışı bırakılarak kayrıldıklarına uygulamada sıkça rastlandığı, rücu davasını da yalnızca dış ilişkide açılan davadaki davalılara hasretmenin hem fazlasıyla haksızlığa neden olacağı, hem de davacıya adil olmayan bir güç sağlayacağı belirtilmiştir[318].

Sorumlu yönetim kurulu üyeleri arasındaki rücu davasındaki davalılarla, dış ilişkide açılan sorumluluk davasındaki davalıların aynı olmaması rücu davasının en önemli özelliğidir[319]. Yukarıda da belirtildiği üzere zarara uğrayanlar açacakları sorumluluk davasında tüm yönetim kurulu üyelerini davalı olarak göstermeyebilirler. Bu dava neticesinde kendi payından fazlasını ödemek durumunda kalan yönetim kurulu üyesi, fazladan ödemiş olduğu miktar için tüm yönetim kurulu üyeleri aleyhine rücu davası açabilir[320].

---

[318] **Gerekçe** TTK m. 557.

[319] **Ayan**, s. 250.

[320] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 394. **Pulaşlı (2016),** s. 709, 710: Pulaşlı müteselsil borçluların sorumluluk tutarlarının belirlenmesi ile ilgili olarak aşağıdaki gibi bir formülle açıklama getirmiştir:
Şirketin A,B,C ve D'den oluşan yönetim kurulu üyelerinin müteselsilen 100.000 TL zarara sebebiyet vermişleridir. Yönetim kurulu üyelerinin bu olayda kusur oranları A %80; B %100; C %75 ve D ise %50 olarak tespit edilmiştir. Buna göre zarar gören davacılar müteselsil sorumluları sorumluluk tavanına göre A'yı 80.000 TL için, B'yi toplam zarar tutarı olan 100.000 TL için; C'yi 75.000 TL için; D'yi ise 50.000 TL için müteselsilen dava edebilirler. Zarar gören davacı zararın tamamı olan 100.000. TL'yi B'den elde etmiştir. Bu durumda zarar gören zararın tamamının tazmin ettiğinden, diğer davalılardan artık hiçbir şey talep edemez. Ancak, yönetim kurulu üyelerinin dış ilişkideki müteselsil sorumluluğa ilişkin kusur oranları dikkate alındığında, iç ilişkideki rücu imkânı aşağıda formül ve şema olarak gösterilmiştir.

$$S = \frac{Z}{a} \times b = sorumluluk\ tutarı$$

Z: Toplam zarar tutarı,
a: Sorumluluk temel kusur katsayısı (müteselsil sorumluların kusur oranlarının toplamı),
b: Her müteselsil davalının kusur oranı,
S: Müteselsil sorumlu olan davalılar

Rücu davası açabilmek için temel şart, davacı tarafından zarara uğrayanlara kendi payına düşen miktardan fazla ödeme yapılmasıdır. Yalnızca kendi payına düşen miktarı ödeyen, fazladan herhangi bir ödemede bulunmayan sorumlular diğer sorumluları dava edemeyecektir[321].

Rücu davası, alacaklılar tarafından açılan dış ilişkide sorumluluk davasından farklı bir davadır. Müteselsil sorumlu yönetim kurulu üyelerinin alacaklılara karşı sorumlu oldukları dış ilişkideki sorumluluk miktarı ile iç ilişkide kendileri aleyhine başvurulabilecek sorumluluk miktarı farklılık arz edebilir. Alacaklılar tarafından yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan davada ileri sürülen indirim sebeplerine istinaden tespit edilen sorumluluk miktarı iç ilişki açısından da sorumlu oldukları nihai miktar manasına gelmez. Rücu davasında hakim, alacaklılar tarafından açılan sorumluluk davasında belirlenen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk tavanlarıyla bağlı değildir[322]. Yönetim kurulu üyelerinin iç ilişkideki kusur oranları, sorumluluk koşullarının birbirleri ile karşılaştırılması ve durumun tüm gereklerinin dikkate alınması, alacaklılara karşı dış ilişkide her bir yönetim kurulu üyesinin sorumlu olduğu tutar ile iç ilişkide birbirlerine karşı rücu edecekleri tutarın farklı olmasına neden olabilir[323]. Buradaki dava yeni bir dava olup yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları hâkim tarafından yeniden belirlenir[324].

TTK m. 557/3 hükmüne uygun olarak rücu davasında hâkim sorumlular açısından durumun gereklerini, kusurun ağırlığını ve TBK m. 51 ve 52 hükümlerini dikkate alarak başvuruyu değerlendirir. Burada hâkime tanınan takdir yetkisi çok geniştir. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk miktarının tespitinde esas kriter kusurun ağırlığı olmakla birlikte

YK Üyeleri	A	B	C	D
İç ilişki kusur oranlan	%80	%100	%50	%50
Bireysel sorumluluk tavanı	80.000 TL	100.000 TL	50.000 TL	50.000 TL
Toplam zararda bireysel sorumluluk oranı	0,80	1	0,50	0,50
100.000 TL tutarındaki toplam zararda üyelerin sorumluluk katsayısı = 0,8+1+0,50+0,50=2,8				
İç ilişkide tüm üyelerin münferit olarak sorumlu olduğu tutarlar	100.000/2,8x0,80 A=28.571	100.000/2,8x1 B=35.714	100.000/2,8x0,50 C=17.857	100.000/2,8x0,50 D=17.857

Buna göre 100.000 TL zarardan iç ilişkide A, 28.571 TL, B, 35.714 TL, C, 17.857 TL ve D 17.857 TL sorumludur. Her yönetim kurulu üyesinin münferiden sorumlu oldukları tutarların toplamı zarar tutarına eşit olmalıdır.

[321] **Koç,** s.75.
[322] **Göktürk / Can,** s. 272; **Çamurcu**, s. 187.
[323] **Helvacı** (2013), s. 92.
[324] **Koç,** s. 76.

madde metninde geçen "*durumun bütün gerekleri*" ibaresi nedeniyle, sorumluluk miktarının tespitinde kusur tek kriter olarak düşünülmemelidir. Sorumlu yönetim kurulu üyelerinin kusurları dışında hâkim, yönetim kurulu üyeleri arasındaki iş bölümü ve hiyerarşik ilişkiyi, ücretlendirmeyi, yetki devrini ve TBK m. 51 ve 52'de yer alan durumları göz önünde bulundurabilir. Hâkim, dış ilişki açısından daha önce yapmış olduğu değerlendirmelere bağlı olmaksızın sorumlu yönetim kurulu üyeleri arasındaki ilişkileri derinlemesine incelemelidir[325].

Sonuç olarak, TTK m. 557 ile, anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları için geçerli olan mutlak teselsül ilkesi yerine 1991 yılında İsviçre Borçlar Kanunu'nda yapılan değişikliğe paralel olarak farklılaştırılmış teselsül ilkesi getirilmiştir. Getirilen bu düzenleme ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarında, her bir üyenin bireysel indirim sebeplerini dikkate alan farklılaştırmaya gidilmiştir. Bu düzenlemeye göre hakim her bir olayda yönetim kurulu üyelerinden her birinin teselsül ilişkisi içinde dış ilişkide zarar görenlere karşı şahsen ne miktarda sorumluluğu bulunduğunu tespit etmesi gerekmektedir. Her bir sorumlunun sorumlu oldukları tavan miktarın tespitinde hâkim tarafından, sorumluluğa sebep olan eylemin tek bir yönetim kurulu üyesi tarafından işlenmesi halinde dikkate alınabilecek indirim sebepleri, farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda da göz önünde bulundurulacaktır. Hâkim, dış ilişkideki sorumluluğun belirlenmesinde toplam borç miktarına göre oranları belirlemenin yanında her bir üyenin sorumluluk tavanını da belirlemelidir. Tespit edilen bu sorumluluk tavanı her bir sorumlunun zarara uğrayan alacaklıya karşı ödeyeceği azami tutarı gösterir. Zarara uğrayan, sorumlulara bu tavan tutardan fazlası için başvuramaz. Dış ilişkide açılan sorumluluk davasında kendi payına düşen tutardan fazla ödemede bulunan yönetim kurulu üyeleri müteselsil sorumluluk hükümleri çerçevesinde diğer üyelere rücu edebilecektir.

2. Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Şartları

2.1. Genel Olarak

TTK m. 553/1'de, anonim şirketlerde "*kurucuların", "yönetim kurulu üyelerinin", "yöneticilerin" ve "tasfiye memurlarının*" genel sorumluluk halleri düzenlenmiştir. Söz

[325] **Helvacı** (2013), s. 92.

konusu maddeye göre, "*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar".*

TTK'daki bu düzenleme hukuki sorumluluğun şartlarının düzenlendiği TBK m. 49'daki düzenlemeyle paralellik arz etmektedir. TBK m. 49/1'e göre, "*Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren kişi bu zararı gidermekle yükümlüdür*". TBK'daki bu genel prensibe göre sorumluluğun doğması için zarar, hukuk aykırılık, kusur ve illiyet bağının bulunması gerekmektedir[326]. TBK m. 49'da haksız fiil sorumluluğu düzenlenmekle birlikte, TBK m. 114'te haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümlerin, kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hâllerine de uygulanacağı düzenleme altına alınmıştır.

TTK m. 553/1'de düzenlenen sorumluluğun doğması için;

- *"Kurucular", "yönetim kurulu üyeleri", "yöneticiler" ve "tasfiye memurlarının",*
- *"Kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini",*
- *"Kusurlarıyla ihlal"* etmeleri,
- Bu eylemleri nedeniyle *"şirketin", "pay sahiplerinin veya alacaklıların"* zarar görmesi,

gerekmektedir. Buna göre, sorumluluğun şahıs olarak kapsamının yönetim kurulu üyelerinden daha geniş bir şekilde, kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarını da kapsadığı, bunların sorumlu tutulmaları için eylemlerinin hukuk aykırı, kusurlu bir eylem olması ve bu eylem nedeniyle bir zararın meydana gelmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için şu şartların bulunması gerekir; (i) kanun ve esas sözleşmedeki yükümlülüklerin ihlali, (ii) zarar, (ii) kusur, (iii) illiyet (Nedensellik) bağı. Çalışmamızın bu bölümünde yönetim kurulu üyelerinin bahse konu sorumluluk şartları incelenmiştir. Sorumluluk şartları arasında yer alan "hukuka aykırılık" şartı kapsamında yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının gerektiren TTK m. 549-552 arasında düzenlenen özel sorumluluk nedenleri de açıklanmıştır. Sorumluluk şartları incelendikten sonra yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından önem arz eden TTK m. 553/2'de düzenlenmiş olan yetki devrinden kaynaklanan sorumluluk

[326] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 293.

ve TTK m. 553/3'te yer alan yetki devredilen kişiler üzerindeki gözetimden kaynaklanan sorumluluk ele alınmıştır.

2.2. Kanun ve Esas Sözleşmedeki Yükümlülüklerin İhlali - Hukuka Aykırılık

2.2.1. Genel Olarak

Sorumluluk hukukunda, sorumluluğun doğması için bulunması gereken şartlardan birisi de hukuka aykırılıktır. Hukuka aykırılık, hukuk düzeni ile bağdaşmayan, hukuk düzenini korumak için getirilen yazılı ve yazısız kurallara aykırı davranışlar olarak tanımlanabilir[327].

TTK m. 553/1 hükmünde; yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için *"kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali"* gerektiği düzenlenmiştir. Maddenin gerekçesinde, sorumluluğun söz konusu olabilmesi için "*yükümlülüklerin ihlalinin"* gerektiği, "*kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali*" ifadesi ile sorumluluğa neden olan durumların somutlaştırıldığı, eşit işlem, sermayenin korunması gibi ilkelerin kanunda açıkça düzenlenmesi, görev ve yetkilerin TTK m. 374 ilâ 378'de açıklanması ve diğer ilgili hükümlerin kesin yükümler öngörmesi ve nihayet özen ve bağlılık yükümlerinin, şirketler topluluğuna ilişkin özel düzenlemeler dahil duraksamalara olanak tanımayan nitelikte ortaya konulmuş olmasının somutlaştırmanın olası sakıncalarını ortadan kaldırdığını, bu şekilde yapılan düzenleme ile kaynak İsvBK'daki "yükümlülüklerin ihlâli" ibaresiyle düzenlemesindeki belirsizliğin giderildiği ifade edilmiştir[328].

TTK m. 553/1'de getirilen düzenlemeye göre, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına gidebilmek için, kanun ve esas sözleşme ile getirilen yükümlülüklerini ihlal etmeleri gerekmektedir. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin, eylemlerinden dolayı meydana gelen zararlardan kanun ve esas sözleşmeye aykırılık yoksa sorumlulukları söz konusu olmayacaktır. Yönetim kurulu üyelerinin yükümlülüklerini kanuna veya esas

[327] **Yıldırım Başalp, Nilgün**, (2019) 'Haksız Fiil Sorumluluğunda Hukuka Aykırılık Unsuruna İlişkin İleri Sürülen Klasik Teoriler Hakkında Bazı Düşünce ve Eleştiriler', Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:1, S:1, s. 295; **Akdağ Güney** (2016), s. 303.
[328] **Gerekçe** TTK m. 357.

sözleşmeye aykırı olarak ihlal ettiği davacı tarafından ispat edilmelidir[329]. Meydana gelen zararlarla ilgili olarak gerekli tedbirlerin alınmadığı veya şirketin kötü idare edildiği gibi genel isnatlar kanuna veya esas sözleşmeye aykırı hareket edildiğini ispat edici nitelikte değildir[330].

TTK m. 553/1'de kanuna ve esas sözleşmeye aykırılığın kapsamı tam olarak açıklığa kavuşturulmamıştır[331]. Bu maddedeki hükmün lafzından hareket edilmesi halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için kanun ve esas sözleşme dışındaki yükümlülüklerin dikkate alınmayacağı sonucu çıkarılabilmektedir. Bu durumda yönetim kurulu iç yönergesinin ihlalinin sorumluluk doğurup doğurmayacağı sorusu gündeme gelmektedir. Doktrindeki iç yönergedeki yükümlülüklerin ihlalinin sorumluluk doğuracağı yönündeki görüşe göre, kanun koyucu TTK m. 553/1 ile yönetim kurulu üyelerinin yükümlülüklerini somutlaştırmayı amaçlamıştır. TTK m. 367'deki yetki devri ve TTK m.375'teki gözetim yükümlüğünün yerine getirilmesinde iç yönerge hükümlerinin göz önünde bulundurulması gerektiği anlaşılmakta olup, bu hükümlerle getirilen yükümlülüklere aykırı hareket eden yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları da söz konusu olabilecektir[332]. TTK m. 553 hükmünün gerekçesi göz önüne alındığında da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk alanının yalnızca kanun ve esas sözleşmenin ihlali ile sınırlandırılmasının kanun koyucunun iradesini sınırlayacağı ifade edilebilir[333].

Diğer bir görüşe göre, TTK m. 553'te sayılan kişiler ancak kanun ve esas sözleşmeden doğan görev ve yükümlülüklerini yerine getirmedikleri veya ihlal ettikleri takdirde sorumlu tutulabilecek, bu kişilerin kanun ve esas sözleşme dışındaki bir düzenlemeden kaynaklanan yükümlülüklerinin ihlali halinde bu madde kapsamında sorumluluklarına gidilemeyecektir[334]. Buna göre, bir idari tasarrufta, yönetmelik, tebliğ gibi hukuki düzenlemelerde yer alan bir yükümlülüğün "kanun" da veya "esas sözleşme"de dayanağı yoksa TTK m. 553/1'e göre sorumluluk doğmayacaktır[335]. TTK'nın bu sarih hükmü

[329] **Kayar / Özatlan,** s. 24.
[330] **Akdağ, Güney** (2016), s. 305.
[331] **Helvacı** (2001), s. 28-29; **Altay** (2011), s. 212, 263.
[332] **Altay (2011)**, s. 258, 259; **Helvacı** (2001), s. 67.
[333] **Kayar / Özatlan,** s. 24.
[334] **Deniz**, **Onur Anıl**, (2017) 'Anonim ve Limited Şirketlerde Türk Ticaret Kanunu'nun 553'üncü Maddesine Göre Açılacak Sorumluluk Davası', **http://www.turkhukuksitesi.com,** s.e.t. 28.03.2023.
[335] **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 432; **Deniz, http://www.turkhukuksitesi.com,** s.e.t. 28.03.2023.

sebebiyle doğrudan tüzük veya yönetmelikle ve tebliğle yaratılmaya çalışılan sorumluluk halleri geçersiz olacaktır[336].

Öte yandan doktrinde ***Tekinalp***; İsviçre Federal Mahkemesi'nin bir kararından hareketle TTK m. 553/1 maddesinde yer alan yükümlülük kavramının, görev kavramından farklılık arz ettiğini, yönetim kurulu üyelerinin yükümlülükleri niteliğinde olmayan bazı görev ve yetkilerin ihlal edilmiş olması durumunda sorumluluklarının doğmayacağını kabul etmektedir[337]. Ayrıca yazar, yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluklarını gerektiren kanun veya esas sözleşmedeki yükümlülüklerin ihlali açısından şirket ve pay sahipleri ile alacaklıların açacakları davalarda farklılık olduğunu belirtmekte, şirket ile pay sahiplerinin, kanunda ve esas sözleşmede öngörülen her türlü yükümlülüğün ihlali halinde sorumluluk davası açabileceğini, alacaklıların ise yalnızca alacaklıları koruyan kanun ve esas sözleşme hükümlerinin ihlal edilmesi halinde sorumluluk davası açabileceklerini kabul etmektedir[338].

Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre, TTK m. 553/1 hükmündeki "kanuna aykırılık" kavramının, TTK ile birlikte diğer kanunlar ile ikincil mevzuata, esas sözleşmeye aykırılığın ise şirket esas sözleşmesiyle birlikte iç yönerge ve diğer şirket içi yan düzenlemelere aykırılığı da kapsadığı kabul edilmelidir[339]. Bu çerçevede, yönetim kurulu üyelerinin, genel kurul kararlarına uyması gerektiği yönünde açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, genel kurulda alınan yönetim kurulu üyelerine yönelik görev ve talimat içeren kararlara uyulmaması sorumluluklarını doğurabilecektir[340]. Kanunda ve esas sözleşmede yönetim kurulunun genel kurul kararlarına, diğer yöneticilerin ise genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uyması gerektiğine dair açık bir düzenleme olmasa da kendilerine yönelik görev veya talimat içeren söz konusu organların kararlarına uyulmaması TTK m. 553/1'de sayılan kişilerin sorumluluklarının doğmasına neden olabilecektir. Nitekim bu kapsamdaki sorumluluğun temel dayanağı da kanun ve esas sözleşmedir[341].

[336] **Deniz**, **http://www.turkhukuksitesi.com,** s.e.t. 28.03.2023.
[337] **Akdağ, Güney** (2016), s. 305;
[338] **Tekinalp** (2013), s. 432.
[339] **Kayar** / **Özatlan,** s. 24.
[340] **Kayar** / **Özatlan,** s. 24.
[341] **Kayar** / **Özatlan,** s. 24.

2.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin TTK'da Özel Olarak Sayılan Sorumluluk Nedenleri

Yönetim kurulu üyelerinin özel sorumluluk nedenleri TTK m. 549 ile 552 arasında dört maddede düzenlenmiştir. TTK'da yer alan özel sorumluluk sebepleri, *"belge ve beyanların kanuna aykırı olması"* (m.549); "*sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi"* (m.550); "*değer biçilmesinde yolsuzluk"* (m.551) ve "*halktan para toplamak"* (m.552) olmak üzere dört adettir. TTK m. 553'te düzenlenen genel sorumluluk nedenleri dışında özel sorumluluk gerektiren nedenlerden birinin meydana gelmesi halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları bu maddelerde yer alan hükümlere göre belirlenecektir. Bahse konu özel sorumluluk nedenleri aşağıda incelenmiştir.

2.2.2.1. Belge ve Beyanların Doğru Olmaması Halinde Sorumluluk (m. 549)

Yönetim kurulu üyelerinin düzenledikleri belgelerin ve beyanlarının doğru olmamasından kaynaklanan sorumluluk hali 6762 sayılı mülga TTK 'da da düzenlenmişti. Ancak 6102 sayılı TTK'nın *"Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması"* başlıklı 549. maddesinde, *"Şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumludur"*. şeklinde daha geniş bir düzenleme getirilmiştir.

Mülga TTK m. 305 hükmünde sadece kuruluşa ilişkin belgelerin gerçeği yansıtmaması hali ile sorumluluk kapsamı sınırlandırılmıştı. Yani mülga TTK m. 305 kuruluşa ilişkin belgelerin *"hakikat hilafına"* düzenlenmiş olmasına hasredildiği için 6102 sayılı TTK m. 549'a göre daha dar bir hükümdü. Ayrıca söz konusu hükümde kusurla ilgili de bir düzenleme getirilmemişti. Bu nedenle, bu hükümde düzenleme altına alınan sorumluluğun niteliği yönünden tartışma ve tereddütlere neden olmaktaydı[342].

TTK m. 549 düzenlemesi ile anonim şirketin yalnızca kuruluş aşamasında değil, "*sermaye artırımı veya azaltılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme, menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili düzenlenen belgeler" d*enilmek suretiyle sorumluluğun

[342] **Gerekçe** TTK m. 549.

kapsamı genişletilmiştir. Ayrıca bu maddede *"gibi"* kelimesine yer verilerek, maddede sayılmayan ancak anonim şirkette düzenlenen başka işlemlerle ilgili belge ve beyanlardan da sorumluluk doğabileceği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, bu maddede açıkça belirtilmemekte birlikte, anonim şirketin halka açılması ve hisse senetlerinin halka arz sürecinde de çok sayıda belge hazırlandığı ve beyanlarda bulunulduğu ve taahhütler verildiği dikkate alındığında TTK m. 549 hükmü bu işlemlere de uygulanacaktır[343]. Netice itibariyle, madde başlığında, belge ve beyanların kanuna aykırı olması ifadesinden hareketle anonim şirkette düzenlenen belge ve beyanların kanuna aykırı olduğu her durumda TTK m. 549 hükmünün uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır[344].

Yasa koyucu tarafından TTK m. 549'da geçen *"düzenleyen"* ile *"katılanların"* tanımı yapılmamıştır. Bu hükümde, katılanların sorumluluğu için kusurlu olmaları gerektiği belirtilmiş, belgeleri düzenleyenler ve beyanları yapanlar için kusurla ilgili bir açıklama yapılmamıştır.

TTK m. 549 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyelerinin madde kapsamına giren eylemleri nedeniyle diğer sorumlularla birlikte sorumlulukları bulunmaktadır. Buradaki sorumlular arasında TTK m. 557 hükmüne göre farklılaştırılmış teselsül kuralı uygulanır. Bahse konu TTK m.549 düzenlemesinde her ne kadar kanun koyucu yalnızca ikinci derece sorumlular olan katılanlar için kusurlu sorumluluk ilkesini vurgulamışsa da maddede düzenlenen eylemler dikkate alındığında, ağır kusur ve kast niteliği taşıyan eylemlerin gerçekleşmesi halinde sorumluluğun doğacağı anlaşılmaktadır[345].

TTK m. 549 hükmü kapsamında sorumluluğun doğabilmesi için gerçeğe uygun olmayan, sahte, gerçeği yansıtmayan beyanlarda bulunulması veya bazı konuların saklanması yahut başka bir kanuna aykırılık nedeniyle zararın meydana gelmiş olması ve zararla eylemler arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekir. Bu hükmün koruduğu menfaat, gerçekdışı ve hileli belgelere ve beyanlara güvenenlerin uğradığı zararın tazminidir. Hileli, sahte, gerçek dışı ya da kanuna aykırı olan belgelerin veya beyanların değeriyle bunların doğru olması durumdaki varsayımsal değer arasındaki fark zarar olarak

[343] **Üçışık / Çelik,** s. 526.
[344] **Üçışık / Çelik** s. 527.
[345] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, s. 392.

kabul edilir. Söz konusu zarara birlikte neden olunması halinde sorumlular arasında TTK m. 557 hükmüne göre farklılaştırılmış teselsül hükümleri uygulanır[346].

TTK m. 549 hükmünde belirtilen belge ve beyanların doğru olmamasından doğan sorumluluğun kaynağı, eylemden sorumluluğu bulunanların sıfatlarına göre değişiklik gösterir. Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve şirket çalışanları gibi anonim şirket ile aralarında hukuki ilişki bulunan kişilerin sorumluluğu sözleşmeye dayalı bir sorumluluktur. Şirketle aralarında hukuki ilişki bulunmayan üçüncü kişi durumunda kişilerin sorumluluğu ise haksız fiil sorumluluğudur. [347]

TTK m. 549 hükmünde belirtilen belge ve beyanların doğru olmamasından dolayı açılacak hukukî sorumluluk davasında aktif dava ehliyeti somut olayın özelliklerine göre bundan zarar gören pay sahipleri, bu eylemler nedeniyle pay sahipliğini kaybedenler, menkul değerleri alanlar, bu menkul değerlerin sonraki müktesipleri, anonim ortaklığın iflası halinde, ortaklık alacaklıları olabilir[348]. Pay sahipleri ve alacaklılar ayrıca gerekli şartların bulunması halinde TTK m. 553/1 hükmüne dayanarak zararların tazminini de isteyebilirler[349].

TTK m. 549 kapsamında açılacak hukuki sorumluluk davasında belgeleri düzenleyenler ile bu maddede yer alan eylemlere katılanlar pasif dava ehliyetine sahiptir[350]. Davalı bu hükümde sınırlı olacak şekilde belirlenmemiştir[351]. Kanuna aykırı, doğru olmayan, gerçeği olduğu gibi göstermeyen belgelerin düzenlenmesi veya beyanlarda bulunulması veya bazı bilgilerin gizlenmesi ve zararın da bu nedenle doğmuş olması ve ayrıca zararla belge ve beyanların doğru olmaması arasında mantıklı bir illiyet bağının olması halinde bu eylemleri gerçekleştiren ve eylemlerin gerçekleşmesine katılanların sorumluluğuna gidilebilecektir[352].

---

[346] **Üçışık / Çelik,** s. 527
[347] **Tekinalp** (2013), s. 367.
[348] **Gerekçe** TTK m. 549
[349] **Üçışık / Çelik**, s. 528.
[350] **Gerekçe** TTK m. 549.
[351] **Üçışık / Çelik**,s. 528.
[352]**Aydın**, **Fazıl** (2012) En Son Değişikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler, Ankara, Yetkin Yayıncılık, s. 359-360.

2.2.2.2. Sermaye Hakkında Yanlış Beyanlar ve Ödeme Yetersizliğinin Bilinmesinden Doğan Sorumluluk (m. 550)

Anonim şirketlerde şirketin en önemli unsuru sermayedir. Anonim şirketlerde kurucular tarafından esas sözleşmede sermayenin kayıtsız ve şartsız taahhüt edilmesi ve şirketin kuruluşundan önce en az yüzde yirmi beşinin ödenmesi gerekmektedir[353].

TTK m. 550/1 ile *"Sermaye tamamen taahhüt olunmamış ya da karşılığı esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları şartıyla, şirket yetkilileri bu payları üstlenmiş kabul edilirler ve payların karşılıkları ile zararı faiziyle birlikte öderler."* şeklinde hüküm getirilmiştir. Getirilen bu hükümle, sermaye borcu hakkında gerçeğe aykırı olarak taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi beyanlarda bulunanlar, bu payları kendi üzerlerine almak ve karşılıklarını ödemek, ayrıca bundan dolayı meydana gelen zararı da faiziyle ödemekle yükümlü tutulmuşlardır[354].

TTK m. 550/1'in gerekçesinde; bu hükmün sermayenin korunması ilkesinin bir uygulaması ve aynı kapsamdaki TTK m. 549'un da tamamlayıcısı olduğu, şöyle ki TTK m. 549'un taahhütlere ilişkin yönünün TTK m. 550 ile yakından ilgili olduğu, sermaye tamamen taahhüt olunmadığı halde ödenmiş gibi gösterilmişse, buna ilişkin belgeyi düzenleyenler ve onlara katılanların TTK m. 549 hükmüne göre sorumluluklarına gidileceği, TTK m. 550 uyarınca da, kusurları bulunan şirket yetkililerinin taahhüt edilmediği halde ödenmiş gibi gösterilen bu payları üstlenecekleri ve zararın varlığı halinde de bu zararın müteselsilen tazmininden sorumlu olacakları belirtilmiştir. Ayrıca gerekçede, TTK m. 550'de geçen şirket yetkilisinin geniş şekilde anlaşılması gerektiği, kurumların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin şirket yetkilisi kapsamına girebilecekleri ve şartların varlığı halinde bunlara TTK m.557 hükmünde düzenlenen farklılaşmış teselsül hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir[355].

TTK m. 550/2'de "*Sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenler, borcun ödenmemesinden kaynaklanan zarardan sorumlu olacaklardır.*" şeklinde düzenleme getirilmiştir. Bu hükme göre, sermaye taahhüdü konusu gerçektir. Bununla taahhütte bulunan kişilerin ödeme yeterliliğinin olmadığı

[353] **Turgut**, **Duygu**; (2018) 'Kuruluştan Doğan sorumluluk' www.tokkder.org, s.e.t. 29.03.2023.
[354] **Pulaşlı** (2016), s. 673.
[355] **Gerekçe** TTK m. 550/1.

bilinmesine rağmen buna onay verilmektedir. Bu nedenle sermayenin korunması ilkesi kapsamında ortaya çıkan zarar için bu düzenleme ile sorumluluk getirilmiştir[356].

TTK m. 550'ye göre üç durumdan birinin gerçekleşmesi halinde ilgililerin sorumluluğuna gidilecektir. Bunlar; i) anonim şirketin kuruluşunda tamamı taahhüt edilmesi gereken esas sermayenin taahhüt edilmediği halde taahhüt edilmiş gibi gösterilmesi, ii) kanuna ve esas sözleşmeye göre, peşin ödenmesi gereken pay bedellerinin kısmen veya tamamen ödenmediği halde ödenmiş gibi gösterilmesi, iii) ödeme yeterliliğinin bulunmadığı bilindiği halde, bu kişilerin durumu görmezden gelinerek sermaye taahhütlerine onay verilmesi halleridir[357].

TTK m. 550/1 ile kusurlarının bulunması halinde şirket yetkililerinin de payları üstlenmesi ve varsa meydana gelen zararın müteselsilen bunlardan tazmin edilmesi düzenleme altına alınarak sermayede boşluk kalmaması amaçlanmıştır. Kanun ve esas sözleşme gereğince ödenmesi gereken pay karşılıkları içinde bu hüküm uygulanacaktır. Sermayeyi taahhüt etmiş ve ödenmiş gibi gösterenler ile kusurlu olmaları kaydıyla şirket yetkilileri için hükümde müeyyide olarak tazminat yerine müteselsilen karşılığı ödenmek suretiyle payları kendi üzerlerine almaları düzenleme altına alınmıştır[358].

Sermayenin tamamı taahhüt edilmediği halde taahhüt edilmiş gibi gösteren kurucular ile sermaye artırımlarında yönetim kurulu üyelerinin bu eylemleri nedeniyle sorumluluklarının doğması için kusur aranmaz. Yine şirketin kuruluşunda sermaye taahhüdünde bulunanlardan bazılarının taahhüt ettikleri sermaye borcunu ödeme olanağına sahip olmadığını bilen kurucular ile sermaye artırımında yönetim kurulu üyeleri, bu duruma göz yummaları halinde taahhüt edilen sermaye borcunun ödenmesinden sorumlu olacaklardır. Söz konusu eylemleri nedeniyle bir zarar meydana gelmişse bu eylemleri gerçekleştirenler ile (taahhüt edilmemiş veya ödenmemiş sermayeyi taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler) şirket yetkilileri meydana gelen zararı müteselsilen tazmin etmek zorundadır. TTK m. 550/1 hükmüne göre şirket yetkililerinin sorumluluğuna gidilebilmesi

[356] **Pulaşlı** (2016), s. 673.
[357] **Akkale, Rüveyda Gülmisal** (2013) 'Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı TTK'ya Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:17, S:. 1-2, s. 21-44, s. 25.
[358] **Gerekçe** TTK m. 550.

için kusurlu olmaları gerektiği halde, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu için kusur şartı aranmamıştır[359].

TTK m. 550'de sorumlular arasında sayılan şirket yetkilileri ifadesi geniş yorumlanmalıdır[360]. Şöyle ki kendisine yönetim yetkisi devri yapılmamış olan, şirket hesaplarını tutan ve bu hesaplara müdahale edebilen bir muhasebe çalışanının, pay sahibi ile anlaşmak suretiyle taahhüt edilen sermaye ödenmediği halde gerçeğe aykırı kayıt yaparak ödenmiş gibi göstermesi halinde bu madde kapsamında sorumluluğu gündeme gelebilecektir[361].

TTK m.550 hükmü kapsamında sorumluluk davasını, doğrudan zarar gören anonim şirket, dolaylı olarak zarar gören pay sahipleri ve şirketin iflası halinde alacaklılar açabilir. Pay sahipleri ve alacaklılar görmüş oldukları doğrudan zararlarının tazminini TTK m. 553/1 hükmü kapsamında talep edebilirler[362]. Sorumluluk davası, şirket sermayesi tamamen taahhüt edilmediği halde taahhüt edilmiş gibi gösteren veya kanunen ya da esas sözleşmeye göre ödenmesi gereken sermaye ödenmediği halde ödenmiş gibi gösteren kurucular ve yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılabilir. Sermaye artırımında ise yönetim kurulu üyeleri ve kusurları bulunan şirket yetkilileri aleyhine açılabilir[363].

2.2.2.3. Değer Biçilmesinde Yolsuzluktan Doğan Sorumluluk (m. 551)

Pay sahipleri tarafından taahhüt edilen ayni sermayenin çoğu zaman nakdi olarak karşılığı bilinemediğinden, ayni sermayenin nakdi karşılığının tespiti için değer biçilmesi gerekmektedir.

Anonim şirketler, şirket borçlarından malvarlığı ile sorumlu olduklarından, sermayenin korunması ilkesinin bir sonucu olarak, sermaye olarak konulan malvarlığına uygun bir değer tespitinin yapılmasına ilişkin TTK m. 343 ve 551 düzenlemeleri getirilmiştir.[364]. Sermaye olarak konulan ayni sermayeye değer biçilmesi anonim şirketin kuruluşunda veya sermaye artırımında gündeme gelecek ve bu aşamalarda bu işlem gerçekleştirilecektir. Şirkete ayni sermaye olarak üzerinde haciz veya tedbir bulunmayan

[359] **Üçışık / Çelik** s. 528.
[360] **Gerekçe** TTK m. 550.
[361] **Üçışık / Çelik** s. 530.
[362] **Üçışık / Çelik** s. 529.
[363] **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 590.
[364] **Pulaşlı, Hasan** (2014) Şirketler Hukuku Şerhi, C:2, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, s. 2029.

nakden devredilebilen malvarlıkları veya sınırlı ayni haklar getirilebilir. Söz konusu ayni hakların değerlemesi ile ilgili olarak getirilen TTK m. 343 düzenlemesine göre, şirkete konulan ayni sermaye veya kuruluş sırasında devralınan ayınlara, "*şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişiler tarafından değer biçilecektir. Bilirkişiler tarafından düzenlenen değerleme raporunda uygulanan değerleme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu ayni olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin icaplarına göre"* açıklanacaktır. Yine TTK m. 343 hükmüne göre, "*değerleme raporuna kurucular ve menfaat sahipleri tarafından itiraz edilebilir. Mahkeme tarafından onaylanan bilirkişi kararı kesindir*"[365].

TTK m. 551'de, *"şirket pay sahiplerince konulan aynî sermaye veya devralınacak işletme ile diğer ayınlara benzerlerine oranla yüksek değer biçenlerin, işletme ve aynın niteliğini olduğundan farklı gösterenlerin veya başka bir şekilde yolsuzluk yapanların, bu eylemlerinden kaynaklanan zararlardan sorumlu olacakları"* düzenlenmiştir.

TTK m. 551'in gerekçesinde, bu hükme göre sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğu, hükümde geçen "*emsaline nazaran yüksek*" ibaresinin önemli olduğu, madde düzenlenirken özellikle; "*emsaline nazaran yüksek*" olması ifadesinin yorumlamada güçlük doğuracağı düşüncesiyle "*açık*", "*aşırı*" veya "*önemli derecede yükseklik*" gibi ifadelere bilinçli olarak yer verilmediği belirtilmiştir[366]. Buna göre, konulan ayni sermayeye değer biçilmesinde, biçilen değerin emsallerine göre yüksek olması ve değer biçilmesinde kusurlu olunması halinde değer biçenler ortaya çıkan zarardan sorumlu olacaklardır. Biçilen değerdeki emsallerine göre fazlalığın az ya da çok olması önem arz etmemektedir.

TTK m. 551 hükmünün uygulanabilmesi için hile yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Ayni sermayenin emsaline göre yüksek fiyatlı gösterilmesi, sermaye olarak gösterilen işletme veya aynın niteliğinin arsa iken bina olarak, meskenin turistik tesis

[365] **Özdamar, Mehmet** (2015) '6102 Sayılı TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Konulmasına İlişkin Çeşitli Sorunlar', Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C: 1, S: 1, s. 143-156, s. 149.
[366] **Gerekçe** TTK m. 551.

gibi gösterilmesi gibi veya imar durumun olduğundan daha iyi gösterilmesi hallerinde TTK m.551 kapsamında yolsuzluk gerçekleşmiş kabul edilir[367].

TTK m. 551 ile getirilen sorumlulukta anonim şirket, pay sahipleri ve alacaklılar aktif dava ehliyetine sahiptirler. Davalılar ise somut olaya göre değişir[368]. Ayni sermayeye değer biçilmesinde değerlendirmeyi gerçekleştirenler, bunları yönlendiren veya etkileyenler, kuruluş sırasında bu eylemle ilgili etkisi olan kurucular, sermaye artırımı sırasında yönetim kurulu üyeleri, bilirkişiler ve diğer ilgililer davalı olabilirler[369].

TTK m. 551 kapsamında ilgililerin sorumluluğuna gidilebilmesi için hukuka aykırı eylem, kusur, zarar ve illiyet bağı gibi genel sorumluluk şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Değer biçme yolsuzluğunda tazmin edilmesi gereken zarar, gerçeğe uygun değer ile gerçeğe aykırı değer arasındaki malvarlığı farkıdır[370].

2.2.2.4. Halktan Usulsüz Para Toplamaktan Doğan Sorumluluk (m. 552)

Anonim şirket yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerinin halktan para toplanmasından kaynaklanan sorumlulukları TTK m. 552'de düzenlenmiştir. Bu düzenlemenin mülga TTK'da karşılığı yoktur. TTK m.552 yeni bir düzenlemedir.

13.01.2011 tarihinde kanun koyucu tarafından kabul edilen TTK m. 552, "*Şirket kurmak veya sermaye artırmak amacıyla halktan para toplanabilmesi için Sermaye Piyasası Kurulundan izin alınacağı,*

SPK'nın, izinsiz para toplanmasının durdurulmasını, toplanan paraların koruma altına alınmasını ve gerekli diğer önlemlerin uygulanmasını Ankara Asliye Ticaret mahkemesinden isteyebileceği, bu hükme aykırı olarak para toplayan şirket yönetim kurulu üyelerinin veya girişimcilerin toplanan paraları SPK tarafından belirlenen mevduat hesabına yatırılmasından müteselsilen sorumlu oldukları,

Sermaye Piyasasından izin alınarak para toplanması halinde ise toplanan paraların izinde öngörülen amaca uygun olarak kullanılmadığı takdirde yukarıda belirtilen yaptırımların uygulanacağı" hükümlerini içermekte iken, 6335 sayılı Kanun m. 27 ile TTK

[367] **Gerekçe** TTK m. 551.
[368] **Üçışık / Çelik**, s. 531.
[369] **Tekinalp** (2013), s. 375.
[370] **Tekinalp** (2013), s. 375.

m. 552 *"Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla şirket kurmak ve sermaye artırmak amacıyla her türlü yoldan çağrıda bulunularak halktan para toplanması yasaktır."* şeklinde değiştirilmiştir. Bu düzenleme ile halktan para toplanmasının şekil, şart ve sonuçlarının düzenlemesinin Sermaye Piyasası Kanununa bırakıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu düzenlemenin Sermaye Piyasası Kanunu hükümleriyle uyumlu olmaması ve mali piyasalara özgü bu sorunun temel yasa olan TTK'da yer alması doktrinde eleştiri konusu olmuştur[371].

6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce TTK m. 552'de yer alan düzenleme anonim şirketlere özgü iken, değişiklikten sonra, TTK m. 552'de kullanılan "*bir şirket*" ibaresi nedeniyle, bu madde hükmünün anonim şirketler dışındaki diğer şirketleri de kapsadığı anlaşılmaktadır.

Maddenin gerekçesinde, hükmün kenar başlığındaki "halk" sözcüğünün geniş anlamda kullanıldığı, para toplamak amacıyla çok sayıda kişiye başvurulması veya el ilânı vb. araçlar dağıtılması, ilân verilmesi, belirsiz veya belirli kişilerin bir yere çağrılarak başvuruda bulunmalarının istenilmesini ifade ettiği, TTK m. 552 hükmünün amacının, Sermaye Piyasası Kurulundan izin alınmadan özellikle yurt dışında bir anonim şirket kurma veya sermaye artırımına gitmek amacıyla para toplanmasına engel olmak ve bu yollarla sermaye piyasası ile ilgili yeterli bilgisi olmayan halkın aldatılmasına engel olmak olduğu, madde metninde yer alan halktan para toplanmasına ilişkin sebeplerin sınırlı sayıda olmadığı, şirket kurma ve sermaye artırımı en çok görülen para toplama sebebi olduğu için madde metninde yer aldığı, hükmün uygulanması için kusura gerek olmadığı belirtilmiştir[372]. Bu durumda halktan para toplanması eylemi iyiniyetli olarak yapılmış olsa dahi bu hükme aykırılık teşkil edecektir.

Anonim şirketin kurulması veya sermaye artırılması amacıyla halktan para toplanması halinde açılacak sorumluluk davasında para ödeyen ve bu nedenle zarara uğrayan kişiler davacı olabilecektir. Şirket kurulması için para toplanması halinde kurucular, sermaye artırımında ise yönetim kurulu üyeleri sorumluluk davasının davalı tarafında yer

[371] **Moroğlu**, **Erdoğan** (2006) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler', TBB Yayınları, S:112 Ankara, s. 8-9.
[372] **Gerekçe** TTK m. 552.

alacaklardır. Yönetim kurulu üyeleri veya kurucular söz konusu eylemleri nedeniyle meydana gelen zarardan TTK m.557 kapsamında müteselsilen sorumlu olacaklardır[373].

Diğer taraftan, TTK m. 562/11 ile TTK m. 552'ye aykırı olarak halktan para toplayanlar için ayrıca hapis cezası öngörülmüştür. Buna göre*, "Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para"* toplayanlar için altı aydan iki yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür. Ayrıca Sermaye Piyasası Kanununda da halktan izinsiz para toplayanlar için cezai müeyyide getirilmiştir (SerPK. m .109/1)[374].

Halktan izinsiz para toplanmasını engellemek amacıyla Sermaye Piyasası Kurulu'na alınacak tedbirlerle ilgili bazı yetkiler verilmiştir (SerPK. m. 99). Kurul, somut olayın özelliklerine uygun olarak, para toplanmasının durdurulması, toplanmış paraya el konulması veya para toplayanların veya ilgili şirketin Türkiye'deki malvarlığına tedbir konulması şeklinde de tedbirler alabilir[375].

2.3. Zarar

Zarar, şahsın isteği ve iradesi dışında malvarlığında meydana gelen azalma olarak tanımlanabilir[376]. Zarara uğrayanın zarara neden olan olay gerçekleşmeden önceki malvarlığındaki durum ile olay gerçekleştikten sonraki malvarlığındaki durum arasındaki fark *zarar* olarak nitelendirilir[377]. Bu fark malvarlığında meydana gelen somut bir eksilme şeklinde görülebileceği gibi, ileride gerçekleşebilecek bir artışa engel olunması şeklinde de görülebilir. Burada önemli olan husus zararın zarara uğrayanın iradesinden bağımsız bir şekilde gerçekleşmesidir[378]. Sorumluluk hukukunda zarar, sorumluluk davalarının temel şartıdır. Zararın olmaması halinde sorumluluk söz konusu olmayacaktır[379]. Yargıtay da bir kararında bir kimsenin hukuka aykırı davranışı nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için bu davranışı ile başkasına zarar vermesinin gerektiğine, zarar meydana gelmemiş ise

[373] **Balaban, Mahmut Furkan** (2019) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası', Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, s. 82.
[374] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 393.
[375] **Üçışık / Çelik**, s. 532.
[376] **Kılıçoğlu, Mustafa**, (2002) Sorumluluk Hukuku, C: I. Turhan Kitabevi. Ankara s.23.
[377] **Eren,** s. 477.
[378] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 293, 294.
[379] **Eren,** s. 472.

sorumluluğun söz konusu olamayacağına, kanuna ve esas sözleşmeye aykırı eylemi ile şirkete, ortaklara ve alacaklılara verdiği zarar nedeniyle yönetim kurulunun kendisine bir çıkar sağlayıp sağlamamasının bir önemi olmadığına, ortada bir zarar yoksa yönetim kurulu üyesi hukuka aykırı davranmış olsa dahi, aleyhine sorumluluk davası açılmayacağına hükmetmiştir[380].

Zarar kavramı ile ilgili olarak malvarlığı ve şahıs varlığı zararı olarak yapılan ayrımın yanında, maddi ve manevi zarar olarak da ayrım yapılmaktadır. Malvarlığı ve şahıs varlığında meydana gelen zararlar maddi nitelikte olabildiği gibi manevi nitelikte de olabilir. Malvarlığında meydana gelen zararlar somut bir nitelik taşıdığından zararın miktarı somut olarak tespit edilebilir. Ancak şahıs varlığında gerçekleşen manevi zararlar soyut nitelikte olup zararın miktarının somut olarak tespiti imkânı bulunmamaktadır[381].

---

[380] **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019 : *"…Her ne sebepten kaynaklanırsa kaynaklansın, sorumluluk davalarının vazgeçilmez koşulu ortada bir "zararın" olmasıdır. Başka bir deyişle bir kimsenin hukuka aykırı davranışı nedeniyle sorumlu tutulabilmesi için bu davranışının başkasına zarar vermesi gerekmektedir; zarar meydana gelmemiş ise sorumluluk söz konusu olamaz. Yönetim kurulu üyesinin şirkete, ortaklara ve alacaklılara verdiği zarar, kanuna veya esas sözleşmeye aykırı bir davranışın sonucu olabilir. Bu bağlamda, zarar veren yöneticinin kendisine bir çıkar sağlayıp sağlamaması veya çıkar sağlamak istemesinin bir önemi yoktur. Ortada bir zarar yoksa yönetim kurulu Üyesi hukuka aykırı davranmış olsa dahi, aleyhine sorumluluk davası açılması söz konusu olamaz Somut olayda davalı yönetim kurulu üyelerine isnat edilen eylemlerden birisi davacı şirketin ortaklarınca ödenen esas sermaye payının, ödeme gücü olmayan Uzan Grubu şirketlerinin hisseleri devralınarak o şirketlere aktarılmasından oluşmaktadır. Davalı denetim kurulu üyelerine isnat edilen eylem ise yönetim kurulunun anılan işlemleri yapması karşısında kanun ve esas sözleşme ile kendilerine yüklenilen görevleri ihmal ettikleri iddiasın a dayanmaktadır. Davacı şirket ortaklarınca ödenen sermayenin, davacı şirketin ticari amaçları doğrultusunda, kendi ticari faaliyetleri için kullanılması gerekirken, ticari teamüllere aykırı bir şekilde ve basiretsiz davranmak suretiyle, başka bir şirkete aktarılması, şirket açısından başlı başına bir zarardır. Hemen belirtilmesi gerekir ki; bir şirketin fiilen herhangi bir faaliyet göstermemesine rağmen menkul kıymet yatırımında bulunması mümkündür. Ancak burada değerlendirilmesi gereken husus davacı şirketin zararda olduğu bir dönemde ödeme gücü olmayan aynı grup içerisindeki şirketlerin hisselerinin devralınarak şirketin borca batık hâle getirilmesidir. Davalı yönetim kurulu üyelerinin aynı zamanda bazı Uzan Grubu şirketlerinin de yöneticisi oldukları, hissesi devralınan şirketlerin finansal durumlarının kötü olduğunu bilebilecek durumda oldukları dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Bu itibarla davalı yönetim kurulu üyelerinin hisselerini devraldıkları Uzan Grubu şirketlerinin finansal durumlarının kötü olduğunu bilmeleri gerektiğinin anlaşılması karşısında, davalı yönetim kurulu üyelerinin yukarıda bahsedildiği üzere özen yükümlülüğüne aykırı davrandıklarının ve davalıların eylemiyle şirketin esas sermayesinin hisseleri alınan şirketlere aktarıldığının kabulü gerekmektedir. Dosya kapsamında bulunan bilirkişi raporu mali incelemeler bölümünde, şirketin faaliyetinin bulunmamasına karşılık iştirak yatırımlarında bulunularak ödemeler yapıldığı ve şirketin borç altına sokulduğu tespit edilmiştir. Bu durum karşısında davacı tarafından zararın varlığının ispat edildiği ve zararın anılan işlemlerin yapıldığı anda gerçekleşmiş olduğu kabul edilmelidir..."* (https://karararama.yargitay.gov.tr , s.e.t. 07.04.2023).

[381] **Kılıçoğlu** (2018), s. 397-399; **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019: "*…Zarar, kişinin iradesi dışında malvarlığında meydana gelen azalma olarak nitelendirilebilir. Zarar kavramı öğreti ve uygulamada dar ve geniş olmak üzere iki anlamda kullanılmaktadır. Dar anlamda zarar, sadece maddi zararı kapsarken; geniş anlamda zarar ise, maddi zararın yanında manevi zararı da kapsamaktadır…"* (https://karararama.yargitay.gov.tr , s.e.t. 07.04.2023) bkz. dn.451.

Anonim şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların zararı, malvarlığında gerçekleşen bir azalma şeklinde pozitif bir zarar olabileceği gibi, hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine göre malvarlığında oluşabilecek artışa engel olunması suretiyle kârdan yoksunluk şeklinde de olabilir. Yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davalarında meydana gelen pozitif zarar talep edilebileceği gibi yoksun kalınan kâr da talep edilebilir[382].Yargıtay da her iki maddi zarar türünün de talep edilebileceğine hükmetmiştir[383].

Anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için yönetim kurulu üyesinin kanun ve esas sözleşmeye aykırı eyleminden kaynaklanan bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir (TTK m. 553)[384].

TTK m. 553'e uyarınca, yönetim kurulu üyeleri, kanuna ve esas sözleşmeye aykırı eylemleri sonucunda şirkete pay sahiplerine veya alacaklılara vermiş olduğu zararlardan sorumludurlar. Yönetim kurulu üyesinin bu kapsamda vermiş olduğu zarardan sorumlu tutulabilmesi için kendisine bir çıkar sağlaması şart değildir. Şirketin, pay sahiplerinin veya alacaklıların kanun veya esas sözleşmeye aykırı eylemlerden zarar görmeleri yeterlidir. Diğer taraftan, yönetim kurulu üyesinin eyleminden dolayı zarar meydana gelmemişse, sırf hukuka aykırı eyleminden dolayı sorumluluğu söz konusu olmayacaktır[385]. Nitekim Yargıtay, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile ilgili yapılan bir yargılamada verdiği kararda, pişmanlık zammı ödemeyerek şirketi zarara uğrattıkları iddiası ile yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davasında, yönetim kurulu üyelerinin bu parayı şirketin daha acil ve zorunlu işlerinde kullandıklarını, bununla şirkete yarar sağladıklarını kanıtladıkları takdirde şirket zararından söz edilemeyeceğine hükmetmiştir[386].

---

[382] **Akdağ Güney** (2016), s. 302.

[383] **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019: *"... Maddi zarar, zarar görenin zarar verici olaydan sonra malvarlığının gösterdiği durum ile bu olay meydana gelmeseydi göstereceği durum arasındaki fark olarak nitelendirilebilir. Şirketin, ortakların ve alacaklıların zararı, malvarlığının mevcut durumunda fiili bir azalma olarak ortaya çıkabileceği gibi, olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre malvarlığında meydana gelebilecek artışın zarar verici davranış nedeniyle kısmen veya tamamen önlenmesi suretiyle kârdan yoksunluk şeklinde de ortaya çıkabilir. Yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davalarında her iki maddi zarar türü de talep edilebilir…"* (https://karararama.yargitay.gov.tr , s.e.t. 07.04.2023) bkz. dn. 451.

[384] **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019 bkz., dn. 451.

[385] **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019: "… Ortada bir zarar yoksa yönetim kurulu üyesi hukuka aykırı davranmış olsa dahi, aleyhine sorumluluk davası açılması söz konusu olamaz.." bkz., dn. 451.

[386] **Yargıtay 11.HD,** E: 4393, K: 6959, T: 07.05.2007 (**Çamoğlu 2010**, s. 147).

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için zararın ispatlanması gerekmektedir. Zarar veren tarafından ödenecek tazminat miktarı meydana gelen zararla sınırlı olup, zararın azami miktarından fazla olamaz[387]. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk davalarında, zararın miktarının eksiksiz olarak belirlenmesi zordur. Anonim şirketlerde pay sahipleri ve alacaklıların kontrol ve bilgi edinme imkanları sınırlı olduğundan, bunların açmış oldukları davalarda zararın varlığının ve miktarını ispatlamaları kolay değildir. Zararın varlığı ve miktarının tespit edilemediği bu gibi durumlarda, hakimden mevcut durum ve şartlara göre zararın miktarının belirlenmesi talep edilebilir[388].

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri, pay sahiplerine ve alacaklılara doğrudan doğruya verdikleri zararlardan sorumlu oldukları gibi dolayısıyla verdikleri zararlardan da sorumludur[389]. Doğrudan ve dolayısıyla zarar ayrımı yalnızca pay sahipleri ve alacaklılar açısından söz konusudur.

2.3.1. Doğrudan Zarar

Doğrudan zarar, yönetim kurulu üyelerinin hukuka aykırı eylem ve kararları nedeniyle, şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların mal varlıklarında meydana gelen azalma olarak tanımlanabilir[390]. TTK m. 553/1'deki *"Yönetim kurulu üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur."* şeklindeki düzenlemede geçen "*verdikleri zarar*" ibaresi ile doğrudan zarar kastedilmiştir[391].

Doğrudan zarar daha çok şirketin mal varlığında gerçekleşir[392]. Şirketin uğradığı zarar pay sahiplerine veya alacaklılara dolaylı zarar olarak yansır. TTK m. 555/1 hükmü uyarınca; *"şirketin uğradığı zararın tazminini, anonim şirket ve her bir pay sahibi isteyebilir. Pay sahipleri tazminatın ancak anonim şirkete ödenmesini isteyebilirler".* Buna göre "*şirketin zararı*" doğrudan zarar, pay sahipleri bakımından ise bu zarar dolaylı zarar olarak nitelendirilmektedir.

---

[387] **Eren,** s. 724.
[388] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 302.
[389] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** s. 391.
[390] **Tekinalp (2103)**, s. 389.
[391] **Tekinalp (2103)**, s. 389.
[392] **Akdağ, Güney** (2016)**,** s. 295.

Pay sahipleri veya alacaklıların uğradıkları doğrudan zarar, şirketin zararından tamamıyla bağımsız bir şekilde gerçekleşir[393]. Doğrudan zarar, pay sahiplerinin veya alacaklıların yönetim kurulu üyelerinin eylemleri sonucunda, pay sahipliği ve alacaklı sıfatı ile şirketin zararından bağımsız olarak uğradıkları zararlardır.

Alacaklı ve pay sahipleri, yönetim kurulu üyelerinin eylem ve kararları nedeniyle doğrudan zarara uğramaları halinde, genel hukuk prensipleri gereği, sorumluluğun sonucu olarak, zararın tazminini talep edebilir. Pay sahipleri ve alacaklılar doğrudan uğradıkları zarar için açmış oldukları davalarda tazminatın kendilerine ödenmesini talep edebilir[394]**.** Bu durumda zarar, pay sahibi ve alacaklıların malvarlığı üzerinde doğduğundan ve anonim şirketin malvarlığını ilgilendirmediğinden, davacı pay sahipleri veya alacaklılar lehine tazminata hükmedilir[395]. Nitekim Yargıtay; 6762 sayılı TTK döneminde, *"ortaklar ve alacaklılar, yönetim kurulu üyelerinin kusurlu yönetimi nedeniyle doğrudan doğruya zarara uğramaları durumunda, yönetim kurulu üyeleri aleyhine, hükmedilecek tazminatın doğrudan kendilerine verilmesi şartıyla sorumluluk davası açabileceklerine"* hükmetmiştir[396].

Şirketin zarar görmesi veya görmemesi pay sahipleri veya alacaklılar yönünden doğrudan zarar kavramının açıklanmasında önem taşımaz. Eylemin şirkete verdiği doğrudan zarar giderildiğinde pay sahiplerinin ve alacaklıların zararı da ortadan kalkıyorsa, burada pay sahipleri ve alacaklılar açısından bir dolaylı zarar vardır. Aksi halde pay sahipleri veya alacaklılar açısından doğrudan zarar söz konusudur. Doğrudan veya dolaylı zarar kavramlarının ayırımında bu formül uygulanabilir [397]. Burada pay sahiplerinin veya alacaklıların gördükleri zararın ortak ya da alacaklı olmalarının bir sonucu ve bu sıfatlarından kaynaklanması gerekir.

Pay sahiplerinin doğrudan zarar görmelerine örnek olarak; pay sahiplerinin bilançodaki bilgilere güvenerek hisse satın almaları veya sahibi oldukları hisseleri elden çıkarmaları, yine pay sahiplerinin bilânçodaki yer alan yanlış bilgiler veya genel kuruldaki

[393] **Tekinalp (2103)**, s. 389.
[394] **Akdağ, Güney** (2016)**,** s. 296.
[395] **Helvacı Mehmet**, (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2.Bası, , İstanbul, Beta Yayınları, s. 151- 152.
[396] **Yargıtay 11. HD**. E: 2001/9498 K: 2002/2079, T: 11.03.2002 (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t.07.04.2023),
[397] **Çamoğlu** (2010), s. 159.

verilen yanıltıcı bilgi ve beyanlarla yanıltılarak yüksek bedelle yeni hisse almaya yönlendirilmeleri, bir pay sahibinin genel kurula katılmasının haksız olarak engellenmesi, pay sahibinin hissesinin haksız bir şekilde iptal edilmesi, ayni sermaye taahhüdünde bulunan pay sahibinin taşınmazına değer biçilmesinde usulsüzlük yapılması sonucunda pay sahiplerinin uğradığı bireysel zararlar gösterilebilir[398].

Alacaklıların doğrudan doğruya zararlarına örnek olarak; şirket bilançosunun doğruluğuna güvenerek veya yönetim kurulunca şirketin mali durumu hakkında verilen yanıltıcı bilgilere inanarak şirkete borç vermeleri durumu gösterilebilir[399].

Yargıtay da kararlarında, yönetim kurulunca bilinçli olarak alacaklıları zarara uğratmak amacı ile şirket malvarlığının gerçeğe uygun olmayan yapay işlemlerle azaltılması durumunda, alacaklıların doğrudan zarara uğradıkları sonucuna varmış ve alacaklıların hükmolunacak tazminatın kendilerine verilmesi için yönetim kurulu üyeleri aleyhine dava açabileceklerine hükmetmiştir[400].

2.3.2. Dolaylı Zarar

Dolaylı zarar, yönetim kurulu üyelerinin kanun ve esas sözleşmeye aykırı karar ve eylemleri ile şirketin malvarlığında neden oldukları zararın pay sahipleri ve alacaklılara

---

[398] **Arı, Zekeriyya** (2010) 'Alacaklı veya Ortakların Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Doğrudan Zararlar Nedeniyle Açılabilecekleri Davalarda Zamanaşımı, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:14, S: 1-2, s.176; **Üçışık / Çelik**, s. 553.

[399] **Arı,** s. 176.

[400] **Yargıtay 11. HD** E: 2004/14844, K: 2006/1396, T:14.02.2006: *"…Ortaklar ve şirket alacaklıları doğrudan, doğruya zarara uğramaları durumunda, yönetim kurulu üyeleri aleyhine, hükmedilecek tazminatın doğrudan kendilerine verilmesi şartıyla sorumluluk davası açabilirler. Davacı şirket vekili, davalıların alacaklıdan mal kaçırmak amacıyla hareket ettiğini ileri sürerek bu iddiasını ispat yönünde kanıtlarını dosyaya ibraz etmiştir. Davalılar tarafından davacı alacaklıdan mal kaçırmak iddiasıyla ödeme yapıldığı ileri sürülen V. S. isimli şahsın kim olduğu, adresi, ne işle uğraştığı davalılar tarafından ortaya konulmadığı gibi, bu şahıs ile yapılan protokolde tanınan süre dolduğu halde, adı geçene yapılan ödemenin tahsili amacıyla hiçbir girişimde de bulunulmadığı anlaşılmıştır. Bu durumda mahkemece, tüm bu olgularla birlikte davalılardan E. Ö. aleyhine açıldığı belirtilen ceza davasının akıbeti de araştırıldıktan sonra, tüm delillerin değerlendirilmesi suretiyle hasıl olacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, noksan inceleme ve yeteriz gerekçeyle yazılı şekilde hüküm tesisi yanlış olmuş ve kararın açıklanan nedenle davacı yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir…*" (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t. 08.04.2023); benzer kararlar için bkz. **Yargıtay 11. HD,** E: 2001/10145, K: 2002/1999, T: 7.3.2002, **Yargıtay 11, HD,** E: 1993/4314, K: 1994/4368, 17.5.1994, (**Bozkurt, Tamer** (2009) "Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu: Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:67, S: 83, s.155-189, s. 188).

yansıması olarak tanımlanabilir[401]. Burada şirketin doğrudan zararı pay sahipleri ve alacaklıları dolaylı olarak olumsuz yönde etkilemektedir[402]. Kural olarak ancak doğrudan zarara uğrayan kişiler tazminat talep edebilir. Genel sorumluluk hükümleri uyarınca yansıma yoluyla meydana gelen zararlardan sorumluluğun söz konusu olmayacağı kabul edilmekte olup, yasal bir düzenleme olmadığı takdirde genel hükümlere göre üçüncü kişilerin zarar verenden tazminat talep etme hakları bulunmamaktadır. Anonim şirket pay sahiplerinin dolayısıyla zararları için TTK m. 555'te, alacaklıların dolayısıyla zararları için TTK m. 556'da getirilen düzenlemeler ile dava hakkı tanınmıştır.

2.3.2.1. Pay Sahiplerinin Dolayısıyla Zararları

Yöneticilerin eylemleri ile şirketin zarara uğraması ve meydana gelen bu zarar nedeniyle pay sahiplerinin malvarlığında bir azalmaya neden olunması halinde pay sahiplerimin dolayısıyla zararından söz edilir[403]. Şirket malvarlığını olumsuz etkileyen eylemler, payları oranında pay sahiplerini de olumsuz etkiler. Pay sahiplerinin dolayısıyla zararının ön şartı şirketin zarara uğramasıdır. Şirketin zararının giderilmesi pay sahiplerinin de zararının telafi edilmesi anlamına gelir[404].

Yöneticilerin yetkilerini kötüye kullanmaları, gerçek olmayan kar payı dağıtımı, gereksiz yatırımlar yapılarak şirketin zarara uğratılması gibi eylemleri nedeniyle şirketin malvarlığında meydana gelen zararlardan pay sahiplerinin paylarının değeri de olumsuz etkilenecektir. Anonim şirketin uğramış olduğu doğrudan zarar pay sahipleri bakımından genellikle dolayısıyla zarar olarak görülür[405]. Şirket zararı nedeniyle pay sahiplerinin paylarının değerindeki azalma, pay sahiplerinin dolayısıyla zararlarını dava etmesinin temel nedenini teşkil eder[406].

Şirkette meydana gelen doğrudan zarardan pay sahipleri de dolayısıyla zarara uğradıklarından şirketin dava açmaması durumunda pay sahiplerinin uğramış oldukları zararın tazmin edilememesi ihtimali gündeme gelmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin

---

[401] **Can, Çelebi Mehmet;** (2017)'Pay Sahiplerinin veya Alacaklıların Doğrudan Zararlarının Tazmini Amacıyla İkame Edilen Sorumluluk Davalarında TTK M. 1534'ün Etkisi', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C:21, S: 4, s. 11.
[402] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 298.
[403] **Üçışık / Çelik**, s. 554.
[404] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** s. 398.
[405] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** s. 397.
[406] **Üçışık / Çelik**, s. 554.

eylemleri nedeniyle meydana gelen şirket zararları ile ilgili olarak şirketin hakim pay sahipleri veya yönetim kurulu üyelerinin dava açmamayı tercih etmeleri ihtimaline karşı TTK m. 555 düzenlemesi ile pay sahiplerine yönetim kurulu üyeleri aleyhine şirketten bağımsız olarak dava hakkı getirilmiştir[407].

TTK m. 555'te getirilen düzenleme ile yönetim kurulu üyelerinin eylemleri nedeniyle doğrudan zarara uğrayan anonim şirketin yanında, bu zarardan dolaylı olarak etkilendiği kabul edilen anonim şirket pay sahipleri için de *genel hükümlerden ayrı olarak belirli şartlarda istisnai olarak* tazmin isteme hakkı tanınmıştır[408].

Anonim şirketin malvarlığında meydana gelen zararın, pay sahipleri veya alacaklıların malvarlıklarına etkileri somut bir şekilde gerçekleşmemektedir. Bu çerçevede TTK m. 555/1 hükmünde de pay sahiplerinin dolaylı zarar nedeniyle açtıkları davalarda tazminatın şirkete ödenmesini talep edebilecekleri düzenlenmiştir. Buna göre, pay sahipleri tarafından açılacak davanın gerekçesi şirketin zararı nedeniyle kendilerinin uğramış oldukları dolaylı zarar olmakla birlikte, davanın sonucunda şirketin uğramış olduğu zararın tazminine hükmedilir. Bu hükme göre anonim şirketin zararının giderilmesi ile pay sahipleri ve alacaklıların da dolaylı zararının giderileceği, dolayısıyla bunların menfaatine olduğundan hareketle, meydana gelen zarar nedeniyle pay sahipleri veya alacaklılara tanınan dava açma hakkı ile anonim şirketin zararının giderilmesi amaçlanmıştır[409]. Yargıtay, davacı pay sahibi tarafından dolayısıyla zararlar nedeniyle açılan sorumluluk davasında tazminatın pay sahibinin kendisine verilmesinin talep edilmesini davanın reddini gerektiren bir neden olarak görmemiş, bu durumda açılan davanın mülga TTK m. 340 ve m. 309 hükümleri uyarınca açıldığı kabul edilerek, tazminatın şirkete verilmesi yönünde karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir[410].

Dolaylı zararı dava etme hakkı bulunan pay sahipleri dava masrafları ve vekalet ücreti gibi giderler ve dava takibindeki güçlükler nedeniyle bu hakkı kullanmaktan

---

[407] **Gerekçe,** TTK m. 555/1.
[408] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 298.
[409] **Akdağ Güney** (2016), s. 299.
[410] **Yargıtay 11. HD**., E: 2004/6220, K: 2005/4343 T: 28.04.2005: *"...Davacı yapılan bu işlem nedeniyle şirketin zarara uğradığını ve dolaylı olarak da kendisinin payının düştüğünü iddia ederek iş bu davayı açmıştır. Mahkemece, davacının talep ettiği tazminat tutarının şirkete verilmesini istemediği, bu şekilde bir davanın dinlenemeyeceği gerekçesiyle ret kararı verilmişse de, TTK.nun 340 ncı maddesi yollamasıyla aynı yasanın 309/1 nci maddesi gereğince şirket ortağı sıfatıyla davacının şirket yararına dava açtığı kabul edilip, hükmolunacak tazminatın şirkete verilmesi gerekir…*" (www.sinerjimevzuat.com.tr, s.e.t. 08.04.2023).

kaçınmaktadırlar. TTK m. 555/2'de; *"Pay sahibinin açtığı davayı hukuki ve maddi sebepler haklı gösterdiği takdirde, mahkeme, dava giderleriyle avukatlık ücretini, bu giderler davalıya yükletilemediği hâllerde, davacı pay sahibiyle şirket arasında, hakkaniyete göre paylaştırır."* şeklinde düzenleme getirilerek dolaylı zarar nedeniyle dava açma hakkı olanların teşvik edilmesi amaçlanmıştır[411]. Bu hüküm, uğradığı zarar karşısında hareketsiz kalan şirketin yerine dava açmak isteyen pay sahiplerinin dava giderlerini düşünüp davadan vazgeçmesini önleme düşüncesiyle kabul edilmiştir[412]. Söz konusu düzenlemede yer *alan hakkaniyete göre paylaştırma*, dava sonucunda anonim şirkete ödenen tazminatın miktarı ve pay sahibinin elde edeceği menfaat göz önünde tutularak yapılmalıdır[413].

Pay sahipleri tarafından açılan sorumluluk davası, şirket tarafından açılacak davadan bağımsız bir dava olduğundan, şirket tarafından dava açılmış olması veya şirketin davadan vazgeçmesi bu davayı etkilemez. Ancak, yöneticiler aleyhine anonim şirket tarafından açılmış bulunan bir dava varsa, bu dava sonucunda şirket lehine hükmedilecek tazminat pay sahiplerine de dolaylı olarak yansıyacağından pay sahipleri tarafından ayrıca dava açılmasında hukuki menfaatten söz edilemeyecektir[414].

Öte yandan pay sahipleri tarafından sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurul kararına gerek bulunmadığı gibi genel kurulca dava açılmaması yönünde karar verilmiş olsa dahi pay sahipleri dava açabilir. Ancak genel kurul tarafından yönetim kurulu üyelerinin ibrasına karar verilmesi halinde ibra kararına olumlu oy veren veya bu kararı bilerek pay iktisap eden pay sahipleri TTK m. 558 hükmü uyarınca ibra edilen hususla ilgi olarak yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açamaz[415].

Dolayısıyla zararlar nedeniyle açılacak davada davacılık hakkı pay sahipliği sıfatına sıkı sıkıya bağlı bir haktır[416]. Bu nedenle dava açan pay sahiplerinin zararın meydana geldiği tarihte ve dava aşamasında ve dava süreci boyunca pay sahipliği sıfatını taşıması gerekir. Dava sürecinde pay sahipliğinin kaybedilmesi halinde dava düşer[417].

---

411 **Köroğlu, Anıl** (2021) 'Pay Sahibi Tarafından Açılan Sorumluluk Davasında Yargılama Giderlerinin Pay Sahibi ile Şirket Arasında Paylaştırılması', Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi - S: 17, s. 355-382 s. 357.
412 **Gerekçe** TTK m. 555/2.
413 **Köroğlu,** s. 368.
414 **Bozkurt**, **Tamer**, (2020) Şirketler Hukuku 11. Baskı, Ankara, Legem Yayıncılık, s. 497.
415 **Üçışık / Çelik**, s. 557.
416 **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 397.
417 **Helvacı** (2001), s. 130.

2.3.2.2. Alacaklıların Dolayısıyla Zararları

TTK, dava hakları ile ilgili olarak pay sahipleri ile alacaklılar arasında önemli bir farklılık getirmiştir. TTK m. 556 hükmü ile alacaklıların dolayısıyla zararları nedeniyle dava hakları şirketin iflası ön şartına bağlı kılınmıştır[418].

İflas etmemiş, borçlarını ödeyen bir şirketten alacaklarını tahsil edebilecek olan alacaklıların, dolaylı olarak zarara uğradıklarından söz edilemeyecektir[419]. TTK m. 556 hükmü uyarınca hakkında iflas kararı verilen şirketin zararları için iflas idaresi tarafından dava açılabilir. Ancak iflas idaresi tarafından şirket zararının tazmini için dava açılmaması halinde, alacaklılar şirket zararlarının tazmini için sorumluk davası açabileceklerdir. Aksi durumda alacaklıların sorumluluk davası açmaları mümkün değildir. Yönetim kurulunun hukuka aykırı eylemleri nedeniyle şirket önemli miktarda zarara uğramış olsa dahi, şirketin malvarlığı alacaklıların zararlarını karşılayabiliyorsa pay sahiplerinden farklı olarak, alacaklılar, şirket iflas etmedikçe yönetim kurulu üyeleri aleyhinde sorumluluk davası açamazlar[420].

İflas halinde olsa dahi yönetim kurulu üyelerinin eylemlerinden dolayı doğrudan zarara uğrayan taraf yine şirkettir. Bu bağlamda iflas eden şirkette sorumluluk davası iflas idaresi tarafından açılacaktır. İflas idaresi tarafından dava açılıp açılmayacağı ikinci alacaklılar toplantısında kararlaştırılabilir[421]. Dava açılmasına karar verildiği takdirde, dava iflas idaresi tarafından açılır. Dava sonucunda hükmolunan tazminat şirket iflas masasına ödenir. İkinci alacaklılar toplantısında dava açılmaması yönünde karar verilmesi halinde TTK m 556/2 hükmü uyarınca dava alacaklılar tarafından açılabilir[422].

TTK m. 556/2 hükmüne göre, alacaklılar tarafından açılan dolaylı sorumluluk davasında *"elde edilen hâsıla, önce alacaklıların alacaklarının ödenmesine tahsis olunur, bakiye, sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir; artan iflas masasına verilir."* Dava sonucunda elde edilen hasıladan dava masrafları ödendikten sonra kalan miktar alacaklılara ödenir. Aynı sırada birden çok alacaklı bulunuyorsa ve hasıla alacaklıların zararlarını karşılamaya yetmiyorsa alacakları oranında paylaştırma yapılır. Bu durumda sonraki sıradaki alacaklılara herhangi bir ödeme yapılmaz. Alacaklılara ödeme

[418] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 398.
[419] **Gerekçe** TTK m. 555/1.
[420] **Üçışık / Çelik**, s. 558.
[421] **Tekinalp** (2013), s. 400.
[422] **Üçışık / Çelik**, s. 558.

yapıldıktan sonra dava açan pay sahiplerine sermaye payları oranında ödeme yapılır. Bir kişi hem pay sahibi hem de alacaklı sıfatıyla sorumluluk davası açmışsa TTK m. 556/2 uyarınca öncelikle alacaklı sıfatından faydalanır. Dava açan alacaklı ve pay sahiplerine ödeme yapıldıktan sonra bakiye kalan miktar iflas masasına verilir[423].

2.4. Kusur

Kusur, sorumluluk hukukunun temelini oluşturan zarar ve sorumluluğun bir kişi ve kişilere isnat edilmesini haklı gösteren bir kavramdır[424]. TBK'da kusurun tanımı yapılmamış, bu konu doktrin ve yargıya bırakılmıştır. Doktrinde kusur, hukuka aykırı bir sonucu istemek (kast) veya hukuka aykırı sonucun gerçekleşmesini istememesine rağmen bunu önlemek veya bu davranıştan kaçınmak için gerekli dikkat ve özeni göstermemek olarak tanımlanmıştır[425].

Kusur, kast ve ihmal olarak derece bakımından ikiye ayırılır. Kast, kişinin hukuka aykırı eylemin sonucunu bilerek isteyerek hareket etmesi halinde söz konusu olur[426]. İhmal ise, zarara neden olan sonucu bilme ve isteme durumu bulunmadan, aynı şartlar altında benzer nitelikleri taşıyan kişilerin davranışlarına göre beklenen dikkatin ve özenin gösterilmemesi veya tedbirli davranılamaması sonucu zararın meydana gelmesi halinde söz konusu olur[427]. İhmal de ağır ve hafif ihmal olarak derecelendirilir. Herkesten beklenen dikkat ve özenin gösterilmemesi sonucunda bir zarar meydana gelmesi halinde ağır ihmal, dikkatli ve tedbirli bir kişiden beklenen dikkat ve özenin gösterilmemesi sonucu zarara neden olunması durumunda da hafif ihmalden söz edilir[428]. Kusurun derecesi ne olursa olsun haksız fiile dayalı sorumlulukta zarar verenin sorumluluğu doğacaktır. Ancak kusurun derecesi sorumluğun kapsamı ve tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınacaktır[429].

Kusur hakkında *sübjektif kusur, objektif kusur* olmak üzere iki teori bulunmaktadır. *Sübjektif kusur* teorisinde failin kendisi önemlidir. Failin eğitim düzeyi, bireysel yetenekleri,

---

[423] **Yasaman, Hamdi**, (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilecek Sorumluluk Davaları', Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S: 2, s:97-112. s.109-110.
[424] **Eren,** s. 660.
[425] **Eren**, s.647-649; **Oğuzman /Öz**, s. 54.
[426] **Oğuzman / Öz**, s. 56.
[427] **Tandoğan, Haluk**, (1961)Türk Mesuliyet Hukuku, Ankara, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları, s. 48-49.
[428] **Oğuzman / Öz**, s.58; **Yargıtay HGK**: 2003/11-756, K: 2003/743, T:10.12.2003 *"...Ağır kusur kavramı, bir özel hukuk kavramı olup, kasıt olmamakla beraber kasta yakın bir kusurun mevcudiyetini ifade eder..."* (http://www.e-akademi.org, s.e.t. 27.03.2023).
[429] **Kılıçoğlu, Mithat Ahmet** (2018), Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Turhan Kitabevi. s. 314.

içinde bulunduğu psikolojik şartlar gibi hususlar kusurun derecesini belirlemede göz önünde bulundurulur. Sübjektif kusur teorisinde kusur, davranış hatası ve irade eksikliği olarak görülür[430]. Bu teoride, zarar verici davranış yerine failin iradesi ve zihni durumu ön plandadır. Fail eyleminin sonucu önceden kestirip zarara neden olan davranışından kaçınma şansı varken gerekli iradi çabayı göstermeyerek zarara sebep olmasından dolayı kusurlu kabul edilir.

Objektifleştirilmiş kusur teorisi olarak da adlandırılan *objektif kusur* teorisine göre failin kendisi yerine içinde yaşadığı toplum önemlidir[431]. Failin yaşadığı toplumda orta zekalı, orta seviyeli makul bir kişinin aynı durum karşısında göstereceği davranış esas alınır. Failin eylemi orta zekalı bir kişinin eylemi ile karşılaştırılır ve eylem bu tipe uymaması durumunda kişi kusurlu kabul edilir[432].

TBK m. 65 ila 70'te yer alan "hakkaniyet sorumluluğu", "*özen sorumluluğu*", "*tehlike sorumluluğu*" gibi birkaç husus dışında genel olarak sorumluluklar kusura dayandırılmıştır. TBK m. 112'deki sözleşme sorumluluğu ve 49'daki haksız fiil sorumluluğunda kusur, sorumluluğun temel unsurlarından birisi olarak düzenlenmiştir.

TTK m. 553'e göre yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğması için aranan zorunlu şartlardan biri de kusurdur.

TTK m. 553'te de yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusura dayandırılmıştır[433]. Söz konusu hükümde, *"kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal"* eden yönetim kurulu üyelerinin bu eylemleri nedeniyle meydana gelen zararlardan sorumlu olacakları düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusura dayandırılmıştır. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere, kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak kasıt ve ihmal ayrımı yapılmadan kusur ifadesi kullanılmıştır[434]. TTK m. 553'te geçen "*kusurlarıyla*" ifadesi ile yönetim kurulu üyelerinin kusurlarının

[430] **Ünal, Mehmet** (1978) 'Manevi Tazminat ve Bu Tazminat Çeşidinde Kusurun Rolü', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi AÜHFD, C:35, S:1, s. 418.
[431] **Koçhisarlıoğlu, Cengiz**, (2004) 'Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:53, S: 4, s. 1.
[432] **Eren Fikret**, (2018) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, Ankara s.569- 570.
[433] **Arslanlı** s. 168-170; **İmregün**, (Ortaklıklar) s. 244; **Helvacı, Mehmet**, (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2.Bası, Beta Yayınları, İstanbul. s. 28-29; **Altay**, s. 212, 263; **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 311.
[434] **Gerekçe** TTK m. 553/1.

niteliğine bakılmayacağı kast veya ihmale dayalı kusurlarından sorumlu olacakları anlaşılmaktadır.

TTK m. 369'da *"özen ve bağlılık yükümlülüğü"* kapsamında yönetim kurulu üyeleri için görevlerini "*tedbirli bir yöneticinin özeni ile yerine getirmek"* şartı getirilerek yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundaki kusur objektifleştirilmiştir[435].TTK m. 369/1'de yer alan *tedbirli yönetici* kavramı yönetim kurulu üyelerinin kusurunda bir ölçü işlevine sahip olduğu gibi yönetim kurulu üyelerinden karar ve işlemlerinde gösterecekleri özen ile ilgili beklenen nesnel davranışı gösterir. Söz konusu hükmün gerekçesinde de *"İşin gerektirdiği özen de nesnel olarak belirlenir, yoksa o konuya ilişkin uzman bilgisi aranmaz. "Nesnellik" ile, görevi yerine getirebilmek için yetkin olma, ilgili bilgileri değerlendirebilme, uygulamayı ve gelişmeleri izleyebilme ve denetleyebilmek için gereken yetenek ve öğrenime sahip olma anlaşılır. "Tedbirli yönetici" terimi bir taraftan kusurda ölçü rolü oynar, diğer taraftan da karar ve eylemlerde nesnel davranışı ifade eder, ancak bir yöneticinin nesnel olarak kontrolü dışında kalan ve nesnel beklentilerin ötesindeki tedbiri kapsamaz. Nitekim, 553 üncü maddenin üçüncü fıkrası hükmü söz konusu sınırı çizmekte, 557'nci madde de özenin kişi temelinde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır."* şeklinde belirtilmiştir [436]. Yönetim kurulu üyelerinden beklenen özenin derecesi belirlenirken ilgili kişinin eğitim durumu, yaşı, cinsiyeti gibi hususlar göz önünde bulundurulur. Belirli bir alanda yüksek bilgi ve donanıma sahip olan kişilerin gösterecekleri özenin derecesi de artar. Bu kişiler kusur objektifleştirildiği için göstermeleri gereken özenin daha az olduğunu ileri süremezler[437]. Bununla birlikte yönetim kurulu üyelerinden her alanda detaylı bilgiye sahip bulunmaları da beklenmemektedir. Gösterilmesi gereken özenin ölçüsünü, yapılan işin karmaşıklık ve büyüklük gibi nitelikleri artıracaktır. Yine yapılan iş, uzmanlaşmayı gerektirdiği ölçüde yönetim kurulu üyelerince gösterilmesi gereken özenin ölçüsü de ağırlaşacaktır. Bu durum da sorumluluk ile özen borcunun doğru orantılı olarak arttığını göstermektedir[438].

Tedbirli yönetici özeni açısından önemli olan bir diğer husus da şirket menfaatlerinin gözetilmesidir. TTK'da açık hüküm bulunmamakla birlikte toplantıya katılan ancak sorumluluğu doğuran karara ret oyu veren yönetim kurulu üyesine kusur izafe edilemeyeceğinden sorumlu tutulamayacaktır. Ancak karara engel olabilecekken çekimser

[435] **Karahan,** s.798; **Tekinalp** (2013)**,** s. 387.
[436] **Gerekçe** TTK m. 369.
[437] **Karahan,** s.798; **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 316.
[438] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 315.

oy kullanan üye sorumlu tutulmalıdır[439]. Yönetim kurulu üyesi, özen ve bağlılık yükümlülüğü kapsamında yönetim kurulu toplantılarına uygun bir biçimde hazırlanmak ve katılmakla yükümlüdür. Yönetim kurulu üyesinin katılmadığı toplantıda alınan bir karar nedeniyle şirketin zarara uğraması halinde, üyenin haklı bir mazeretinin bulunmaması, üyenin toplantıda bulunmaması ile kararın oluşması arasında uygun illiyet bağının bulunması (Oyların eşitliği halinde başkanın oyu ile karar alınmışsa uygun illiyet bağının varlığı kabul edilir. Çünkü toplantıya katılmış ve olumsuz oy vermiş olsaydı karar çıkmayacaktı.), katılmadığı toplantı ile ilgili olarak kararın çıkmasını engellemek için toplantının ertelenmesini isteme gibi bir girişimde bulunmaması durumunda alınan karar nedeniyle yönetim kurulu üyesi kusurlu sayılacaktır[440].

Mülga TTK m. 338'de yönetim kurulu üyeleri için kusur karinesi getirilmiş, haksız fiil sorumluluğundan farklı olarak sözleşmeden doğan sorumlulukta olduğu gibi kusurun ispat yükü tersine çevrilmiştir. Buna göre, yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davasında, davacıların yönetim kurulu üyelerinin kusurlu olduğunu ispat yükümlülüğü bulunmamakta, tersine yönetim kurulu üyelerinin kendilerinin kusursuz olduğunu ispatlamaları gerekmekteydi[441]. TMK m. 6'ya göre tazminat davalarında ispat yükü kural olarak davacıdadır. Haksız fiil sorumluluğunda da zararın varlığı, hukuka aykırılık, illiyet bağı ve kusurun varlığının ispat külfeti zarar görenin üzerindedir. Sözleşmeden doğan sorumlulukta ise TBK m. 112 ile borçluya kusursuz olduğunu ispatlama yükümlülüğü getirilmiştir. Borçlu, kusursuz olduğunu ispatlaması durumunda sorumluluktan kurtulur[442].

6102 sayılı TTK'nın ilk halinde de m. 553/1 ile getirilen hükümde yönetim kurulu üyelerinin "*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*" şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumlu olacağı düzenlenmişti. Ancak 6335 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile "*kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça*" ibaresi kanun metninden çıkartılmış, TTK m. 553/1, "*yönetim kurulu üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur"* şeklinde düzenlenmiştir. TTK m. 553/1'de yapılan bu değişiklik doktrinde eleştirilmiştir. TTK m. 553/1'de yapılan bu değişiklikle getirilen düzenlemeye göre yönetim kurulu üyelerinin kusurunun ispat

[439] **Karahan,** s.798; **Pulaşlı (2016),** s. 650.
[440] **Pulaşlı** (2016), s. 694, 695.
[441] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 320.
[442] **Eren**, s.1065.

yükünün davacıda mı yoksa davalı yönetim kurulu üyeleri üzerinde mi olduğu hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Kaplan, "sözleşmeden doğan sorumlulukta, sözleşmeye aykırılık hallerinde borçlunun kusurlu olduğu karinesinin bulunduğu, TTK 553'üncü maddesinde 26.06.2012 tarihinde yapılan bu değişikliğin, uzun yıllardır içtihatlarda kabul edilen ve haksız fiillerden doğan sorumluluk ile sözleşmeden doğan hukuki sorumluluk arasında en önemli farkı teşkil eden, borçlunun kusurlu olduğu karinesine aykırı olduğunu" ifade etmiştir[443]. ***Üçışık/Çelik***, pay sahiplerinin anonim şirketlerde bilgi alma ve inceleme haklarının mevcut yasal düzenlemelere göre çok kısıtlı olduğu, alacaklıların ise bilgi alma ve inceleme haklarının olmadığı göz önüne alındığında, yönetim kurulu üyelerinin kusurunun ispat yükünün sorumluluk davası açanlara yükletilmesinin yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilmesini zorlaştırdığını, 553/1 hükmünde 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle; ispat yükünün yönetim kurulu üyelerinden alınarak iddia sahiplerine (şirket, pay sahipleri ve alacaklılara) yükletilmesinin doğru olmadığını belirtmiştir[444].

Akdağ Güney, TTK m. 553/1 hükmünün kusuru ispat yükü bakımından yönetim kurulu üyeleri için kusur karinesi öngörmediğini, mevcut kanuni düzenlemenin kusuru objektifleştirmesi nedeniyle ispat yükünün kimde olduğunun bir öneminin kalmadığını ifade etmektedir[445]. Yazara göre, yönetim kurulu üyesinin davranışı, her somut olay ve koşulda bilinçli ve makul bir kimseden beklenen davranışla kıyaslanacağından ve yükümlülük ihlali de buna göre tespit edileceğinden , bu kıyaslama neticesinde yükümlülük ihlalinin varlığının tespiti karşısında aksi ispat edilemeyecek bir şekilde kusurun varlığının kabul edilmesi gerekecektir[446].

Moroğlu, *"kurucuların", "yönetim kurulu üyelerinin", "yöneticilerin" ve "tasfiye memurlarının"* sorumluluklarının kusur sorumluluğu olduğunu, TBK'nın m. 112 hükmü uyarınca bu kişilerin sorumluluktan kurtulmak için kusurlarının bulunmadığını ispat etmeleri gerektiğini, buna göre 6335 sayılı Kanunla 553. maddenin 1. fıkrasına *"kusurlarıyla"* ibaresinin eklenmesinin ve *"kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça"*

[443] **Kaplan** (2016), s. 3499.
[444] **Üçışık / Çelik,** s. 515.
[445] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 320.
[446] **Akdağ Güney** (2016)**,** s. 321.

ibaresinin çıkarılmasının gereksiz olduğunu ileri sürmüştür[447]. ***Çamoğlu/Poroy/Tekinalp,*** 6335 sayılı Kanunla TTK m. 553'te yapılan değişiklikle birlikte, yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünün ihlaline yönelik kusurun ispat yükünün davacıda olduğunu, yönetim kurulu üyesinin *"tedbirli yönetici ölçüsü*" kapsamında gerekli özeni gösterdiğini ispatlaması halinde sorumluluktan kurtulacağını belirtmişlerdir[448]. ***Tekinalp,*** ayrıca TTK m. 553/1 düzenlemesinde doğrudan ve dolaylı zararlar bakımından ayrım yapılmadığından, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda ispat yükünün her durumda davacı olan şirket, pay sahipleri veya alacaklıların üzerinde olacağının kabulü gerektiğini belirtmiştir[449]. **Yargıtay** kararlarında da benzer şekilde, kusurluluğun bir karine olmaktan çıktığını, yönetim kurulu üyelerinin kusurlu oldukları ispat edilmedikçe sorumlu olmayacaklarının düzenlendiğini, yönetim kurulu üyelerinin kusurunun ispat yükünün davacılarda olduğuna karar verilmiştir[450].

Pulaşlı, 6335 sayılı Kanunla getirilen düzenleme TTK m. 553/1 ile kusur karinesinin kaldırıldığını ifade etmişse de TBK m. 112'ye göre anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin kusurlu olmadıklarını ispatlamakla yükümlü olduklarını, pay sahiplerinin dolayısıyla zararlardan dolayı açacağı davalarda da bu durumun geçerli olduğu, ancak pay sahipleri alacaklılar tarafından doğrudan zararları için yönetim kurulu üyeleri aleyhine açılan davada, yönetim kurulu üyeleri ile alacaklılar arasında sözleşme bulunmadığından, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun haksız fiil hükümlerine dayanacağını, bu durumda davacı alacaklıların yönetim kurulu üyelerinin kusurunu ispat etmeleri gerektiğini belirtmiştir[451]. Benzer bir görüşte olan ***Çamurcu***'da, sorumluluk davası sözleşmeye dayanıyorsa ve

---

[447] **Moroğlu**, **Erdoğan** (2012) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Değerlendirme ve Öneriler, 7. baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s. 327. Aktaran: **Şahinkuşu**, **Sert Gözde,** (2013) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Kuruluştan Doğan Sorumluluk', (Yüksek Lisan Tezi), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bölümler Enstitüsü , s. 22.

[448] **Çamoğlu / Poroy / Tekinalp,** s. 389.

[449] **Tekinalp** (2013), s. 386.

[450] **Yargıtay 11. HD,** E: 2016/3735, K: 2017/5626, T: 23.10.2017: "*…davacının, sorumluluğa neden gösterdiği vakıalar karşısında doğan zararın dolaylı zarar niteliğinde olduğu, davalı yönetim kurulu üyelerinin bu zarardan dolayı sorumluluklarının kusurlarının bulunması şartına bağlı olduğu, diğer yandan somut davada davacı tarafın dayandığı 6102 sayılı TTK'nın 553. maddesinin uygulanması gerektiği kabul edilse dahi bu maddede kusur sorumluluğu söz konusu olduğu, AŞ. yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu zararın ancak kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali sonucunda doğmuş olması halinde söz konusu olabileceği, şirketin zarar etmesi veya beklentilerin yerine getirilmemiş olması yönetim kurulu üyelerini sorumlu tutmak için yeterli olmadığı, ispat külfetinin davacı tarafta olduğu ve davalıların sorumluluklarını gerektiren kusurlu hareketlerinin ispatlanamamış olduğu…"* (https://karararama.yargitay.gov.tr, s.e.t. 07.04.2023), benzer yöndeki karar için bkz. **Yargıtay 23. HD,** E: 2016/2905, K:2019/301, T: 06.2.2019, (www.kazancı.com, s.e.t.. 19.03.2023); **Camuzcu Ceyhun, Nesibe** (2020) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu' (Yüksek Lisans), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü s.135.

[451] **Pulaşlı** (2016), s. 659.

sözleşmeye aykırılık nedeniyle açılmışsa yönetim kurulu üyelerinin kusursuz olduklarını ispatlamaları gerektiğini, davanın dayanağının haksız fiilden kaynaklanması halinde ise ispat yükünün davacıda olacağını belirtmiştir[452]

Bizim de katıldığımız ***Kayar'a göre,*** 6335 sayılı Kanunla TTK m. 553/1 'de yapılan değişikliğin amacı ispat yükünü davacıya yüklemektir. Ancak, yönetim kurulu üyelerine aleyhine açılan sorumluluk davalarında kusurun ispat yükünün davacıda olduğu kanunda açıkça belirtilmemiştir. Şirketin zararı ile pay sahiplerinin ve alacaklıların zararı bakımından bir ayırım yapılmadan ispat yükünün davacılara yükletilmesi isabetli olmamıştır. Pay sahipleri ve alacaklıların uğramış oldukları doğrudan zarar yönünden bunlarla davalı yönetim kurulu üyeleri arasında bir sözleşme ilişkisi bulunmadığından, haksız fiil hükümleri çerçevesinde yönetim kurulu üyelerinin kusurlarının davacılar tarafından ispat edilmesi gerekmektedir[453]. Ayrıca şirketle yönetim kurulu üyeleri arasında bir sözleşme ilişkisi bulunduğundan, mülga TTK, TBK m. 112 , İsviçre ve Alman hukukunda olduğu gibi, kusurun objektifleştirilmesi için yeni düzenleme yapılarak kusur karinesine dönülmesi ve kusursuzluğunun ispat yükünün yönetim kurulu üyelerinin üzerinde bırakılması uygun olacaktır [454].

2.5. İlliyet (Nedensellik) Bağı

Hukuki sorumluluğu doğuran temel unsurlardan birisi de illiyet bağıdır. Sorumluluğun sözleşmeden doğması veya sözleşme dışı ilişkiden kaynaklanması, kusura dayanması veya kusursuz olması hallerinin her birinde mutlak suretle illiyet bağı aranır. Sorumluluktan söz edebilmek için hukuka aykırı eylem ile meydana gelen zarar arasında illiyet bağının bulunması şarttır. Zararla, eylem arasında illiyet bağı, zararın eylemin bir sonucu olarak meydana gelmesi anlamına gelir[455].

[452] **Çamurcu**, s. 75-76.
[453] **Kayar, İsmail / Özatlan, Yurdal,** (2019) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat', Terazi Hukuk Dergisi, C:14, S: 151, s.17-30, s.29; **Pulaşlı** (2016), s.659; **Çamurcu**, s. 75-76.
[454] **Kayar / Özatlan,** s. 29.
[455] **Akdağ Güney** (2016), s. 306.

İlliyet bağının olup olmadığı mantık kuralları ile belirlenir. Hayatın olağan akışına göre belirli bir eylem ve olayın meydana gelen zarara neden olacağı sonucuna varılıyorsa, eylem ile zarar arasında illiyet bağının varlığı kabul edilir[456].

Yapılan eylem veya davranışın meydana gelen zararı gerçekleştirmeye elverişli olmaması halinde uygun illiyet bağından söz edilemeyecek ve dolayısıyla sorumluluk da doğmayacaktır. Yargıtay da bir kararında *"hukuka aykırı davranışın olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre somut olayda gerçekleşen türden bir zararı meydana getirmeye mahiyeti itibarıyla elverişli"* olması gerektiğini belirtmiştir[457]. Her biri tek başına zararı doğurmaya elverişli olmayan birden fazla nedenin bir araya gelmesi ile zararın meydana gelmesi halinde ortak illiyet bağından söz edilir[458].

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için üyelerin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı fiilleri ile ortaya çıkan zarar arasında uygun nedensellik (illiyet) bağının olması gerekmektedir[459]. Burada kanun ve esas sözleşmeye aykırı eylem ile zarar arasında doğal sebep sonuç ilişkisinin varlığı şarttır. Bunun yanında, yönetim kurulu üyelerinin davranışları, meydana gelen zararlı sonucun uygun sebebi niteliğinde olmalıdır. Üyelerin eylemlerinin, hayatın olağan akışı içerisinde zarara neden olup olamayacağına göre uygun illiyet bağının varlığı tespit edilir[460]. Meydana gelen bir zarar ile yönetim kurulu üyelerinin davranışları arasında uygun illiyet bağının bulunması hususu, "Teselsül ve Başvuru" başlıklı TTK m. 557'nin merkez kuralı niteliğindedir. Söz konusu hükümde "*Birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlü olmaları hâlinde, bunlardan her biri, kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumlu olur."* şeklindeki düzenleme ile uygun illiyet bağının bulunmasının zorunlu olduğu vurgulanmış, aksi durumda üyelerin zarardan sorumlu tutulamayacağı düzenleme altına alınmıştır [461].

---

[456] **Tandoğan** (1961), s.77*;* **Topuz, Murat**, (2011) 'İsviçre ve Türk Borçlar Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Roma Borçlar Hukukunda Maddi Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi', İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, s.72; **Oğuzman** / **Öz**, s.46.

[457] **Yargıtay HGK,** E:2017/47, K: 2019/1040 T:10.10.2019, bkz., dn. 452.

[458] **Oğuzman** / **Öz**, s. 52; **Eren**, s. 616.

[459] **Üçışık / Çelik,** s. 520; **Tekinalp** (2012)**,** s,131.

[460] **Şener, Oruç, Hami**, (2015) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayınları, s. 416.

[461] **Tekinalp** (2012), s. 131.

3. Yönetim Kurulu Üyelerinin Yönetim Yetkisinin Devrinden ve Gözetim Yükümlülüğünden Kaynaklanan Sorumluluğu

3.1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev ve Yetkilerinin Devri Halinde Sorumluluğu

TTK m. 553/2 ile *"Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hali hariç, bu kişilerin fiil ve zararlarından sorumlu olmazlar."* şeklinde düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeye göre usulüne uygun bir şekilde yetki devri yapılması halinde sorumluluk yetkiyi devralan kişilere geçecektir[462]. Yetki devreden yönetim kurulu üyeleri yetki devrinde gerekli özeni göstermediklerinin ispatlanması halinde sorumlu olacaklardır. Buna göre usulüne uygun olarak yetki devri halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları da sınırlandırılmış olmaktadır.

TTK m. 365 ile anonim şirketin yönetimi ve temsil yetkisi yönetim kuruluna verilmiştir. Yönetim kurulunun TTK m. 367/1'de *"yönetim"* yetkisini, TTK m. 371/1'de de *"temsil"* yetkisini devredebileceği düzenlenmiştir.

TTK m. 367/1 ile *"yönetim kurulu esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilinir."* hükmü getirilmiştir. Yönetim kurulunun görev ve yetkilerini yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçına devretmesi halinde kendilerine yetki devredilen kişilere "murahhas üye", yönetim kurulu üyesi olmayan kişilere yetki devri halinde yetki devredilen bu kişilere *"murahhas müdür"* denilmektedir[463]. Kendilerine yetki devredilen yönetim kurulu üyeleri (murahhas üyeler) hem kendilerine devredilen görev ve yetkilerden hem de yönetim kurulu üyesi olmalarından kaynaklanan görev ve yetkilerden dolayı sorumlu olacaklardır[464].

TTK m. 367/1 ile yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin devredilebilmesi için esas sözleşmede bu yönde hüküm bulunması şartı getirilmiştir. Esas sözleşmede yetki devri ile ilgili düzenlemenin bulunması yetki devrini zorunlu kılmaz. Yönetim kurulu esas sözleşme

[462] **Üçışık / Çelik,** s. 464.
[463] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** s. 346.
[464] **Tekinalp** (2013), s. 219.

ile kendisine verilen bu yetkiyi kullanarak görev ve yetkilerini devredebilir veya bu devir yetkisini kullanmayarak tüm yönetim ve temsil yetkilerini kurul olarak kullanmayı kararlaştırabilir[465]. Esas sözleşmede getirilen düzenlemede yetki devri yapılabilecek kişilerle, eğitim, tecrübe gibi nitelikler belirlenmekle birlikte doğrudan devir yapılacak kişiler belirlenemez[466]. Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları TTK m. 375'e göre yönetim kurulunun devir ve terk edilemez yetkileri arasında olduğundan esas sözleşme ile yetki devri yapılacak kişiler belirlenemez[467].

TTK m. 367/1 uyarınca, yönetim kurulunca yetki devri yapılabilmesi için esas sözleşmede düzenleme bulunmasının yanında yetki devri ile ilgili hususların iç yönergede de düzenlenmesi ve yetki devrinin iç yönergedeki bu düzenlemeye göre yapılması gerekir. TTK m. 375'e göre iç yönergeyi hazırlamak yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasındadır. TTK m. 367'ye göre, yönetim kurulunca hazırlanacak *"iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri, tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler."* Buna göre iç yönerge, yönetim kurulunun yapısının, üyeler arasındaki görev dağılımını, icrai nitelikte görevleri olan yönetim kurulu üyelerinin kimler olduğunu, üst düzey yöneticilerin unvanlarını ve görev dağılımını ve organizasyon şeması içindeki pozisyonlarını yönetim kademesinde bulunan üyeleri ile yöneticilerin çalışma usul ve esaslarını düzenler[468].

TTK m. 367 uyarınca yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri için alacağı kararda, iç yönergede belirtilen bu hükümler çerçevesinde kimlere yetki devri yapıldığı açıkça belirtilmelidir[469]. Yönetim kurulu, TTK m. 375'te sayılan *"devredilemez görev ve yetkilerinin"* devrine karar veremez. TTK m. 375'te sayılan *"devredilemez görev ve yetkiler"* devredilmiş olsa dahi bu görevlerden dolayı meydana gelen zararlardan sorumluluk yönetim kurulundadır[470].

---

[465] **Akdağ Güney** (2016), s. 83.
[466] **Akdağ Güney** (2016), s. 85.
[467] **Doğan** (2012), s. 625.
[468] **Pulaşlı** (2016), s. 446.
[469] **Tekinalp** (2013)**,** s. 218.
[470] **Helvacı Mehmet**, (2014) 'Yönetim Kurulunun İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri', Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C: 9, S: 117-118, s.119-132. S: 127.

Yönetim kurulur devredilemez yetkileri dışındaki yetkilerinin tümünü devredebileceği gibi kısmi olarak da departman veya bölüm bazında yetki devri yapabilir[471]. Yönetim kurulu tarafından kendilerine yetki devredilen yönetim kurulu üyeleri veya üçüncü kişiler yalnızca kendilerine devredilen yetkilerle ilgili alanlardan sorumludurlar[472]. Yargıtay da mülga TTK döneminde murahhas azanın yetkisinin sınırları dışında kalan hususlarda yönetim kurulunun sorumlu olacağına hükmetmiştir[473].

Yukarıda da açıklandığı üzere TTK m. 367'ye göre yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin devredilmesi için, esas sözleşmede bu yönde bir düzenlemenin bulunması, yetki devri ile ilgili hususların düzenlendiği bir iç yönergenin mevcut olması, yönetim kurulunca da esas sözleşme ve iç yönerge hükümlerine uygun olarak karar alınması ve devredilemez nitelikte olan yetkilerin dışındakilerin devredilmesi gerekmektedir.

Buna göre, iç yönerge hazırlanmadan yapılan yetki devri kanuna aykırı olacaktır. İç yönerge bulunmakla beraber iç yönergede yer alan düzenlemelere uygun hareket edilmemesi halinde de yapılan yetki devri kanuna aykırılık teşkil edecektir[474]. Yetki devredilen kişilere sorumluluk yükletilebilmesi için yetkilendirmenin kanuna ve esas sözleşmeye uygun olması gerekmektedir. Aksi durumda yönetim kurulu üyelerinin devredilen bu yetkilerden dolayı sorumlulukları devam edecek, meydana gelen zararlardan TTK m. 557 hükmü kapsamında müteselsilen sorumluluklarına gidilebilecektir. Nitekim Yargıtay 6762 sayılı mülga TTK döneminde verdiği bir kararında, geçerli bir yetki devrinin olmadığı hallerde bazı yönetim kurulu üyelerinin kararı imzalamış olmalarının, imzası olmayan yönetim kurulu üyelerini sorumluluktan kurtarmayacağına hükmetmiştir[475].

Geçerli bir yetki devrinin olabilmesi için yetki devri ile ilgili bir yönetim kurulu kararı da gereklidir. Yetki devrinde TTK m. 367'deki diğer koşullar olmasına rağmen yönetim kurulu kararının olmaması halinde yetki devri gerçekleşmeyeceğinden yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları devam edecektir[476].

---

[471] **Tekinalp** (2013), s. 218.
[472] **Akdağ Güney** (2016), s. 93.
[473] **Yargıtay 11. HD.** E: 2003/4466, K: 2003/11543, T: 08.12.2003 (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, 08.04.2023).
[474] **Doğan,** s.270.
[475] **Yargıtay 11.HD.** E: 2007/13253. K: 2007/15908, T: 17.12.2007 (https://www.sinerjimevzuat.com.tr, 08.04.2023).
[476] **Akdağ Güney** (2016), s. 87.

Yönetim kurulunun yetkilerinin devredilmesi hususu şirketin genel kurulu gibi başka bir organa bırakılamaz. Genel kurul, şirketin en yetkili organı olmakla birlikte yönetim kurulunun yerine geçerek yetki devri yapamayacağı gibi yönetim kurulunu yetki devrine de zorlayamaz ve yetki devri konusunu genel kurulun iznine tabi kılamaz. Genel kurul yalnızca yetki devri yapabilmesi konusunda aldığı kararla yönetim kuruluna yetki verir[477].

Yönetim kurulu kanuna uygun bir şekilde yetki devrinde bulunduğu takdirde, yetki devri yapılan işlerle ilgili olarak kendilerine yetki devredilen yönetim kurulu üyeleri ve üçüncü kişiler sorumlu olacaklardır. Yetki devri yapılan işler dışındaki hususlardan sorumluluk yönetim kurulu üyelerinde olacaktır[478]. Yönetim kurulu üyeleri görev ve yetkilerinin tamamını devretmeleri halinde devredilemez yetkiler dışındakilerde sorumluluk yetki devri yapılan kişilerde olacak, ancak devredilemez konularla ilgili olarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu devam edecektir[479].

İç yönergede yetkili oldukları belirlenen alanlarla ilgili sorumluluk, kendilerine yetki devredilen murahhas üye veya murahhas müdürlere ait olup yönetim kurulu üyelerinin bu alanlarla ilgili olarak kontrol yükümlülüğü de bulunmamaktadır[480]. Ancak TTK m. 553/2 uyarınca yetki devri yapacağı kişilerin seçiminde özenli hareket etmediğinin ispatlanması halinde yönetim kurulunun sorumluluğu söz konusu olacaktır. Yetki devri yapılacak kişilerin seçiminde gerekli özenin gösterilmediğinin ispat yükü bunu iddia edene düşer[481].

TTK m. 553/2'de yetki devrinde bulunan yönetim kurulu üyelerinin, yetki devredilen *"kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hali"* dışında sorumlu tutulmayacakları şeklindeki düzenleme ile ispat yükü ters çevrilmek suretiyle sorumluluğu hafifletilmiştir[482]. TTK m. 553/2'ye göre yetki devrinde bulunan yönetim kurulu üyelerinin yetkilerini devrettikleri kişilerin seçiminde gerekli özeni gösterdiklerini ispat etme yükümlülüğü bulunmamakta olup ancak aksini iddia edenlerin bu durumu ispat etmeleri halinde sorumlu olacaklardır [483].

[477] **Akdağ Güney** (2016), s. 84.
[478] **Akdağ Güney** (2016), s. 94.
[479] **Tekinalp** (2013), s. 221.
[480] **Çamoğlu** (2010)**,** s. 199.
[481] **Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan** (2013) Şirketler Hukuku, 9.Basım, Bursa, Dora Yayıncılık s. 595.
[482] **Akdağ Güney** (2016), s. 103.
[483] **Akdağ Güney** (2016), s. 104.; **Altay** (2011), 306, 307.

TTK m. 553/2 kapsamında kanuna uygun bir yetki devri yapılması halinde yetki devri yapılan kişilerin seçiminde, talimat verilmesinde ve gözetiminde makul ölçüde özen gösterildiğinin ispatlanması durumunda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir. TTK m. 553/2'ye göre kendilerine yetki devredilen kişiler devredilen yetkiler açısından tek başlarına sorumludurlar[484].

3.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Gözetim Yükümlülüğünden Kaynaklanan Sorumluluğu

TTK m. 553/3 ile "*Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz"* yönünde düzenleme getirilmiştir.

TTK m. 375/1-a'da ise şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Madde gerekçesinde "*üst düzeyde yönetimin, genel işletme politikası başta olmak üzere, yatırım, finansman, temettü gibi politikaların hedeflerinin karara bağlanması, bunlara ulaşılması için seçilen araçların gösterilmesi, hedeflere ulaşılıp ulaşılmadığının belirlenmesi bütçe uygulamasının kontrolü ve stratejilerin tespiti"* olduğu, *"politikalara ve hedeflere ulaşılmasına ilişkin kararlar ve stratejilerin uygulanması ile ilgili talimatların da yönetim kurulu tarafından verilebileceği"* belirtilmiştir[485]. Buna göre yönetim kurulu tarafından bu görevlerin yerine getirilmemesi halinde üyelerin sorumluluğuna gidilebilecektir[486].

TTK m. 375/1-e'de de "*Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi"* yönetim kurulu üyelerinin devredilemez yetkileri arasında sayılmıştır. Bu maddenin gerekçesinde ise; yönetim kurulunun bir denetim organı olmadığı, üst gözetim ile kastedilenin *"hem kuramsal açıdan hem de işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının gözetimi"* olduğu belirtilmiştir[487]. Buna göre üst gözetim, yöneticilerin görevlerini kanun, esas sözleşme ve iç yönergeye göre yerine getirip getirmediklerinin,

[484] **Akdağ Güney** (2016), s. 94.
[485] **Gerekçe** TTK m. 375/1-a.
[486] **Üçışık / Çelik** s. 517.
[487] **Gerekçe** TTK m. 375/1-e.

yönetim kurulu üyelerince verilen talimatlara uyulup uyulmadığının. alınan kararların işletmenin amaç ve hedeflerine uygun olup olmadığının gözetilmesidir[488]. İktisadi anlamda üst gözetim ise kendilerine yetki devredilen kişilerin yapmış oldukları işlemlerin ve almış oldukları kararların şirketin stratejik hedeflerine uygunluğunun gözetilmesidir[489].

TTK m. 375/1-e'de yöneticilerin kurallara uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi şeklinde normatif bir gözetim ifade edilmişse de üst gözetim yükümlülüğü, yalnızca kurallara uygun hareket edilip edilmediğinin kontrolü olmayıp, faaliyetlerin şirketin amacına uygun, etkili ve verimli bir şekilde yürütülüp yürütülmediğinin de gözetimini kapsar[490]. Bu açıdan yönetim kurulunun üst gözetim yükümlülüğü kapsamında yöneticilere gerekli talimatları vermesi ve yönlendirmesi suretiyle yönetim faaliyetlerini asgari düzeyde de olsa birlikte yürütmeleri gerekmektedir[491]. Ancak üst gözetim yükümlülüğü yönetim kurulunu bir denetim organı niteliğine sokacak şekilde geniş yorumlanmamalıdır[492].

Yönetim kurulu üyeleri, şirkete ve pay sahiplerine karşı olan görev ve sorumluluğunun bir sonucu olarak da gözetim yükümlülüğünü taşır[493]. Yönetim kurulu gözetim görevini kurul olarak bizzat yerine getirmek zorunda olmayıp, kuracağı komiteler vasıtasıyla yerine getirebilir[494]. Uygulamada üst gözetimin sağlanması ve gözetim görevinin sistematik bir şekilde yürütülmesi için denetim komitesi oluşturulmaktadır[495]. Nitekim TTK m. 366/2 hükmünde getirilen düzenleme ile, "*Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulatmak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir*" şeklinde bir düzenleme getirmiştir. Ayrıca SPK Kurumsal Yönetim İlkelerinde de üst gözetim görevinin ifası için iç kontrol sisteminin ve bu kapsamda komitelerin kurulması ön görülmüştür (Bölüm IV, m. 1.3.3). TTK m. 366/2 hükmünde belirtilen bu komitelerin kurulması zorunlu değildir. Şirketin daha iyi yönetilebilmesi ve organize olabilmesi açısından bu komisyonların kurulması öngörülmüştür. Denetim komitesi gibi komitelerin oluşturulması şirketin yapısı ve büyüklüğü veya faaliyetinin niteliği ve karmaşıklığı gibi

[488] **Akdağ, Güney** (2016), s. 99.
[489] **Eminoğlu** (2014a), s. 219; **Kırca / Şehirali, Çelik / Manavgat,** s. 562, 563.
[490] **Doğan** (2012)**,** s. 620; **Pulaşlı** (2009)**,** s. 41.
[491] **Doğan** (2012)**,** s. 620.
[492] **Eminoğlu** (2014a)**,** s. 219.
[493] **Ay Kaplan, Ülkü** (2017) Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi, Ankara, Seçkin Yayınları, s.54.
[494] **Doğan** (2011)**,** s.197.
[495] **Pulaşlı** (2016), s. 436.

nedenlerle şirketin menfaati açısından elzem ise tedbirli bir yöneticinin özeniyle hareket etmek zorunda olan yönetim kurulu özen yükümlülüğü kapsamında denetim komitesini kurmalıdır. Aksine hareket eden yönetim kurulu üyelerinin özen ve bağlılık yükümlülüğünü ihlal ettikleri gerekçesiyle sorumluluğu gündeme gelebilir[496].

Netice itibariyle üst gözetim yetkisinin kullanılması kapsamında, yönetim kurulu, şirketin faaliyet ve işleri hakkında bilgi sahibi olmalı, yöneticiler tarafından düzenlenen raporları değerlendirmeli, şirketin yapısına uygun bir iç kontrol sistemi kurmalı, bu sistemin işleyişini takip etmeli, şirketin faaliyetlerinin yürütülmesi sırasında yapılan yanlışlıkları, ortaya çıkan düzensizlikleri gidermek için gerekli tedbirleri almalı ve yöneticilerin kanun, esas sözleşme ve yönergelere aykırı işlemlerinin düzeltilmesi için müdahalede bulunmalıdır[497].

Yönetim kurulunun yetki devrettiği kişileri denetlemesi ve üst gözetimi yasal bir zorunluluk olmakla birlikte, bu sorumluluğun yerine getirilmemesi durumunda hangi yaptırımların uygulanacağı hususu tartışmalıdır. Bu tartışma üst gözetim yükümlülüğünü düzenleyen TTK m. 375/1-e hükmü ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını düzenleyen TTK m. 553/2 ve TTK m. 553/3'te yer alan düzenlemelerin uyumsuzluğundan ortaya çıkmaktadır [498]. TTK m. 553/2'nin metnine baktığımızda TTK m. 375 ile getirilen üst gözetim sorumluluğunun geri alındığı söylenebilir[499]. TTK m. 553/2'de yetki devri yapan yönetim kurulu için yetki devredilecek kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermekle sınırlı olarak sorumluluk getirilmiştir[500]. Başka bir ifadeyle, yetki devri kanuna uygun bir şekilde gerçekleştirilmişse, yetki devri yapılan kişilerin seçiminde gerekli özen gösterilmesi halinde yönetim kurulunun sorumluluğuna gidilemeyecektir[501].

Bu çerçevede, TTK m. 553/2'de yetki devri yapılacak kişilerin seçiminde gerekli özenin gösterilmemesinin, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun tek nedeni olarak ifade edilmesi, yetki devredilen kişilerin gözetilmesinden söz edilmemesi, yetki devri

[496] **Kaya, Mustafa İsmail**, (2014) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi', Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 16, S: 2014, s. 3261-3286, s. 3269.
[497] **Doğan** (2012), s.198.
[498] **Göktürk, Kürşat**, (2014) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuku Belirlilik Sorunu', TBB Dergisi S: 114, s. 197 .
[499] **Akdağ Güney** (2016), s. 163.
[500] **Kaya,** s. 3277.
[501] **Kaya,** s. 3277.

halinde yönetim kurulunun gözetim sorumluluğunun olup olmadığı konusundaki tartışmalara yol açan temel neden olarak gözükmektedir[502].

TTK m. 553/2 düzenlemesinde yetki devrinde, yalnızca yetki devredilenin seçiminden dolayı devredenin sorumluluğuna yer verilip, gözetim sorumluluğunun düzenlenmemesi ile ilgili olarak TTK m. 553/2 hükmünün gerekçesinde, yetki devrinde bulunanların gözetim görevinin bulunduğu, ancak bunun maddenin üçüncü fıkrasında değişik bir şekilde çözüme bağlandığı, maddenin bu haliyle kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'na göre farklılık arz ettiği belirtilmiştir[503].

TTK m. 553/3'ün gerekçesinde ise, "*Üçüncü fıkra yönetim organının, organsal işlevi ister kanuna göre devredilmiş olsun, ister organın kendisinde kalsın üyelerin gözetim yükümlerini tanımakta, ancak bu yükümün kontrol dışında kalan olgu ve konularda bulunmadığını hükme bağladığı, bu hüküm yönetim ile görevli kişilerin bu arada yönetim kurulu üyelerinin uygun nedensellik bağının veya kusurlarının yokluğu halinde, soyut bir gözetim (nezaret) görevi anlayışına dayanılarak sorumlu tutulmalarına engel olmak amacıyla öngörüldüğü, çünkü, uygulamada yönetim kurulu üyelerinin insan takatinin üstünde bir gözetim anlayışıyla şirketteki her türlü kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıktan sorumlu tutuldukları gözlemlendiği"* belirtilmiştir.[504]. Buna göre, TTK m. 553/2 ve 3'teki düzenlemelerin amacının, sorumluluğun temel unsurları bulunmayan hallerde sırf gözetim yükümlülüğüne dayalı sorumluluk yolunun açılmasının engellemek olduğu anlaşılmaktadır[505].

Gerekçedeki açıklamalardan lafzi olarak birbirinden bağımsız görünen TTK m. 553/2 ve 3'te yer alan düzenlemelerin birbirini tamamlayan bir içeriğe sahip olduğu sonucuna varılmaktadır. Ancak kanundaki lafzi düzenlemenin gerekçedeki açıklamalarla uyumu bulunmamaktadır[506]. Sonuç olarak madde metninden tam olarak anlaşılamamakla beraber, gerekçeye göre, yetki devrinde bulunan yönetim kurulunun gözetim yükümlülüğü ve sorumluluğu bulunmaktadır. Ancak sorumluluk için gerekli unsurların bulunmadığı hallerde

[502] **Kaya,** s. 3277.
[503] **Gerekçe** TTK m. 553/2.
[504] **Gerekçe** TTK m. 553/3.
[505] **Göktürk** (2014), s 189.
[506] **Göktürk** (2014), s. 189.

sırf gözetim yükümlülüğüne dayanarak yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir[507].

TTK 553/2'nin lafzından yetki devri halinde gözetim sorumluluğunun varlığının anlaşılamaması, TTK m. 553/3'ün gerekçesinde, kanunda lafzen mevcut olmayan gözetim sorumluluğuna ilişkin açıklamaların bulunması, tüm bu hususların yanında TTK m. 375 hükmünde düzenleme altına alınan yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında üst gözetim yükümlülüğünün yer alması gibi düzenlemeler karşısında yetki devri halinde yönetim kurulunun gözetim yükümlülüğü tartışmalı hale gelmiştir[508].

Tekinalp, TTK m. 375/1-e'ye göre üst gözetim görevinin yönetim kurulunun devir ve terk edilemez yetkileri arasında yer aldığı, dolayısıyla yönetim kurulunun üst gözetim görevinden kaynaklanan sorumluluğunun da bulunduğunu, öte yandan TTK m. 553/3 hükmünde getirilen özel bir düzenleme ile yönetim kurulunca devredilebilir nitelikteki görevleri ile ilgili olarak devredilen görevlerin gözetim sorumluluğunun da devredilene geçtiğini bu nedenle devredilen bu görevler nedeniyle yönetim kurulunun sorumluluğunun bulunmadığını ileri sürmüştür[509].

Pulaşlı, TTK m. 375/1-e'de yer alan emredici düzenleme ile TTK m. 553/3 hükümleri arasındaki çelişkinin, üst gözetim yükümü esas alınarak giderilmesi gerektiğini, kanun koyucunun bir hükmü düzenlerken temel nitelikteki başka bir hükmü yok sayamayacağını veya buna aykırı bir düzenleme getiremeyeceğini, aksi durumda bunun kargaşaya neden olacağını, bu nedenle, TTK m. 553/3 hükmüne rağmen yönetim kurulu üyelerinin kontrolü dışındaki kanun ve esas sözleşmeye aykırı işlemlerle meydana gelen zararlardan kusurlu olmaları ve uygun illiyet bağı bulunması halinde sorumlu olmaları gerektiğini, bunun aksini savunmanın anonim şirketin en önemli organı olan şirketin yönetimi ve temsili ile sorumlu yönetim kurulunu işlevsiz hale getirebileceğini ileri sürmüştür[510].

Kaplan, hiçbir ülkenin yasasında bu türden bir sorumsuzluk ilkesinin olmadığını, ayrıca hükmüm Anayasanın 10. maddesindeki "*kanun önünde eşitlik*" ilkesine aykırılık

[507] **Göktürk** (2014), s. 189.
[508] **Göktürk** (2014), s. 192.
[509] **Tekinalp** (2013), s. 383.
[510] **Pulaşlı** (2016), s. 656.

teşkil ettiğini, zira hükmün, "bunlara kanun uygulanmayacaktır", anlamına geldiğini ileri sürmüştür[511].

Akdağ Güney, TTK m. 553/3 düzenlemesiyle yasa koyucunun bir eliyle verdiğini diğer eliyle aldığı, bu düzenleme ile TTK m. 375/1-e'de getirilen üst gözetim görevinin dolaylı yoldan etkisizleştirildiği, yöneticilerden insanüstü bir çaba beklendiği gerekçesiyle yönetim kurulu üyelerini korumaya yönelik bir amaç taşıdığı, yasada geçen "*kontrolü dışında kalan"* konulardan nelerin kastedildiğinin anlaşılamadığı, büyük ve karmaşık yapıya sahip anonim şirketlerde her an her şeyin kontrol dışında kalabileceği, işletmenin büyümesine bağlı olarak kontrolün de zorlaşacağı, kontrolün güçleştiği bu tür işletmelerde yapılması gerekenin yönetim kurulunun kontrol alanını sınırlamak değil kontrolü sağlayacak mekanizmalar kurmak olduğu, kısacası yönetim kurulunun işin büyüklüğü oranında organizasyon yapmak ve danışman ve uzmanlardan yararlanarak kontrolü sağlamakla yükümlü olduğu, herkesin kontrol edebileceği alanla sınırlı olarak sorumlu tutulması halinde kalan bazı işlerden kimsenin sorumlu tutulamayacağı sonucuna varılabileceği, netice olarak yönetim kurulunun yapılan her işi değil, idarecilerin faaliyetlerini ve işin gidişatını genel olarak kontrol ekmekle yükümlü olduklarını ileri sürmüştür[512].

Benzer bir görüşü savunan, ***Helvacı,*** yönetim kurulunun üst gözetim yetki ve görevini, yönetimde görevli kişilerin işlemlerini denetleyerek ve kontrol ederek yapabileceğini, aksi durumda üst gözetim görevinin yerine getirilmiş olmayacağını, yönetim kurulunun kurul olarak yetki devri yaptığı kişiler üzerinde gözetim yetkisinin bulunduğunu, gerektiğinde bunlara talimat verebileceğini[513]**,** ***Çamoğlu***, yönetim kurulunun yetki devrinde bulunduğu kişilerin seçiminde gerekli özeni göstermesi gerektiğini, onların çalışmalarında şirket menfaatlerini gözetip gözetmediklerini gerektiğinde talimat vererek denetleyebileceğini, bu şekilde kullanılan gözetim yetkisinin yetki devri yapılan kişilerin faaliyetlerindeki bağımsızlığına zarar vermeyeceğini ileri sürmüşlerdir [514].

Kırca ise söz konusu düzenlemenin esasa ilişkin bir yenilik taşımadığını, yönetim kurulu üyesinin kontrolü dışında olan hususlarda zaten sorumluluğun şartlarından olan hukuka aykırılıktan yani gözetim yükümlülüğünden söz edilemeyeceğini, burada sorunun,

[511] **Kaplan,** s. 3500.
[512] **Akdağ Güney** (2016), s. 163.
[513] **Helvacı** (2001), s. 132.
[514] **Çamoğlu** (2010)**,** s. 195,196; **Camuzcu,** s. 95.

kusur ve illiyet bağından ziyade, sorumluluğun bir yükümlülüğün ihlali ile ilgili olduğunu, TTK m. 553/3 hükmünün bir norm olmaktan ziyade normu izaha yönelik amaç taşıyan kanun koyma tekniğine uygun olmayan bir düzenleme olduğunu belirtmiştir[515].

Bizim de katıldığımız ***Göktürk'e*** göre, uygulamada karşılaşılan sorunları gidermek amacıyla, soyut gözetim yükümlülüğü gerekçe gösterilerek yönetim kurulu üyelerinin sorumlu tutulmalarının önüne geçmek için bir düzenlemenin yapılabileceği kabul edilmekle birlikte, bu düzenlemenin yönetim kurulu üyelerinin gözetim yükümlülüğünü işlevsiz kılacak şekilde sınırlandırılması uygun olmamıştır. TTK'da yetki devrinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile ilgili lafzı ve amacı birbirine uygun olmayan hükümler getirilmiştir[516]. TTK m. 375/1-e düzenlemesinde üst gözetim görevi yönetim kurulunun devredilemez ve terk edilemez yetkileri arasında sayılmıştır. TTK m. 553/2'de ise yetki devrinde yalnızca devir yapılan kişilerin seçiminden doğan sorumluluk getirilmiş, bunların gözetimi ile ilgili herhangi bir düzenleme getirilmemiştir. Bu düzenlemenin istisna hükmü olarak getirilen TTK m. 553/3 düzenlemesinden ise madde lafzından istisna hükmü olduğunun anlaşılamadığı gibi daha çok sorumsuzlukla ilgili bir düzenleme olarak anlaşılmaktadır. Bu durum, yönetim kurulu üyelerinin ve yetki devredilen kişilerin sorumluluğu hususunda belirsizliklerin doğmasına neden olmuştur. Zira Kanun metninden, yönetim kurulu üyelerinin, yetki devri yapacağı kişilerin seçimi dışında hangi hususlarda sorumluluklarının bulunduğunu anlama imkanı bulunmamaktadır. Kanunda geçen "*üst gözetim*" görevinin neleri kapsadığı konusu doktrin ve yargı içtihatları ile somutlaştırılarak açıklığa kavuşturulduğu takdirde, yönetim kurulu üyelerinin soyut bir "*üst gözetim*" yetkisinden dolayı gereksiz yere sorumlu tutulmalarının önüne geçilebilecektir. Bunun yanında kanun metni ile gerekçesi arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için yasal düzenleme yapılması da sorunu temelden çözebilir[517].

[515] **Kırca / Şehirali, Çelik / Manavgat,** s. 615.
[516] **Göktürk** (2014), s.199.
[517] **Karslıoğlu, Hasan,** (2022) 'Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Yönetim Kurulunun Sorumluluğuna Etkisi', Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: 8, S: 1, s. 37-53, s. 51.

SONUÇ

Anonim şirketler ticaret hayatında çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle anonim şirketlerin yönetimi son derece önem arz etmektedir. Anonim şirketlerin yönetimi ile sorumlu ve yetkili olan organ yönetim kuruludur. Yönetim kurulu, pay sahiplerinin sermaye paylarının değerlendirilmesini emanet ettikleri, şirketin idare (yönetim) ve temsil organıdır.

Anonim şirketlerde yönetim kurulu yürütme ve şirketi dışarıya karşı temsil etme yetkisine sahip zorunlu ve sürekli bir organdır. Anonim şirketlerde yönetim kurulu oldukça geniş yetkilerle donatılmıştır. Yönetim kurulu, sadece genel kurulun yetkisine bırakılmış işler dışında kalan, şirketin işlerinin yürütülmesi ve dışarıya karşı temsiline yönelik tüm iş ve işlemleri yürütmekle görevli ve yetkilidir

Anonim şirketi, tüzel kişiliğini kazandığı tarihten, sona erip tasfiyeye girdiği tarihe kadar geçen süre içinde, ayrıca sınırlı olmakla birlikte tasfiye sürecinde, yönetim kurulu idare ve temsil eder. Yönetim kurulu, şirketin, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının hak ve çıkarları üzerinde verdikleri kararlarla etkili olurlar.

Çalışmanın birinci bölümünde anonim şirketlerde genel olarak yönetim kurulu, yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması, yönetim kurulu üyelerinde aranılan nitelikler, yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketle ilişkilerinin hukuki niteliği ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna tabi olan kişilerle ilgili hususlar incelenmiştir.

Doktrinde tartışmalı olan anonim şirket ile yönetim kurulu arasındaki ilişki, iki taraflı bir hukuki ilişki olmakla beraber, meri mevzuatta yer alan sözleşme türlerinin hiçbirine tam olarak uymamaktadır. Yönetim kurulu üyeleri, şirkette idari görevler almış olsa da tam olarak hizmet sözleşmesinden söz edilemeyeceği gibi, vekalet sözleşmesine ilişkin hükümler de söz konusu bu ilişkiyi tam olarak kapsamamaktadır. Bu nedenle, bu ilişkide öncelikle TTK ve esas sözleşmede yer alan düzenlemelere göre hüküm verilmesi, TTK ve esas sözleşmede bir düzenleme bulunmaması halinde duruma göre borçlar hukuku hükümleri, duruma göre de şirketler hukuku hükümlerinin uygulanması söz konusu olacaktır. Nitekim Yargıtay da anonim şirket ile yönetim kurulu üyesi veya murahhas üye arasında bir hizmet sözleşmesi varsa, aradaki uyuşmazlığın hizmet sözleşmesinden mi yoksa ortaklık ilişkisinden mi kaynaklandığına bakılarak hangi kanunun uygulanacağına karar verilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna tabi olan kişiler, TTK m. 553/1 hükmünde "kurucular", "yönetim kurulu üyeleri", "yöneticiler" ve "tasfiye memurları" şeklinde ifade edilmişse de burada "sınırlı sayım/numerus clausus" ilkesi uygulanmaz. *Yöneticiler* kavramı anonim şirket adına karar alan ve onu uygulayan veya kendisine verilen imza yetkisi ile şirketi tek başına veya başka bir yönetim kurulu üyesi veya yönetici ile temsil etme yetkisi bulunan, böylece şirket adına şirketin faaliyet alanı kapsamında amacına ulaşması için gerekli işlemleri yapan kişileri kapsar. Dolayısıyla yönetici olmasa da şirket adına karar alan ve aldığı kararlarla şirket yönetiminde ve iradesinin oluşmasında etkili olan kişiler yani fiili yönetim organı, verdikleri kararlarda, yürüttükleri yönetsel faaliyetlerde yönetim organı için öngörülen *"kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusuruyla ihlal"* etmeleri durumunda *"şirkete", "pay sahiplerine" ve "şirket alacaklılarına"* karşı verdiği zarardan sorumlu olacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının çerçevesini çizmek açısından yönetim kurulunun yapısı, yönetim kurulu üyelerinin görev, yetki ve yükümlülükleri ana hatlarıyla incelenmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerini suiistimal etmeleri, şirketi basiretli bir şekilde yönetememeleri halinde şirket zarar edecek, şirketin zarar etmesi, pay sahiplerinin de zarara uğramasına neden olacaktır. Bu durum sermaye sahiplerinin şirkete olan güvenini sarsacak, şirkete yatırım yapmamayı tercih etmelerine neden olabilecektir. Gerek şirkete olan güvenin tesis edilmesi gerek şirketin etkin ve verimli bir şekilde yönetilerek sermayenin korunması için yönetim kurulu üyelerinin görev yetki ve sorumluluklarının açık bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Bu çerçevede yönetim kurulu üyelerinin devredilemez nitelikte görevleri TTK m. 375'te, yönetim kurulu üyelerinin yükümlülükleri de TTK m. 357, 369, 390, 393, 395 ve 396'da düzenlemiştir.

Çalışmanın "Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunun Hukuki Niteliği ve Şartları" başlıklı üçüncü bölümde yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun niteliği, sorumluluğuna hakim olan ilkeler ve bu ilkelerden özellikle 6102 TTK ile getirilen farklılaştırılmış teselsül ilkesi, yönetim kurulu üyelerinin TTK'ya göre sorumluluk şartları, yönetim kurulu üyelerinin TTK'da 549-552'nci maddeleri arasında düzenlenen özel sorumluluk nedenleri ve ayrıca yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkisini devrinden ve gözetim yükümlülüğünden kaynaklanan sorumluluğu yargı kararları ve doktrindeki görüşler çerçevesinde incelenmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu düzenlenirken kusurlu sorumluluk ilkesi kabul edilmiştir. TTK'da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarını düzenleyen maddelerin birçoğunda açık bir şekilde kusur aranmıştır (TTK m. 549 vd.). Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarının doğabilmesi için kanun ve esas sözleşmede yer alan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri ve bunun sonucunda da bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir. Aksi durumda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir (TTK m. 553/1).

Sorumluluğun kişiselliği ilkesi uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin almış oldukları kararlar ve yapmış oldukları işlemler sonucunda bir zararın meydana gelmesi halinde yalnızca kusurlu bulunan üyeler, kusurları oranında sorumlu olacaktır. Kusuru bulunmayan üyelerin sorumluluğuna gidilemeyecektir. TTK m. 553/1 uyarınca, "*kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler kanundan ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar"* şeklindeki düzenlemeden anlaşılacağı üzere organ olarak yönetim kuruluna değil her üyeye kendi kusurlarından kaynaklanan eylemlerinden dolayı sorumluluk getirilmiştir.

TTK m. 557'de getirilen, aynı zararı tazminle yükümlü olan kişilerden her biri, zararın meydana gelmesindeki *"kusuruna ve durumun gereklerine göre, zarar şahsen kendisine yükletilebildiği ölçüde, bu zarardan diğerleriyle birlikte"* sorumlu olacağı yönündeki düzenleme ile 6762 sayılı mülga TTK'da yer alan mutlak teselsül kuralı (mülga TTK m. 336) kaldırılmış ve farklılaştırılmış teselsül kuralı getirilmiştir.

Farklılaştırılmış teselsül, meydana gelen bir zarardan sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin, her birinin ayrı ayrı bireysel indirim sebeplerini dış ilişkide de ileri sürebilmelerini mümkün kılan ve kendilerine isnat edilebilecek oranda zarardan sorumlu olmalarını sağlayan sorumluluk sistemidir. Bu sistemde borçlu yönetim kurulu üyesi diğer üyelerle birlikte vermiş olduğu zararın tümünden dışarıya karşı tek başına sorumlu olmayacak, ancak kendisine isnat edilebilecek miktarla sorumlu olacaktır. Bir başka ifadeyle, farklılaştırılmış teselsül yönetim kurulu üyelerinin yalnızca sebep oldukları kadar zarardan sorumlu olmasını sağlayan bir sorumluluk türüdür.

TTK m. 557 hükmü temel hatlarıyla incelendiğinde, hükmün birinci ve ikinci fıkrasında sorumluluk davasının üçüncü fıkrasında ise rücu davasının düzenlendiği

görülmektedir. Yasanın 557/2'nci fıkrasındaki düzenlemede, davacılara, sorumluların her birine karşı zararın tamamını talep etme hakkı tanınmış, 557/1'inci fıkrasında ise açılan bu sorumluluk davasında davalılardan her birine zararın ne kadarının yükletilebileceğinin, hâkimin her bir davalıyı zararın ne kadarı ile sorumlu tutacağının belirleneceği düzenlenmiştir. TTK m. 557/3'te de bu dava süreci sonrasında sorumluların birbirlerine karşı rücu süreci ve rücu davası düzenlenmiştir.

Bu düzenlemeye göre her bir olayda hâkim tarafından yönetim kurulu üyelerinden her birinin teselsül ilişkisi içinde zarar görenlere karşı şahsen ne miktarda sorumluluğu bulunduğunun dış ilişkide tespit edilmesi gerekmektedir. Her bir sorumlunun sorumlu oldukları tavan miktarın tespitinde hâkim tarafından, sorumluluğa sebep olan eylemin tek başına işlenmiş olsaydı hangi indirim sebepleri dikkate alınacaksa, farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda da bu indirim sebepleri dikkate alınacaktır. Hâkim, dış ilişkideki sorumluluğun belirlenmesinde toplam borç miktarına göre oranları belirlemenin yanında her bir üyenin sorumluluk tavanını da belirlemelidir. Tespit edilen bu sorumluluk tavanı her bir sorumlunun zarara uğrayan alacaklıya karşı ödeyeceği azami tutarı gösterir. Zarara uğrayan bu tavan tutardan fazlası için sorumlulara başvuramaz. Dış ilişkide açılan sorumluluk davasında kendi payına düşen tutardan fazla ödemede bulunan yönetim kurulu üyeleri müteselsil sorumluluk hükümleri çerçevesinde diğer üyelere rücu edebilecektir.

Tam teselsül sorumluluğunda, alacaklının, alacağının tamamını, ödeme durumu yerinde olan yönetim kurulu üyelerinin herhangi birinden tahsil etme imkânı bulunmaktaydı. Bu durum alacaklının lehineydi. Farklılaştırılmış teselsül sorumluluğunda ise alacaklı, ödeme durumu iyi olan borçlu üyeden ancak kendisine isnat edilebilecek zarar miktarını talep edebilmekte, diğer üyelerin aciz içinde olmaları durumunda alacaklının kalan alacağının tahsili imkânı bulunmamaktadır. Farklılaştırılmış teselsül sistemi, borçlunun durumunu iyileştirirken alacaklının durumunu zayıflatmıştır. TTK m. 557'deki düzenleme ile kanun koyucu tam teselsül yerine farklılaştırılmış teselsülü tercih ederek zarar riskini alacaklılar üzerinde bırakmıştır.

Yine çalışmamızın üçüncü bölümünde yönetim kurulu üyelerinin TTK'ya göre sorumluluk şartları, yönetim kurulu üyelerinin TTK'da 549-552'nci maddeleri arasında düzenlenen özel sorumluluk nedenleri ve ayrıca yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkisini devrinden ve gözetim yükümlülüğünden kaynaklanan sorumluluğu yargı kararları ve doktrindeki görüşler çerçevesinde incelenmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için TTK m. 553/1 hükmüne göre (i) kusur, (ii) zarar, (iii) illiyet (nedensellik) bağı, (vi) kanun ve esas sözleşmedeki yükümlülüklerin ihlali (hukuka aykırılık) şartlarının varlığı gereklidir.

Yönetim kurulu üyelerinin genel sorumluluk nedenlerinin düzenlendiği TTK m. 553'te, birinci fıkrada, yönetim kurulu üyeleri "*kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludur"* şeklinde hüküm getirilmiştir.

TTK m. 553/1 ile getirilen düzenlemeye göre yönetim kurulu üyelerinin kusurunun ispat yükünün kimde olduğu hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Kanaatimize göre, ispat külfeti davanın taraflarına göre değişecektir. Buna göre, şirketle yönetim kurulu üyeleri arasında bir sözleşme ilişkisi bulunduğu, sözleşmeden doğan sorumlulukta ise TBK m. 112 uyarınca kusursuzluğun ispat yükünün borçluda olduğu göz önünde bulundurularak şirketle yönetim kurulu üyeleri arasındaki sorumluluk davalarında yönetim kurulu üyelerinin kusursuzluğunu ispat etmeleri gerekmektedir. Buna karşılık, pay sahipleri ve alacaklıların uğramış oldukları doğrudan zarar yönünden ise bunlarla davalı yönetim kurulu üyeleri arasında bir sözleşme ilişkisi bulunmadığından haksız fiil hükümleri çerçevesinde yönetim kurulu üyelerinin kusurunun bulunduğu davacılar tarafından ispat edilmelidir.

TTK m. 553/2'de yer alan düzenlemeye göre, kanuna uygun bir yetki devri yapılması halinde yetki devri yapılan kişilerin seçiminde, talimat verilmesinde ve gözetiminde makul ölçüde özen gösterildiğinin ispatlanması durumunda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir. TTK m.553/2 deki bu düzenleme ile ispat yükü ters çevrilmek suretiyle yetki devrinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hafifletilmiştir. TTK m. 553/2'ye göre, yetki devrinde bulunan yönetim kurulu üyelerinin yetkilerini devrettikleri kişilerin seçiminde ve gözetiminde gerekli özeni gösterdiklerini ispat etme yükümlülüğü bulunmamakta, aksini iddia eden davacıların bu hususu ispat etmeleri gerekmektedir.

TTK m. 553/3'te yönetim kurulu üyelerinin kontrolü dışında kalan kanunun ve esas sözleşmeye aykırılık veya yolsuzluklar nedeniyle özen ve gözetim yükümü gerekçe gösterilerek sorumluğu tutulamayacağı yönünde düzenleme getirilmiştir.

TTK m. 553/3'ün gerekçesinden, TTK m. 553/2 ve 3'teki düzenlemelerin amacının, sorumluluğun temel unsurları bulunmayan hallerde, sırf gözetim yükümlülüğüne dayalı olarak sorumluluk yolunun açılmasını engellemek olduğu anlaşılmaktadır.

TTK m. 553/2'nin lafzından yetki devri halinde gözetim sorumluluğunun varlığının anlaşılamaması, TTK m. 553/3'ün gerekçesinde, kanunda lafzen mevcut olmayan gözetim sorumluluğuna ilişkin açıklamaların bulunması, tüm bu hususların yanında TTK m. 375 hükmünde düzenleme altına alınan yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında üst gözetim yükümlülüğünün yer alması gibi düzenlemeler karşısında yetki devri halinde yönetim kurulunun gözetim yükümlülüğü tartışmalı hale gelmiştir. Bu düzenlemenin istisna hükmü olarak getirilen TTK m. 553/3 düzenlemesinden ise madde lafzından istisna hükmü olduğunun anlaşılamadığı gibi daha çok sorumsuzlukla ilgili bir düzenleme olarak anlaşılmaktadır. Bu durum, yönetim kurulu üyelerinin ve yetki devredilen kişilerin sorumluluğu hususunda belirsizliklerin doğmasına neden olmuştur. Zira Kanun metninden, yönetim kurulu üyelerinin, yetki devri yapacağı kişilerin seçimi dışında hangi hususlarda sorumluluklarının bulunduğunu anlama imkânı bulunmamaktadır. Kanunda geçen "*üst gözetim*" görevinin neleri kapsadığı konusu doktrin ve yargı içtihatları ile somutlaştırılarak açıklığa kavuşturulduğu takdirde, yönetim kurulu üyelerinin soyut bir "*üst gözetim*" yetkisinden dolayı gereksiz yere sorumlu tutulmalarının önüne geçilebilecektir. Bunun yanında kanun metni ile gerekçesi arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi için yasal düzenleme yapılması da sorunu temelden çözebilir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Akdağ Güney, Necla (2012) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 6335 Sayılı Kanunun Getirdiği Değişiklikler ile, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Akdağ Güney, Necla (2016) Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Akdağ, Güney (2014) 'Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi', Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 18, S: 3, s. 115 – 136.

Akın, Murat Yusuf / Kuru, Özge (2022) 'Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu İsviçre Federal Mahkemesi'nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37)', İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C:8, S: 1, s. 17-42.

Akkale, Rüveyda Gülmisal (2013) 'Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı TTK'ya Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:17, S: 1-2, s. 21-44.

Aksoyak, Mustafa, (2016) 'Anonim Şirketlerde Fiili Yönetim Kurulu Üyeliği', Yüksek Lisans Tezi, T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Ticaret Hukuku) Anabilim Dalı.

Alper, Gizem (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Anonim Ortaklıkla İşlem Yapma Yasağı', Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1, s. 45-50.

Altay, Sıtkı Anlam (2019) 'Anonim Ortaklıklar Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül', Terazi Hukuk Dergisi, C: 14, S: 151 s. 68-75.

Altay, Sıtkı Anlam (2011) Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğu, 1. Baskı, İstanbul, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Ansay, Tuğrul (1982) Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Arı, Zekeriyya (2010) 'Alacaklı veya Ortakların Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Doğrudan Zararlar Nedeniyle Açılabilecekleri Davalarda Zamanaşımı', Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 14, S: 1-2, s. 171-198.

Arslan, Firdevs (2021) 'Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi', Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 9, S: 2, s. 165 – 195.

Aşık, Pınar (2017) **'**Anonim Şirketlerde Rekabet Yasağı (TTK m.396)', Ankara Barosu Dergisi, C: 17, S: 4, s. 163-202.

Atasoy, Ömer Adil / Perver, Zuhal (2019) 'Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü ve Yönetim Kurulunun Sorumluluğu', Terazi Hukuk Dergisi, C: 14, S: 151, s. 6-16.

Ayan, Özge (2013) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara, Adalet Yayınevi.

Ayan, **Özge** (2011) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Yönetimle Görevli Üçüncü Kişilerin Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü', Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:1, S: 1-2, s. 63-89.

Aydın, Fazıl (2012) En Son Değişikler ile Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirketler, Ankara**,** Yetkin Yayıncılık.

Aydoğan, **Fatih** (2005) Ticaret Ortaklıklarında Rekabet Yasağı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Ayhan, Rıza / Çağlar, Hayrettin / Özdamar, Mehmet (2020) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Ay Kaplan, Ülkü (2017) Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi, Ankara, Seçkin Yayınları.

Bahtiyar, Mehmet (2020) Ortaklıklar Hukuku, 2020, 14. Bası, İstanbul, Beta Yayınları.

Balaban, Mahmut Furkan (2019) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası' (Yüksek Lisans), T.C. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı,

Başar, Mehmet / Çoşkun, Metin (2006) Bankacılık Uygulamaları, Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Başoğlu, Başak (2015) **'**Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler'**,** İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: 6 S: 2, s. 29-56.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan (2013) Şirketler Hukuku, 9.Basım, Bursa, Dora Yayıncılık.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan (2020) Şirketler Hukuku Dersleri, 7. Basım, Bursa, Dora Yayınları.

Bozkurt, Tamer (2009) 'Türk Ticaret Kanunu ve Tasarısı Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukukî Sorumluluğu: Üyelerin Özellikle Doğrudan Doğruya Verdikleri Zararlardan Doğan Sorumlulukları ve Yargı Uygulaması', Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:67, S: 83, s.155-189.

Bozkurt, **Tamer** (2020) Şirketler Hukuku 11. Baskı, Ankara, Legem Yayıncılık.

Camuzcu Ceyhun, Nesibe (2020) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu' (Yüksek Lisans), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Can, Çelebi Mehmet (2017) 'Pay Sahiplerinin veya Alacaklıların Doğrudan Zararlarının Tazmini Amacıyla İkame Edilen Sorumluluk Davalarında TTK M. 1534'ün Etkisi', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: 21 , S: 4, s. 3-32,

Çakır, Can Rasim (2014) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul Barosu Dergisi, C: 88, S: 5, s.110-139.

Çamoğlu, Ersin (2010) Anonim Ortalıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumlulukları, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Çamoğlu, **Ersin** (1969) 'Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Rekabet Yasağı', İktisat ve Maliye Dergisi, C: XVI, S: 9, s. 357-360.

Çamurcu, Emin (2015) Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

Çeker, **Mustafa** (2012) 'Şirkete Borçlanma Yasağı', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi C:18, S:2, Özel Sayı, 659-670.

Çevik, Orhan Nuri (1988) Anonim Şirketler, 3. Bası, Ankara, Seçkin Yayınları.

Deniz, Onur Anıl (2017) 'Anonim ve Limited Şirketlerde Türk Ticaret Kanunu'nun 553'üncü Maddesine Göre Açılacak Sorumluluk Davası', http://www.turkhukuksitesi.com, s.e.t. 28.03.2023.

Develi, Emine, (2016) 'Tüzel Kişilerin Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği', (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özle Hukuk Anabilim Dalı

Domaniç, Hayri (1988) Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, İstanbul, Temel Yayınları.

Doğan, Beşir Fatih (2012) 'Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri', Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C:18, S: 2, 609 - 640.

Doğan, Beşir Fatih (2011) Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Eminoğlu, Cafer (2022a) 'Anonim Şirkette Özen ve Bağlılık Yükümlülüğünün Kişi Bakımından Kapsamına İlişkin Bazı Değerlendirmeler'. Ankara Barosu Dergisi, C: 80, S:1, s. 77-105.

Eminoğlu, Cafer (2022b) Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı, Ankara, Adalet Yayınevi.

Eminoğlu, Cafer (2014a) Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

Eminoğlu, Cafer (2014b) **'**Anonim Şirket Pay Sahipleri' Açısından "Eşit Şartlarda Eşit İşlem" İlkesi', Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 79 – 88.

Eminoğlu, Cafer / Çakır, Betül Fatma (2014) 'Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 18, S: 3, s. 277-298.

Erdoğan, **İhsan** (2013) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 2. Bası, Ankara, Gazi Kitapevi,

Eren, Fikret (2018) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Yetkin Hukuk Yayınları.

Ertaş, Çoşkun Fatih / Çetin, Ahmet (2009) 'Türkiye'de Şirketleşme ve Ekonomik Değişkenlerle Olan Etkileşimi', 1995-2008 Muhasebe ve Finansman Dergisi S: 43, s. 85-96.

Feyzioğlu, Feyzi Necmettin (1979), Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C: 1, İstanbul Fakülteler Matbaası.

Göksoy, **Yaşar Can** (2007) 'Ortaklıklar Hukukunda Rekabet Yasaklarının Kapsamı', Dokuz Eylül -Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C: IX, Özel Sayı, s. 633-681.

Göktürk, Kürşat / Can, Çelebi Mehmet (2011) 'Farklılaştırılmış Teselsülün- Özellikle-Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması', İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:2, S:2 , s. 247 – 283.

Göktürk, Kürşat (2011) 'Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İş adamı Kararı İlkesi', İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:2, S:2, s. 207-247.

Göktürk, Kürşat (2014) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuku Belirlilik Sorunu', TBB Dergisi S: 114, s. 179-200.

Gültekin Günaydın, Burcu (2022) 'Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Rekabet Yasağı', (Doktora Tezi), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı.

Günay, İlhan Cevdet (2013) İş Hukuku Yeni İş Yasaları, 5.Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları**.**

Hacımahmutoğlu, Sibel (2014) 'The Business Judgment Rule: İşadamı Kararı mı Yoksa Ticari Muhakeme Kuralı mı?', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C:30, S: 4, s. 99-145.

Helvacı, Mehmet (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül', Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:2, s. 77-96.

Helvacı, Mehmet (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2.Bası, İstanbul, Beta Yayınları.

Helvacı, **Mehmet** (2014) 'Yönetim Kurulunun İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri', Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C: 9, S: 117-118, s.119-132.

İmregün, Oğuz (1989) Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayınları.

İmregün, **Oğuz**, (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.

İmregün, Oğuz (2001) Kara Ticaret Hukuku, 12. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi.

Kantarcı, Barnas (2021) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Sorumluluğu' (Yüksek Lisans), T.C. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı.

Kapancı, Kadir Berk (2019) İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, C:1, İstanbul, Vedat Kitapçılık

Kaplan, İbrahim (2016) '6102 Sayılı YTTK Hükümlerine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri ve Diğer Üst Yöneticilerin, Şirkete, Ortaklara ve Şirket Alacaklılarına Karşı Hukuki Sorumluluğu', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 65, S:4 s.3493-3510.

Karaca, **Bedir** (2010) Anonim Ortaklıkta Müdürler ve Hukuki Sorumlulukları, 2. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Karaege, Özge (2014) 'Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)', Ankara Barosu Dergisi, S:1 s. 69-110.

Karahan, Sami / Arslan, İbrahim (2012) Şirketler Hukuku, İstanbul, Mimoza Yayıncılık.

Karslıoğlu, Hasan (2022) 'Anonim Şirketlerde İç Yönerge ve İç Yönergenin Yönetim Kurulunun Sorumluluğuna Etkisi', Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 8, S: 1, s. 37-53.

Kaya, Mustafa İsmail (2015) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi', Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 16, Özel Sayı, s. 3261-3286.

Kayar, İsmail / Özatlan, Yurdal (2019) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Davasında Kusur ve İspat', Terazi Hukuk Dergisi, C:14, S:151, s.17-30.

Kayırgan, Hasan (2013) 'Yönetim Kurulu Üyesi ile Anonim Şirket Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği', Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 8, S: 1, s. 247-258.

Kendigelen, Abuzer (2016) Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

Kılıçoğlu, Mithat Ahmet (2018) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, Turhan Kitabevi.

Kılıçoğlu, Mustafa (2002) Sorumluluk Hukuku, C: 1, Ankara, Turhan Kitabevi.

Kırca, **Çiğdem** (2006) Müteselsil Sorumlulukta Borçlar Kanunu Tasarısı ile Getirilen Değişiklikler, Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan, Ankara 1. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınevi.

Kırca, İsmail / Şehirali, Çelik, Feyzan / Manavgat, Çağlar (2013) Anonim Şirketler Hukuku, C: I, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.

Kırkan, Merve (2013) Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, (Yüksek Lisans Tezi) Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı İstanbul.

Koç, Himmet (2020) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış', Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (NEÜHFD), C: 3, S: 1, s. 62-82.

Koçhisarlıoğlu, Cengiz (2004) 'Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:53, S: 4, s.1-17.

Köroğlu, Anıl (2021) 'Pay Sahibi Tarafından Açılan Sorumluluk Davasında Yargılama Giderlerinin Pay Sahibi ile Şirket Arasında Paylaştırılması', Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S: 17, s. 355-382.

Mimaroğlu, Kemal Sait (1967) Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Moroğlu, Erdoğan (2012), 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Değerlendirme ve Öneriler, 7. baskı, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

Moroğlu, **Erdoğan** (2006) Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler, Ankara, TBB Yayınları.

Oğuzman, Kemal (1987) Borçlar Hukuku Dersleri, C: I, 4. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi.

Oğuzman M. Kemal / Öz, Turgut (2020) Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 2, Gözden Geçirilmiş 15. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Ormancı Altınok, Pınar (2021) 'Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar', İstanbul Hukuk Mecmuası, C: 79, S:4 s. 1261 – 1283.

Özdamar, Mehmet (2015) 'TTK Hükümleri Çerçevesinde Anonim Şirketlere Ayni Sermaye Konulmasına İlişkin Çeşitli Sorunlar', Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C:1, S: 1, s. 143-156.

Polat, Alperen (2018) 'Sorumluluk Hukukunda Rıza', (Yüksek Lisans), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin (2014) Anonim Ortaklıklar Hukuku, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Pulaşlı, Hasan (2016) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.

Pulaşlı, Hasan (2009) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C: 25, S: 1, s. 27-63.

Pulaşlı, Hasan (2014) Şirketler Hukuku Şerhi, C:2, 2. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi.

Reisoğlu, Safa (2006) Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 19. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi.

Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkeleri, https://spk.gov.tr/kurumsal-yonetim-ilkeleri, s.e.t. 14.03.2023.

Sermaye Piyasası Kurulu, (2014) Kurumsal Yönetim Tebliği 03.01.2014 tarihli ve 28871 sayılı Resmi Gazete.

Sütken, Elvan (2003) 'Roma Borçlar Hukukunda Sorumluluk ve Günümüz Hukukuna Etkileri', (Yüksel Lisans), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Eskişehir.

Süzek, Sarper (2021) İş Hukuku, İstanbul, Beta Yayınevi.

Şahinkuşu Sert, Gözde (2013) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Kuruluştan Doğan Sorumluluk' (Yüksek Lisans), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şener, Oruç Hami (2015) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayınları.

Tandoğan, Haluk (1961)Türk Mesuliyet Hukuku, Ankara, Ankara Hukuk Fakültesi Yayınları.

Taşan Kutgi, Selcen Ayşe (2018) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Yükümlülükleri ve Tabi Olduğu Yasaklar', İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C: 17, S:34 s. 143-180.

Tekinalp, Ünal (2012)Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Tekinalp, Ünal (2013) Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Tekinay, Selahattin, Sulhi / Akman, Sermet / Burcuoğlu, Haluk / Altop, Atilla (1993) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, Filiz Kitabevi.

Teoman, Ömer (2010) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerin Değerlendirilmesi', Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C: 26, S: 3, 1-16.

Topuz, Murat (2011) İsviçre ve Türk Borçlar Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Roma Borçlar Hukukunda Maddi Zarar ve Bu Zararın Belirlenmesi, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık.

Turgut, **Duygu** (2018) Kuruluştan Doğan sorumluluk www.tokkder.org s.e.t. 29.03.2023.

Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın (2013) Anonim Ortaklıklar Hukuku, Ankara, Adalet Yayınları.

Ünal, Mehmet (1978) 'Manevi Tazminat ve Bu Tazminat Çeşidinde Kusurun Rolü', Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi AÜHFD, C:35, S:1, s. 397-437.

Yağmur, Setenay (2018) 'Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesi', (Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı.

Yasaman, Hamdi (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılabilecek Sorumluluk Davaları', Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S: 2, s. 97-112.

Yavuz, Cevdet (2008) Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Gore Kusursuz Sorumluluk Halleri ve İlkeleri, Marmara Üniversite Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi C: 14, S: 4, s. 29-61.

Yenisey Doğan, Kübra (2021) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi' https://blog.muhfmed.org.tr/anonim-sirket-yonetim-kurulu-uyeligi-ve-is-sozlesmesi/ s.e.t. 26.03.2023.

Yıldırım Başalp, Nilgün (2019) Haksız Fiil Sorumluluğunda Hukuka Aykırılık Unsuruna İlişkin İleri Sürülen Klasik Teoriler Hakkında Bazı Düşünce ve Eleştiriler, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:1, S:1, s. 293-332.

Yıldız, Şükrü (2004) Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları.

Yördem, Yılmaz (2017) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi, Ankara, Seçkin Yayınları.

Yüce, Alber Aydın (2022) Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Fiili Yönetim Organı Anlamındaki Hukuki Sorumluluğu, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S:9, s.243-266**.**